AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

FİYATI: 60 KURU[illegible]

AKİS

Haftalık Aktüalite Mecmuası

B. M. M. arkan Ardıç Sok.
Desen Matbaan — Ankara
P. K. 582 — Tel: 18992

Fiyatı: 60 kuruş

AKİS Ortaklığı adına imtiyaz sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden :

Metin TOKER

Teknik Sekreter

Cüneyt ARCAYÜREK

Ressam

İzzet ÇETİN AYHAN-

Fotoğraf :

Necdet ELBEYOĞLU — Turhan VANDEMİR

Klişe :

Kemal ONGAN

Abone Şartları

3 aylık (12 nüsha) : 6 lira
6 aylık (25 nüsha) : 12 lira
1 senelik (52 nüsha) : 24 lira

İlân Şartları :

4 Renkli arka kapak (Tam sayfa) 350 lira

Kapak içi ve metin sayfaları Santimi 4 Lira

Dizildiği ve Basıldığı yer :

Desen Matbaası

Kapak Resmimiz,

Cemal Abdülnâsır

Dost olan Mısırlı

Kendi aramızda

Sevgili AKİS okuyucuları

AKİS bu sayıs ile ilk cildini tamamlamış oluyor. Bir seneyi kaç cilde bölmek hususunda haydi düşündük. Bazı arkadaşlarımız 4 cilt olsun dediler. Üç ayda bir cilt tamamlanacaktı. Baktık, 12-13 sayı elimize fazla hafif geldi. Başka arkadaşlarımız senede 2 cilt yapmamızı münasip gördüler. 28 mecmua da ele alınmıyacak, rahatça kanştırılmıyacak kadar ağır ve hantal göründü. O zaman en münasibinin seneyi üçe bölmek olduğu hususunda mutabakata vardık. Senenin ilk cildi 18, diğer iki cildi 17 ser sayıdan müteşekkil olacaktır.

AKİS daha çıkarken sizlere mecmuamızı biriktirmenizi tavsiye etmişti. Niyetimiz bir hafta zarfındaki bütün aktüaliteyi mümkün nisbetinde cazip şekilde aksettirmek olduğu için koleksiyonumuzun ilerde fayda vereceğini düşünmüştük. Daima da bu gayeyi kolladık. Ne dereceye kadar muvaffak olduğumuz hususunda takdir elbette ki sizlerindir, fakat öyle zannediyoruz ki meselâ «Yurtta Olup Bitenler» sayfalanınız bir devrin hikâyesini senelerce sonra bile canlı bir şekilde ortaya koyabilecektir.

Aranızdan bazdarınızın bazı saydarının muhtelif sebeplerle eksik olması muhtemeldir. AKİS bunlar için bir kolaylık düşünmüştür. 1-18 inci sayalarımızdan eksik olanları okuyucularunız P. K. 582 - Ankara adresine her biri için 50 kuruşluk posta pulu göndermek suretiyle temin edebileceklerdir. Yalnız bu neviden siparişlerin mutlaka Ekim ayının 15 ine kadar yapılması lazımdır. Bu tarihten sonra yapılacak siparişleri elimizde mevcut mecmua pek az olduğundan karşılayabilip karşılayamıyacağımızı temin edemiyeceğimiz gibi ilk cilde ait hesaplanınız kapanmış olacağından her sayıyı normal sataş fiyatı olan 60 kuruştan verebileceğiz.

Maksadımız «koleksiyonu yapılacak mecmua» diye ilân ettiğimiz AKİS i hakikaten «koleksiyonu yapdmış mecmua» haline sokmak için sizlere naçiz bir hizmette bulunmaktan ibarettir.

Mecmuanın dizgi ve baskısında bir değişiklik farkettiniz mi? AKİS'in bu sayısı Ankaranın en iyi matbaalarının başında gelen DESEN Matbaasında hazırlanmıştır ve hazırlanmakta devam edecektir. Bilhassa baskımızın bundan böyle daha da güzelleşmesini, Desen matbaası temin edecektir. Kapağımız da aynı yerde basılmaktadır. Bu suretle bizi üzen bir takım aksaklıkları bertaraf etmiş olacağız. Bir müddet sonra kâğıdımızın da cinsini ıslah edebileceğimizi sanıyoruz.

Şikâyet edilen bir başka husus tashih ve tertip hatalarıdır. Çalışma şartlarımız rahatladıkça bunların üzerinde daha ziyade dikkatle duracağımız tabiîdir. Nitekim, şu satırlar yazıldığı sırada kati bir şey bilmemekle beraber ümid ve temenni ediyoruz ki bu neviden hataların miktarında göze çarpan bir eksiklik olmuştur. İnşallah musahhih, mürettip ve operatör arkadaşlarımız bizi sizlere karşı mahcup çıkarmazlar.

Bundan bir kaç sayı evvel kapakta resmi çıkan kimse hakkındaki yazıya hangi başlığı koymamız gerektiği hususunda bir küçük anket, açmış ve kazanana çam sakızı çoban armağanı 1 senelik AKİS abonesi vaadetmiştik. Gösterilen alâka ümidimizin fevkinde oldu ve bizi pek, ama pek mütehassis etti. Alâkanın sebebi elbette ki 1 senelik abone değildi. Fakat bu bize mecmuayı benimsediğinizin, onun işlerini kendi işiniz edindiğinizin delili gibi göründü. Fikrini bildirmek lûtfunda bulunan bütün okuyucularımıza ayrı ayrı teşekkür ederiz.

Yalnız bir itirafta bulunmamız gerekiyor. Anketi arkadaşımız Bedii Faik'in kazanması için iltimasta bulunduk. Bediî'nin fikri şudur: Kapaktaki kimseyi adam, kadın, çocuk diye ayırmamak, doğrudan doğruya hususiyetini bildirmek. Meselâ : Kapaktaki ressam, kapaktaki politikacı, kapaktaki yıldız, kapaktaki sporcu... Fikir bize cazip geldi; benimsedik. Bedii de abonesini kazandı.

Ama gelen bütün mektuplar arasında bir kura çekecek ve talihli okuyucumuza da mecmuamızın hediyesi olarak 1 senelik aboneyi vereceğiz.

İkinci ciltten itibaren kapaktaki şahsiyetlerin hikâyesini o başlık altında muntazaman vermeye başlayacağız.

Gerçi bunu yapacağımızı daha evvel vaadetmiştik. Fakat işi muntazam hale getirmek için anketimizin neticesini alalım dedik.

Tıb sayfalarını hazırlayan arkadaşımız Dr. Esad Eğilmez de yeni cildimizde hemen her hafta okuyucularına bir hastalığın neticesini takdim edecektir. Dr. Esad Eğilmez bunları, tabii, bilinen itinası ile hazırlayacak ve bilhassa «kullanışlı» olmasına çalışacaktır. Mecmuamız aktüaliteye her şeyren fazla ehemmiyet verdiğinden hastalıklar da daha ziyade mevsim hastalıkları olacaktır.

İlk cildimizi tamamladığımız şu anda istikbale ümid ve cesaretle baktığımızı söylemek isteriz. AKİS, —dostun, düşmanın yardımiyle— her sayısı bir yeni hâdise ola ola yoluna kuvvetli adımlarla devam ediyor.

Saygılarımızla.

AKİS

İktidar

Alt katta temizlik

Cahit Evranos, Sami Makdalan, Tabir Kaşıkçıoğlu, Abdurrahman Somay, Zeki Köseoğlu... Mehmet Çelebi, Sırrı Girayalp, A. Çaker, Ercüment Kocatürk, Abdurrahman Yazgan, Sadi Bodur, Vahit Çelebi, Leon Yabes...

Bu isimler acaba Türkiyede kaç kişi için bir mâna ifade eder? Farzediniz ki elmizde devletin verdiği her hangi bir salâhiyet var. Size, yukardaki adlardan birini taşıyan bir adam geliyor ve bu salâhiyetinizi kanunsuz olarak kendi menfaatine kullanmanız hususunda sizi tazyik ediyor. Ne yaparsınız? Güler, fazla ısrar ederse kolundan tuttuğunuz gibi kapı dışarı edersiniz değil mi? Hattâ bu zevatın kartvizitlerinin altında meselâ «Demokrat Parti filân ocağı reisi» veya «Demokrat Parti filân bucağı reisi» ibaresi bulunsa bile.. Demokrat Partinin ocak veya bucak reisleri o kadar çoktur ki.. Tâ, Muammer Karacanın sahnesine kadar. Üstelik, önünüze sürülecek kartvizitte «reis» kelimesi bile bulunmıyacaktır, zira bahis mevzuu kimseler Demokrat Partinin sadece, kendi tabirleriyle «naçiz» birer azasıdırlar. Eğer bunların tek başlarına, ancak Demokrat Partinin mânevi şahsiyetine dayanarak —ama dikkat ediyor musunuz, tek başlarına ve Demokrat Partinin ancak mânevi şahsiyetine dayanarak- nüfuz, ticareti yaptıklarını iddia ederseniz, size kargalar bile kahkahayla güler.

Demokrat Partinin İstanbul teşkilâtında yapılan temizlik faslından Cahit Evranos, Sami Makdalan, Tahir Kaşıkçıoğlu, Abdurrahman Somay, Zeki Köseoğlu partiden ebediyen, Mehmet Çelebi, Sırrı Girayalp, A. Çaker, Ercüment Kocatürk, Abdurrahman Yazgan, Sadi Bodur, Vahit Cebeci, Leon Yabes muvakkaten ihraç olunmuşlardır. Temizlik hareketi başlarken Demokrat Partinin ileri gelenleri bunun, parti içindeki nüfuz tacirlerini tasfiye gayesini istihdaf ettiğini bildirmişler, bu hareketleri dolayısiyle de istisnasız bütün basın tarafından hararetle alkışlanmışlardı. Şimdi nüfuz tacirinin Sadi Bodur ile Leon Yabes'ten veya o çaptaki parti mensuplarından ibaret bulunduğu umumi efkâra ilân ediliyor. İşte kargaların asıl güleceği budur. Bu arada maruf Necmi Ateş partisine ve şefine sadık kalacağım gazetelerle, beyan ederek Demokrat Partiden çıkarılacağına dair dolaşan rivayetleri tekzip etmiş, Demokrat Partinin sözcüsü gazeteler de bunu büyük başlıklarla yayınlamışlardır.

iktidar partisi içinde olup da menfaat teminini ilk gaye bilmeyen kimseler hakikaten ümit bağladıkları tasfiyenin Leon Yabes'te tıkanıp kaldığını görünce hayal kırıklığına uğramaktan kendilerini alamamışlardır. İşlere daha ziyade vakıf olanlar ise bu hareketin ha-

İstifa eden subaylar

Seyfi KURTBEK

Zaman zaman subaylardan istifa edenlerin miktarlarının çokluğundan bahsolunur. Çokluk veya azlık izafi ve nisbîdir. Umum miktarın ihtiyacı karşılama nisbetine, subaylık mesleğine rağbet derecesi ve fiilen girenlerin miktarına ve normal sebeplerle çıkışların da nisbetine göre istifa edenlerin miktarı değişik mânalar alabilir. Yalnız muhakkak olan bir şey varsa o da istifa miktarının son senelerde arttığıdır.

Meseleyi evvelâ umumî olarak mütalâa etmek gerek : Subay istifalariyle sivil devlet memurlarının, hususiyle ihtisas sahibi memurların istifalarının artmakta olduğuna bakılırsa devlet sektöründen hususî teşebbüse veya sadece bir devlet hizmetinden diğerine geçişlerin arttığı müşahede olunur. Hususî sektöre geçen memurlar ekseriya, daha müsait hayat şartları, kabiliyet ve ihtisaslarına göre daha uygun inki af ve ilerleme imkânları buldukları için memuriyetlerini terkederler. Bu surede devlet hizmetleri memur ve teknisiyen kadrolarının istikrarsızlığından mustarip olur. Devlet hizmetleri arasındaki mütemadi memur aktarmalarının önüne geçmek için tedbirler almak mümkündür ve yapılmalıdır. Fakat hususî sektöre olan akınların durdurulması için önleyici, yâni menedici tedbirlere başvurmak doğru değildir. Serbest sahada bin lira ücretle çalışabilecek bir memur ve mütehassısı zorla 200 liraya çalıştırmak ne adalete, ne insan haklarına uymadığı gibi rasyonel çalışma esaslarına da aykırıdır. Yapılacak müsbet iş, evvelâ derhal kıt olan mütehassısları çoğaltıcı tedbirler almak, ikincisi de devlet sektöründeki mütehassıslara dışarıdaki kazançlara yalan ücretler temin etmektir.

Subay istifaları da bu umumî fenomenin bir kısmıdır. Ayrıca bu istifalar daha büyük, ve şümullü bur mesele olan *Subay Meselesinin* de bir parçasıdır; ondan sonra bahsedeceğimiz için burada sadece istifa meselesiyle meşgul olacağız.

Subayların istifa müddetleri evvelce 15 yıl iken sonradan on yıla indirilmişti. Her iki müddet de «arbitrer» olup hiç bir esasa ve hesaba dayanmaz. Bu balamdan evvelâ istifa müddetinin makul hesaba ve esaslara göre tesbit edilmesi lâzımdır. Geçen sene böyle bir hal tarzına hemen imkân görülemediği için evvelâ sâdece on seneye indirilmekle büyük bir haksizliğin kısmen telâfisine gidilmişti. 15 yıllık mecburi hizmet cidden fazla insafsızlıktı. Şimdi bazı gazeteler zaman zaman on yıllık müddetin tekrar 15 seneye çıkarılması lüzumundan bahsediyorlar. Fikrimizce böyle bir hal tarzı tamamiyle menfi, lüzumsuz ve faydasızdır.

İstifa eden subaylar ya meslekten soğumuşlardır; ya başka zaruretler —ailevi sebepler, sağlık şartlan, şahsî kabiliyet ve imkânlarının tam bir inkişaf gösteremediği veya personel politikamızın kendilerini haksızlık veya adaletsizliğe uğrattığına kani olmaları.. vesaire— dolayısiyle meslekten çıkmağa karar vermiş olanlardır.

Ne sebeple olursa olsun, bir defa ordudan çıkmağa karar vermiş bir subayın zorla orduda tutulmasına çalışmak fayda yerine zarar verir. Böyle bir tedbir :

1 — Demokratik esaslara uymaz: Adalet ve hukuk prensiplerine aylarıdır.

2 — Subayın ordudan çıkışına mâni olmaz, sadece tehir eder. Hattâ, mutlaka çıkmağa azmetmiş ise subay başka çarelere de başvurur.

3 — Faydalı olmaz. Gözü dışarıda olan bir kimse mesleğine bütün fikrî ve bedenî kabiliyetim sarfetmez.

4 — Zararlı olur: Hevessiz bir şahsın hizmetinden tam randıman alınmadığı gibi böyle menfi bir tedbir mesleğe yeni gireceklerin heves ve arzusunu da kırar; bu surede subaylığa rağbet miktarı düşer. Rağbet hususunda ise öyle fedakârlık yapacak durumda bulunmadığımız da aşikârdır.

Menfi ve kolay tedbirler hiç bir zaman hiç bir yerde müessir ve faydalı olmazlar. Meseleyi müsbet olarak halletmek için evvelâ onu bütün şümuliyle etüd etmeli. O zaman görülecektir ki, istifaların sebepleri ferdî ve şahsî olmaktan ziyade içtimaî ve umumîdir. Şu halde meseleyi ait olduğu bütün içine koyup şümullü ve radikal olarak halletmek lâzım geliyor. Bu yapılmadıkça her hal tarzı palyatif, muvakkat ve verimsiz olmağa mahkûmdur.

Çıkmak isteyen subayı mesleğe bağlamak, meslek şevk ve heyecanını arttırmak, ancak onları soğutan veya dışarı sevkeden umumî sebep ve âmillerin izalesiyle mümkündür. Müsbet hal tarzının esas faydası sadece çıkarılan önlemek değildir, asıl kazanç subaylık mesleğine rağbeti arttırmakta olacaktır. Ve bir defa bu temin edildi mi, istifa müddetini

kiki mânasını ve temizliğe uğrayanlara karşı hangi «kriter» in kullanıldığını gayet iyi anlamaktadırlar. İstanbulun eski bir il idare kurulu reisi bir zamanlar beraber çalıştığı Cahit Evranos için :

«— Nisbeten sözünü esirgemiyen bir adamdır» demiştir.

Bu cümle, hâlen Demokrat Parti içinde ve ekseriya Genel Başkanın haberi olmaksızın Genel Başkana atfen oynanan oyunun mahiyetini mükemmel şekilde göstermektedir.

İstanbul teşkilâtı, belki de partinin kurulduğu günden beri türlü hizipleşmelerin kaynağı olmaktan çıkmamış, ekseriya bu büyük vilâyetin başındaki zatla Genel İdare Kurulu arasında bir mücadele, hattâ rekabet devam edip gitmiştir. İl başkanlarının birincisi Kenan Oner'in ne kadar büyük bir nüfuza sahip olduğu ve Genel idare Kuruluna karşı nasıl kafa tuttuğu, maceranın sonuyla beraber hatırlardadır. O zamanlar hizipleşmelere Fuad Köprülünün adı karışmış, Köprülü daima Genel İdare Kurulunun müzaheretine sahip olduğundan rakiplerini birer birer atlatmasını bilmiştir.

Daha sonraları İstanbul teşkilâtına Hüsnü Yaman hâkim olmuş, kongreleri o idare etmiş, sadece İstanbul Demokrat Parti teşkilâtını değil, hattâ İstanbul vilâyetini heyeti umumiyesiyle çekip çevirmeye başlamıştır. O zaman Dr. Mükerrem Sarol İstanbulu Hüsnü Yaman'dan kurtarmaya bir bakıma memur edilmiş, onun desteğiyle il başkanı seçildikten sonra —parti binasında Hüsnü Yamanın elini bile öpmüştür— müfettişlikler lâğvedilince idareyi eline almıştır. Hüsnü Yaman nasıl bir oyuna geldiğini anlamıştır, anlamıştır ama o anlayıncaya kadar da atı alan çoktan Üsküdan geçmiştir. İşte Yamanistler ile Sarolistler adı altında kurulan hiziplerin çarpışması bunun neticesidir. Dr. Mükerrem Sarol teşkilâtı yavaş yavaş rakibinin adamlarından temizlemeye, kendi adamlarını iş başına getirmeye başlamıştır. Necmi Ateş bunlardan biridir. Politikaya karışan bu mimar, daha o zamandan «Genel Başkandan mülhem» edası bulunan bir takım hareketleri icraya memur görünen Dr. Mükerrem Sarolun, karşısında değil de yanında bulunmayı tercih etmiştir.

Teşkilâtı Hüsnü Yamanın Yamanistlerinden temizlemek bu şekilde nisbeten kolay olmuşsa da Belediye Meclisinde, hattâ Daimî Encümende işler daha zor yürümüştür. Zira Belediye seçimleri sırasında İstanbula hâkim bulunan Hüsnü Yaman oralara kendi taraftarlarını getirmişti. İşte İstanbul Belediye Meclisi Demokrat Parti Grubu ile Parti İl İdare Kurulu arasında mevcut daimî gerginlik buradan doğmaktadır.

D. P. İstanbul İl İdare Kurulu

Evi temizliyorlar ama...

Bütün bu işler olup biterken, birtakım kimseler de İstanbulda zengin olmakla meşguldüler. Fakat bunların Demokrat Partiye mensubiyetleri dolayısiyle servet yaptıklarını iddia gülünçtür. Bunların, Demokrat Partinin ileri gelenlerinden bazılarına, bilhassa İstanbulda şu veya bu hizbin başında bulunanlara mensubiyet iddialarından dolayı ve hizip başlan fiilen haberdar bulunmasalar bile bir nevi müsamaha gösterdiklerinden «nüfuz ticareti» denilen ticarete başladıkları aşikârdır. Eğer o müsamaha, hattâ o müzaheret olmasaydı ne Belediye Meclisinden, ne Parti teşkilâtından bazı zevat kolay para kazanmanın yolunu bulamazlardı.

Bir Arap darbımeseli çölde bir devenin, dumanın ve aşkın gizlenemiyeceğini söyler. Buna suiistimali de ilâve etmek kabildir. Nitekim İstanbul birtakım suiistimalin dedikodusuyla çalkanmaya başlamakta gecikmemiştir. Aradan zaman geçince bunlar patlak da vermişler, Mercan arsaları meselesi, Cumhuriyet gazinosu hikâyesi gazetelere intikal' etmiştir. Bu sırada İstanbul İl teşkilâtının başını Necimi Ateş devralmış bulunuyordu. Necmi Ateş de büyük vilâyette bir küçük kral edası almaktan geri kalmamış, bir ara İstanbulun hakiki valisinin Fahreddin Kerim Gökay mı, yoksa Necmi Ateş mi olduğu hususunda bilmeceler tertibine ihtiyaç görülmüştür. Bu bilmecelerde «Fahreddin Kerim Gökay» cevabını verenler çok zaman kaybetmişlerdir.

Fakat Necmi Ateş kuvvetlenince Dr. Mükerrem Sarol ve Genel İdare Kurulu tedbir almak lüzumunu hissetmekte gecikmemişlerdir. Ancak 2 Mayıs seçimlerine bir şey kalmamıştı. Başvekil Adnan Menderes İstanbulu kazanmak bakımından İstanbulda zerre kadar tutulmıyan ve hakkında bir takım neşriyat yapılmış olan Necmi Ateşin başka bir vilâyetten namzet gösterilmesi taraftarıydı ve bunu bizzat Ateşe bildirmişti. Fakat İstanbul İl Başkam mutlaka İstanbuldan aday gösterilmek arzusunu gazetelere açıkça ifadeden çekinmemişti. Seçimlerin arifesinde âdeta bir kuvvet denemesi yapılıyordu. Bunun tehlikesi ise aşikârdı. Yoklamalarda Necmi Ateşin kazanması muhakkaktı. Ona karşı gelindiği takdirde işim silmeleri artacak, belki de İstanbul tehlikeye girecekti. Bir hal çaresi bulundu. Yoklamalara namzet olarak sonradan istifa edecekleri vaadini veren kimseler gösterildi, bunlar sözlerini tuttular, İstifa ettiler, yerlerine Nadir Nadi, Hamdullah Suphi, Ali Fuad Cebesoy gibi isim sahipleri getirildi ve tam liste kazandı. Bütün bu tertipleri çok zaman Necmi Ateşle uğraşarak ve hakikaten gece gündüz çalışarak Dr. Mükerrem Sarol kurmuştu. Göstermişti ki İstanbul kendi elindedir. Pek uzun zamandan beri hararetle arzuladığı ve kendini lâyık gördüğü vekil sandalyesine oturmasına karşı son itirazları da bu suretle kırarak o mevkie kılıcının hakkiyle geldi ve mükâfatını aldı.

Fakat Aydında Adnan Menderesin «yakını» olduğu ve kadın doktorluğu ile meşgul bulunduğu günlerden kendi-

beş seneye bile indirmek mümkün olur.

Subay istifa meselesi, menfi ve kolay tedbirlerle halledilecek bîr dâva değildir; yazımızın başında da işaret ettiğimiz gibi o, daha şümullü ve büyük olan ve *Asakiri • Mansure* teşkilâtından beri asla hiç bir zaman halledilememiş olan *Subay Meselesinin* sadece bir parçasından ibarettir. Meseleyi asimin içine sokmak, orada mütalâa etmek ve onunla birlikte halletmek gerek.

sini bugün vekilliğe getiren yolun henüz bitmediği kanaatindeydi. Önümüzde Demokrat Partinin Büyük Kongresi vardı. İktidar Partisinin Genel İdare Kurulunda yer almak ve o kurulu «aynı kafadan» insanlardan teşkil etmek ihtimal ki her partilinin gönlünde yatan aslandı. Fakat öteki partililerin aksine Dr. Mükerrem Sarol kollarını sıvadı ve seçim mücadelesine başladı.

Alt katta kalan temizlik hareketini bu mücadeleye bağlamak bir hata sayılmamalı.

Zira bilhassa İstanbulda Demokrat Parti prestijinin bir takım nüfuz ticareti dedikoduları yüzünden çok fazla zarar gördüğü doğruysa da bu ticareti Leon Yabes'in yaptığını iddia etmek hiç kimsenin hatırına gelmemektedir, Dudaklarda dolaşan isimler Leon Yabes'in ismi değildir. Eğer öyle olsaydı partinin mânevi şahsiyeti bu derece hırpalanmazdı. Maksat bu tacirleri temizlemekten ibaretse, yapılacak şey son derece basittir: Başvekil Adnan Menderes, en yakınları dahil, Demokrat Parti içinde isimleri bir mâna ifade eden ve şahsi hareketlerinin mesuliyeti partiye mal olan kimselere :

«— 1950 nin 13 Mayısında servetiniz neydi, bugün nedir, bunu nasıl kazandınız?» diye sorabilir, tahkikatını yaptırabilir.

Hattâ ilk cevabı bizzat kendisi verebilir. İkinci cevabı Kurucular, bu memlekette demokrasiyi gerçekleştirmek için bir zamanlar kelle koltukta mücadeleye atılan ve Recep Pekerin silâhlı kuvvetlerinden bile yılmıyarak yollarına devam eden kimseler verebilir. O zamanlar Dr. Mükerrem Sarol'un adını kimse bilmezdi, o zamanlar Necmi eş bir istifhamdı, olsalar olsalar kurucularla beraber yürüyen muazzam

Hüsnü Yaman
Baki kalan bu kubbede..

Geçmiş zaman olur ki ...

Semerkand medresesi baş müderrisliğinde bulunduğu sırada Uluğ bey *(Timurun hafidi, 1394 - 1449),* in sebepsiz bir müderrisi azletmesi üzerine evine kapanarak derse gitmeyen Kadı-zâde'nin evine bizzat Uluğ bey gidince dersten çekilmesine, bir müderrisin kendisine sorulmadan azli sebep olduğunu söylemli ve bu suretle ilmî müesseselere siyasi idarelerin doğrudan doğruya hâkim olamıyacağına dair güzel bir ders vermiştir. Bu âlim hükümdar, hocayı derhal vazifesine iade ederek, Kadı-zâde'nin gönlünü almıştır, (bk. Şakaik-i Numaniye, Türk. Terc., I, 39).

A. Adnan Adıvar
Osmanlı Türklerinde ilim
Sayfa : 5

kalabalığın birer feydiydiler, Böyle bir sual sorulduğu zaman Adnan Menderesin servetinin artmadığı, Refik Koraltanın milyonlarla oynamadığı ve Fuad Köprülünün ne ise o kaldığı görülecektir. Ama bir takım başka kimselerin cevap verirken biraz zora' gelecekleri ' muhakkaktır.

Tasfiyeye, hakikî tasfiyeye işte oradan başlamak gerekirdi. Yoksa, «sütünü nisbeten esirgemiyen» bir Evranos' un veya Yamanistlerden filancanın partiden çıkarılmasiyle başvekilin yürekten arzuladığını yakinen bildiğimiz temizlik, —yukarda da söyledik—, kargaları güldüren bir hâdise olmaktan ileri gidemez.

Büyük Kongre yaklaşırken

Anadolu Ajansının gazetelerde bir haberi çıktı. Bunda deniliyordu ki: «Başvekil Adnan Menderes, beraberinde Dr. Mükerrem Sarol olduğu halde vilâyete gelerek İstanbulda bulunan vekillerle görüşmüş ve kendilerinden vekâletlerini alâkadar eden izahat almıştır.»

Bu neviden havadislerin son zamanlarda sıklaştığı hiç kimsenin gözünden kaçmamaktadır, Anadolu Ajansı Dr. Mükerrem Sarol'a Başvekilin yanında, öteki vekillerden ayrı bir mevki vermeye hususi bir dikkat ve itina göstermektedir. Radyolar da öyle.. Nihayet bazı vekillerin, telefonda, «Beyfendi» nin arzularına Dr. Sarol'un sesiyle muttali oldukları da bir hakikattir. İşin garibi Demokrat Partinin ilk iktidar yıllarında Samed Ağaoğlu Başvekil Yardımcısı iken Dr. Mükerrem Sarol'un buna benzer hareketleri tenkid için kullandığı lisandır.

Halbuki bütün bunları Demokrat Partinin yaklaşan Büyük Kongresi için hazırlık telâkki etmek icap eder.

Demokrat Partinin Büyük Kongresi yaklaşırken, Cumhuriyet Halk Partisinin geçen Kurultayını —bir defa daha— hatırlatmamaya ve ondan ibret almamaya imkân yoktur. Orada da; her vasıtaya başvurarak çalışan bir adam ve onun icraatını —haklı da olsa— sadece oturdukları yerden tenkid eden ve partinin gidişini beğenmiyen bir çok adam vardı. Eğer Kurultay bir aklı selim nişanesi gösterip onları Parti Meclisine seçseydi, belki —sadece belki— memleket ve parti İçin daha hayırlı bir iş yapmış olurdu. Ama topluluklar, kendilerini avlamasını bilen, avın tertiplerini vaktinde hazırlayan kimselere avlanırlar. Kasım Gülek seçildi, ötekiler seçilmediler.. Mücadeleden yılmışlardı, cezalarım çektiler.

Onlar bir bakıma (mazur görülebilirler. İsimlerini mücadele yoluyla değil, şefe şirin görünmek suretiyle yapmışlardı. Meşhur tâbirle muhallebi çocuklarıydı, şef onları ellerinden tutmuş, bulundukları mevkilere yükseltmişti. İhtimal ki mücadelenin misini bilmiyorlardı. Tek parti devrinde yetişmişler, emniyet arzusiyle iktidara yaklaşmışlardı.

Ama bugün Demokrat Parti içinde olup da partinin rejim meselelerinde tuttuğu yolu beğenmiyenler çoktur. Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu, Samed Ağaoğlu, Kâmil Gündeş, Rıfkı Salim Burçak, Fethi Çelikbaş, Emin Kalafat, Refik Şevket İnce bunların başındadır. Başındadır demekten maksat, Genel İdare Kurulunun azaları olduklarını ifadedir. Hattâ Fuad Köprülünün birtakım hâdiseler karşısında hakikaten üzüldüğü bilinmektedir. Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu, Samed Ağaoğlu, Kâmil Gündeş ise son kanunlar çıkarken komisyonlarda şerh vererek itirazlarını bildirmişlerdir. Bunlar C. H. P. erkânı gibi değildir. Mevkilerini mücadeleyle elde etmişlerdir. Partilerini, başlarında korucular onlar zafere ulaştırmışlardır. İstedikleri bu memlekette demokrasinin gerçekleşmesiydi. İktidarı elinde tuttuğu bir zamanda liderlerinin yanında ve partilerinin başında bulunmaları gerekir. Bunu yapabilirler de, yapmalıdırlar da.. Dr. Mükerrem Sarolu AKİS, fikirlerine asla ve asla iştirak etmemekle beraber bir mücadele adamı olarak bütün kalbiyle takdir eder. Başka fikirde olanlar da aynı azimle ve aynı cesaretle Büyük Kongrenin arifesinde çalışmak mecburiyetindedirler.

Faaliyet elbette ki liderlik için olmıyacaktır. Demokrat Partinin tabii lideri Adnan Menderestir. Adnan Menderes Parti içinde, lider olarak istisnasız herkesten —kim kızarsa kızsın— birkaç gömlek yulardadır. Partinin gidişini beğenmiyenler bile bunu tasdik ederler. Fakat Adnan Menderes de kabul etmelidir ki, en kuvvetli lider dahi yanında iyi mesai arkadaşı ister. İyi mesai arkadaşı, sadık bende demek değildir. Şahsa sadık adam demek değildir. Fikre sadık adam demektir,

fikrini söyleyen, gerekince münakaşa yapan adam demektir. Bir kıskanç cariye titizliği ile başka gözdelerle alâkası kesilen lider önünde sonunda hükümlerini tek kimsenin getirdiği temeller üzerine bina eder.

Buna rağmen Büyük Kongrenin arifesinde hareket, daha demokratik temayülde kimselerden gelmemektedir. Arada bazı temaslar yapılmaktadır, fakat henüz müsbet bir şey yoktur. Halbuki «Genel Başkan adına» gösterilen bir icraat tesirini yapmaktadır. Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu Manisadadır, Samed Ağaoğlu Büyükadada. Medenî cesaretini daima ispat etmiş olan Kâmil Gündeş Ankarada bulunuyor. Refik Şevket İnce kenardadır. Fethi Çelikbaş apandisitten yatmaktadır. Emin Kaafat dolaşmaktadır.

Dr. Sarol ise çalışmaktadır.

Ankarada Fiyasko

Demokrat Partinin Ankara il idare kurulundan bir âza, ellerini havaya kaldırdı ve :

«— Hesaplar tamam» dedi.

Eski il idare kurulu, bütün defterlerini gayet iyi tutmuş; ve son derece muntazam işlemişti. Bilindiği gibi eski il idare kurulunun başında Ankara mebusu Necini İnanç bulunuyordu ve gürültülü Ankara kongresi hesaplatın tetkiki sonuna kadar o kurulu ibra etmemişti. Yeni kurul tahkikat yapıyordu. Neticenin kötü çıkacağından öylesine emindi ki ortaya Necmi İnanç'ın mahkemeye verileceği rivayetleri bile atılmıştı. Halbuki işte, evdeki hesap çarşıya uymamış, meşhur S/S Tarsus ile Amerika yolculuğuna çıkan eski kurul muhasibi Şeref Gücüyener , döner dönmez hesapları muntazam olarak vermişti.

Fakat şüphe şüphedir. Kurul yine tatmin olmadı. Hesaplar işlenirken, meselâ filân bankadan teberru veya bilet satışı karşılığı olarak şu kadar para alındığı yazılmıştı. Ancak alınan miktar hakikaten bu muydu, yoksa daha fazla alınmış, bir kısmı iç edilmiş, mütebakisi mi deftere geçmişti? Bunu tahkik için bir tek çare verdi: Sormak.

Nitekim Ankara İl İdare Kurulu şimdi bu neviden bütün müesseselere birer mektup yazarak Demokrat Partiye ne kadar para verdiklerinin acele bildirilmesini istemiştir. Bu mektuplara cevaplar gelmeye başlanılmıştır. Her ile olursa olsun ilk başta çıkarılan «ihtilas» dedikodu ve iddialarının asılsız, yahut hiç olmazsa şişirme bulunduğu anlaşılmış ve Necmi İnanç manen temize çıkmıştır.

Fakat Ankaradaki yeni il idare idare kurulunun sadece Necmi İnanca karsı sert olduğunu sanmak hatadır. Son günlerde, İstanbulu takliden Ankarada da muhtelif sebeplerle —tabii nüfuz ticareti dahil— bir takım kimseler haysiyet divanına sevk edilmişlerdir. Bunların arasında İnanç taraftarları olduğu gibi Benderlioğlunu tutanlar, hattâ il idare kurulu içinde dostları bulunanlar da vardır. Mamafih, Ankarada da Demokrat Parti binasının sadece en alt katı temizlenmektedir.

Muhalefet

Muhalifler birleşiniz!

Bundan bir asır kadar evvel, bir adam Avrupadan sesini yükseltiyordu:

«— Bütün dünya proleterleri birlesiniz!»

Adamın adı Marks idi.

Bir asır sonra, başka bir adam Ankaradan sesini yükseltti :

«— Bütün Türkiye muhalifleri birlesiniz!»

Adamın adı Nihad Erim idi.

Cumhuriyet Halk Partisinin ünlü sözcüsünü komünizmin babası olan Marks'a benzetmek kimsenin hatırından geçmez. Ancak her iki üstad da kuvvetin birlikten doğduğuna inanmanın verdiği heyecanla tahakkuku ne dereceye kadar kabil bir projeyi güzel bir formül

Erim - Uz

Bir vakitler dosttular

halinde ortaya atmak maharetini göstermişlerdir.

Türkiye muhalifleri birleşiniz! İyi ama elmalarla armutların cem edilmediğini mekteplerde hep okumadık mı?

Hâdise Halkçı'nın bir makalesiyle başlar. Daha doğrusu hâdisenin bu son perdesi... Zira Nihad Erim Muhalefet partileri arasında bir işbirliğinin lüzum ve ehemmiyetini mebus seçimlerinden de evvel ifade etmiş, hattâ bunun gerçekleşmesine cam gönülden çalışmış, Tahtakılıç ile İnönü arasındaki buzların çözülmesine gayret sarfetmiş, bir zemin bile hazırlamıştı. Ancak o zaman Cumhuriyet Halk Partisinin inkılâpçı ve daha az opportünist zümresi isyan bayrağım açmış (o bayrağı Falih Rıfkı Atay taşıyordu), plân da suya düşmüştü. Anlaşılan Nihad Erim fikrinden vazgeçmemişti.

Son perde, işte böyle bir hava içinde Halkçıda çıkan bir makaleyle açıldı. Makalenin altında —yahut üstünde— bizzat Nihad Erimin imzası vardı. Muharrir diyordu ki, rejime ait meselelerde bilhassa Muhalefet partileri arasında fikir teati edilmeli, muhalifler kendi aralarında görüşmeli, hareketlerini müşterek olarak yapmalıdırlar. Nihad Erim daha da ileri gidiyor ve sayanı temenni olanın sadece muhalefet değil, bütün partiler arasında işbirliği olduğunu söylüyordu. Fakat «iktidarın bugünkü gidişatı muvacehesinde» buna pek imkân görülmeyeceğini müşahede ile hiç olmazsa mahalefet partilerinin bu işbirliğini gerçekleştirmelerinin rejim bakımından faydalı olacağı kanaatini izhar ediyordu.

Kurultaydan beri Nihad Erimin mütemadi bir «teklif yapma hali» içinde olduğu seziliyordu. Cumhuriyet Halk Partisinin en müfrit kanadını temsil ettikten ve Ulus gazetesindeki kırıcı neşriyatile partilerin arasını tamamiyle açmaya muvaffak olduktan sonra - o zamanki C. H. P. Meclis grubu sözcüleri bile bu neşriyatı tasvip etmediklerini hem de Meclis kürsüsünden oldukça açık şekilde ifade etmişlerdi yüz seksen derecelik bir dönüşle iktidar ile muhalefet arasında işbirliğinin hararetli taraftan kesilmiş ve tarafları buna davet etmişti.

O tarihli Halkçıları okuyanlar «bu teklifin siyasî çevrelerde geniş akisler yaratmış olduğunu» gene Halkçı'da ileri sürüldüğünü hatırlayacaklardır. Fakat teklif, sabun köpüğü gibi kayboldu. Bunun üzerine Nihad Erim, bu sefer sadece doksan derecelik bir dönüşle Muhalefeti Gandhi politikası takip etmeye çağırdı. Gandhi'nin politikası, bilindiği gibi Pasif Mukavemettir. Pasif mukavemetin, işbirliği ile ne derece aynı manaya geldiği sayın Erim'den pek âlâ sorulabilir. Halkçı, o teklifin de «Siyasî çevrelerde büyük akisler yaratmış olduğunu» yazdı. Fakat gene sabun köpüğü kaybolmakta gecikmedi.

Nihad Erim bu sefer kırk beş derece döndü ve Muhalefet partilerini iş birliğine davet etti. Makalesinin çıkmasından iki gün sonra Halkçı teklifin «siyasî çevrelerde büyük bir alâkayla karşılandığını» bildirdi. O kadar ki bir kaç gün geçince, muharrirlerinden birinin Parti liderleri arasında anket yapacağını haber verdi ve alman cevaplar Halkçı'da neşredildi. Cevap verenler şunlardı: Turgut Göle (C. H. P.), Ahmet Tahtakılıç (C. M. P.), Tahsin Demiray (T. K. P.). Ahmet Tahtakıhç ve Tahsin Demiray partilerinin genel başkam ve Genel sekreteridirler. Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Başkam ise, - bizim bildiğimiz kadar - İsmet İnönüdür, Genel Sekreteri Kasım Gülek ,

Üstadlar ne diyorlardı?

Turgut Göle diyordu ki:

»Çok partili rejimin bütün icaplarını yerine getirmek, siyasi partilerimizin hedef ve gayesi olmalıdır. Rejimi İlgilendiren ana meseleler üzerinde muhalefet partilerinin birbiriyle ve hat-

tâ iktidarla konuşup görüşmeleri elbette ki memleketimiz için en hayırlı yoldur.»

Ahmet Tahtakılıçın fikri şuydu :

Rejim dâvasını bütün memleket meselelerinin üstünde ilk mücadele mevzuu olduklarına göre bütün muhalefet partilerinin bu ana mesele üzerinde görmemeleri ve hattâ müşterek hareket etmeleri kadar tabiî hiç bir şey olamaz. Fakat hu fikri ortaya atan başyazarın liderlerinden bulunduğu Cumhuriyet Halk Partisi rejim mücadelesinde kendiliğinden, beraber hareket etmek neticesini verecek olan mahallî seçimlere girilmemesi mevzuunda bir görüş birliğine varılması imkânım Kurultayındaki temayüllere ve memleketin içinde bulunduğu şartlara rağmen baltalamıştır. Bu itibarla Cumhuriyet Halk Partisi'nin muhalefet işbirliğinde yer alabilmesi evvelemirde kendi bünyesini istikbale matuf bir rejim mücadelesi yapabilecek hale getirmesine bağlıdır:»

Nihayet Tahsin Demiray diyorduki :

«Partilerin bugünkü rejim dâvasında görüşlerini açık olarak ortaya koymaları ve bu mevzuda fikir teatisi yaparak görüş birliğine varmaları, usul bakımından doğrudur. Bu husus, partimizin son temsilciler meclisinde bir kere daha belirtilmiş ve 31 Ağustosta partimiz, teşkilâtına gönderilen tamaminde şöyle demişti:

«Muhalefet saflarında yer alan partilerin yalnız rejim dâvası ve memleketin selâmeti gibi umumi meselelerde görüş birliğine sahip olmalarına karar verilmiştir.

Şimdi iş, bize göre, Cumhuriyet Halk Partisi idarecilerinin diğer iki muhalif partinin kararlarına ve hem de umumî efkârlarına rağmen aldıkları kararların tatbikatını ve bunun nticesini görmeğe kalmış bulunmaktadır.»

Muhaliflerin birleşmesi elbette ki Muhalefet için bir kuvvet olacaktır. Ama memlekette «Bir şeye karşı birleşmek» için sebep mevcut değildir, Şartladın müşkül bulunduğunda hiç kimsenin şüphesi yok, ama ne düşman işgali altındayız, ne de rejim batıyor. Buna mukabil , «Bir şey için birleşmek» lâzımdır.

Eğer Demokrat Partiye karşı birleşmezlerse, Cumhuriyet Halk Partisi ve Cumhuriyetçi Millet Partisi ne için birleşebilirler? O Cumhuriyet Halk Partisi ki lideri İsmet İnönüdür, o Cumhuriyetçi Millet Partisi ki lideri Ahmet Tahtakılıçtır ve Ahmet Tahtakılıç İsmet İnönüyü Dömokrat Partiye muvazaa halinde olmakla itham eder... Üstelik iki parti arasında liderleri bakımından anlaşma liderler arasında olacağına göre hiç bir müşahebet ve fikir birliği yoktur. Doğrusu istenilirse Cumhuriyet Halk Partisi ile Demokrat Parti arasında bir yakınlaşma bundan çok daha akla yakındır.

Anlaşılıyor ki bunlar ciddi fikirler olmaktan ziyade, bir takım zorlamalardır ve neticesi boş çıkacaktır, taşanlar şüphesiz konuşa konuşa anlaşırlar. Ama, eğer, aynı dili konuşuyorlarsa..

Aksi halde hayatınızın sonuna kadar uğraşabilirsiniz.

Halk Partisi ile Cumhuriyetçi Millet Partisi liderleri başka diller, konuşmaktadırlar.

Kasım Gülek dolaşıyor

Cumhuriyet Halk Partisinin teoridleri İstanbulda Dragos tepede, Ankarada Denizciler veya Paşa caddelerinde fikirler üzerinde tartışırlarken Partinin Genel Sekreteri Kasım Gülek mutadı veçhile dolaşıyor. Kasim Gülek Parti Meclisinin İstanbulda yaptığı toplantının sonunda vapura binmiş ve Karadenize açılmıştır. Kasım Gülek vapurdan inmeden nutuk söylemenin yolunu bulmuştur. «Vapurdan inmeden» bir lâf gelişidir, zira Genel Sekreter her iskelede karaya çıkmakta, oradaki partililerle görüşmekte, kendilerine - partisinin mi, kendisinin mi belli değil - fikirlerini sert cümleler halinde anlatmaktadır. Bu nutuklardan birini Samsunda

Kasım Gülek

Dolaşan adam

söylemiş ve Halkçıda nakledildiğine göre seçimleri Halk Partisi kazanacakken Demokrat Partinin ortaya para dökerek bunları kazandığını bildirmiştir. Anlaşılan Genel Sekreter nutuklarını bir alaylı hava içinde veriyor. Zira kendisi, Hopada da Kıbrısın statüsünde bir değişiklik olursa bunun, adanın Türkiyeye verilmesi suretiyle olacağını beyan etmiştir. Bunun da ciddi bir tarafı yoktur ve ciddî bir memleketin ciddi bir partisinin ciddi bir Genel Sekreteri tarafından söylenilmesinde fazla mana aranmamalıdır.

Fakat Kasım Gülek, Karadeniz sahillerinde keyif sürmekten ziyade yaklaşan Belediye seçimlerine partisini hazırlamak 'gibi bir gaye gütmektedir ve konuşmalarını bu mânada anlamak icap eder.

Halk Partisi teşkilâtı Belediye seçimlerinden yer yer ümidlidir. Merkeze gelen mektup ve telgraflardan anlaşıldığına göre küçük yerlerde kuvvetli şahıslar reyleri toplayabilecekleri kanaatindedirler. Buna mukabil büyük yerlerde halkın bir çekingenlik duymasından korkulmaktadır. Halbuki umumiyetle belediye seçimleri büyük şehirlerde muhalefet için elverişlidir. Meselâ Ankarada ve bilhassa İstanbulda belediyenin faaliyetinden memnun pek az kimse gösterilebilir. Eğer seçimlerde beledî faktörler siyasî faktörlerden büyük rol oynarsa Demokrat Partinin bu iki büyük şehirde dört senelik «kötü taktik» inin, cezasını çekeceğinden şüphe edilemez. Bu kötü taktik, beledî vazifeleri siyasi esaslarla görmektir. Demokrasiyi rey avcılığı, rey avcılığını da taviz verime olarak telakki etmekti".

Cumhuriyet Halk Partisinin Meclisi 10 Eylülde yeniden İstanbulda toplanacak ve mahallî seçimlerde kullanacağı taktiği tesbit edecektir. Çalışmaların öyle hararetli bir manzara arzetmeyeceği ve partinin kesif bir kampanyaya girişmeyeceği anlaşılıyor. Halk Partisi ağır toplarını daha sonralara saklamaktadır.

Dış Politika

Bir başarılı seyahat

Tren, iki tarafı dolduran halkın alkışları arasında ilerliyordu. Güneşli, sıcak bir gündü. Kadınlar, erkekler, çocuklar sıra olmuşlar, ellerinde Türk ve Yugoslav bayrakları coşkun şekilde tezahürat yapıyorlardı. Sahne Yugoslavyada cereyan ediyordu, trende Celâl Bayar ve Mareşal Tito bulunuyordu. Türk devlet reisi resmî ziyaretinin en resmî tarafını tamamlamış, Belgraddaki program dolmuştu. Şimdi ev sahibi ve misafiri Saray Bosnaya doğru gidiyorlradı. Bayar, Mareşal Titonun refakatinde Yugoslavya içinde bir gezi yapacaktı.

Tren Belgraddan hareket ettikten pek kısa zaman sonra bir küçük hâdise olmuş, sabaha karşı bir buçukta vagonlardan birinin balataları yanmıştı. Hâdise küçüktü ama, Yugoslavya gibi Devlet reisinin zırhlı arabalar içinde dolaştığı ve emniyet tartibatının her şeyden üstün tutulduğu memleketlerde bunun büyük akisleri olur. Vagon ilk istasyonda değiştirildi, vagonda bulunan gazetecilerle ufak yaverler yeni takılan arabaya nakledildiler. Emniyet mensupları derhal tahkikat açtılar, bunun bir kaza mı, yoksa fesat neticesi mi olduğunun araştırmasına başladılar.

Katar Saraybosna istasyonuna girerken toplar atılıyordu. İstasyonda en ziyade Türkler vardı. Saraybosna, Bosna Hersek halk cumhuriyetinin merkezidir ve nüfusunun bir kısmı müslümandır. Saraybosnadan Zagrebe geçildi. Oradan başka yelere... Aynı olan, halkın gösterdiği ve resmî mahiyetten çıkan alâka ve hüsnükabuldu. Son durak gene Adriyatik sahilleriydi. Celâl Bayar ora-

A. A.' ya

Verilen emirlere uyarak zaman zaman bir takım tekzipler neftine mecbur kalabüirsiniz. Ama bunları hınç ile kaleme, almamanızı tavsiye ederiz. Zira unutmamalısınız ki işin sonunda mahcup olmak da vardır.

Saygılarımızla
AKİS

dan Türkiyeye müteveccihen ayrılacaktı.

Bu, bir başarılı seyahat oldu. Demokrat Partinin muhalefet yıllarında Genel Başkan Celâl Bayar nasıl samimi tavırları ve itimad veren halile Türk milletinin kalbini kazanmak meharetini gösterdiyse Türkiye Cumhuriyetinin reisi Celâl Bayar da gittiği yabana memleketlerde tanıştığı, hatta kendisini gören kimselerin kalplerini kazanıyordu. Bu Amerikada da böyle olmuştu, Yunanistanda da.. Şimdi Yugoslavyada aynı hal tekrarlanıyordu.

Buna mukabil, resmi tebliğde ne denilirse denilsin Yugoslavya ile Türkiyenin dünya hâdiselerini başka başka tefsir ettikleri, görüş zaviyelerinin aynı olmadığı yapılan görüşmeler sonunda bir defa daha meydana çıktı. Aynı hakikat Ankaradaki temaslardan sonra da müşahede edilmişti. Yugoslavya bir komünist memleketdir. Bütün telâkkileri o noktadan hareket etmekte, daha doğrusu temelini o noktadan almaktadır. Yugoslavlar samimi olarak kani bulunmaktadır ki iki rejim aynı dünyada beraberce yaşayabilirim. Belgraddaki devlet adamları meselâ komünist Çinin tanınmaması karşısında infial duyduklarını gizlememektedirler. Çeşitli meselelerde mutabakata varılması, hâdiselerin bugünkü durumları itibariyle olmuştur. Yugoslavya ile Türkiyeyi pek çok şey birbirine bağlamaktadır. Bu balamdan iki ayrı rejimin yalnız bir arada yaşayabileceğinin değil, hattâ dostane işbirliği yapabileceğinin bile delilini Yugoslavlar bu anlaşmada görmektedirler.

Ortaya çıkan bir başka hakikat, rejimlerin milletleri ayırmadığıdır. Mareşal Tito memleketimizde yalnız şahsiyeti dolayısile değil, aynı zamanda Yugoslav milletine mensup olduğu için sevgi gördüğü gibi Celâl Bayara yapılan hararetli karşılama da sadece şahsiyeti yüzünden değil, Türkiyeyi temsil ettiğindendir. Yugoslavlar ve Türkler rejimlerine rağmen birbirlerini seven ve takdir eden iki millettir.

Nihayet görüşmelerin en mühim kısmını teşkil eden Üçlü Pakt hakkında da iki ortak açık kalple ve bilhassa Kıbrıs meselesinin ışığında durumu müzakere etmişler ve aradaki paktın bir buhran geçirmekte olduğunu gizlememişlerdir. Türk ve Yunan milletleri birbirlerinden gün geçtikçe ayrılmaktadırlar. Türk hükümeti bunu elinden geldiği kadar önlemek için umumi efkara rağmen tedbirler alıyor, meselâ mitinglere müsaade vermiyor. Fakat Yunan hükümeti, bütün nutuklara rağmen kışkırtıcıların oyuncağı olmaktan kurtulamıyor.

Kibrisin statüsünde bir değişiklik beklenemez. Ama Üçlü Pakt tamir kabul etmez şekilde çatlayabilir.

Araplardan tebrik

Türk milleti Hicrî yılbaşının gelip de geçtiğini Mısırın genç ve dinamik —her mânada— başvekili Cemal Abdülnasırın Başvekilimiz Adnan Menderese göndediği tebrik mesajından öğrendi. Zira Türkiyede böyle bir yılbaşının mevcudiyetinden, bile pek çok kimse habersizdir. Mısır Başvekili Kurban Bayramında da dostane bir mesaj göndermişti. Adnan Menderes her iki tebrike, tebriklerin lisaniyle teşekkürlerini ve mukabil tebriklerini bildirmiştir. Mısır ile Türkiye arasındaki münasebetler nihayet düzelme yoluna girmiştir.

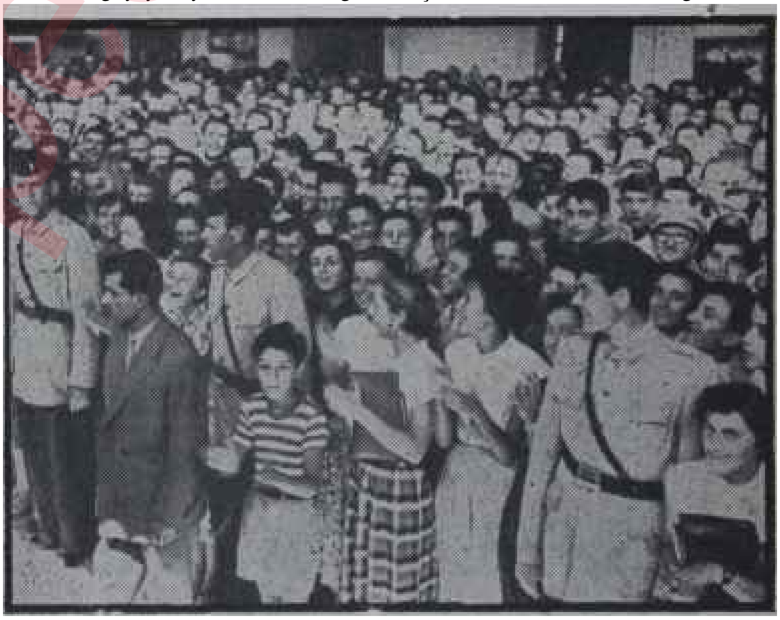
Bizim emin bir menbadan öğrendiğimize göre pek yakında Mısır liderlerinden birinin Türkiyeyi ziyareti beklenmektedir. Bunun bizzat Başvekil Cemal Abdülnasur olması muhtemel olmakla beraber üzerinde daha ziyade durulan isim Milli İstikamet Vekili Selâh Salem'dir. "Millî İstikamet Vekili Mısır kabinesinin ağzı lâf yapan azandır ve son günlerde Arap memleketlerini dolaşarak o memleket liderleriyle vaziyeti görüşmüştür. Binbaşı bu seferki seyahatinde, bundan evvelki seyahatlerinde yaptığının aksine Arap devlet adamlarına Batı ile işbirliği lüzumunu bildirmiş ve Mısırın bu niyette bulunduğunu ifade etmiştir. Seyahatinin hemen akabinde de uzun zamandanberi lâftan başka bir faaliyet göstermiyen Arap Birliği Genel Sekreterliği bir tebliğ yayınlayarak Orta Doğuda komünizmle mücadele etmek gerektiğini ilân etmiştir.

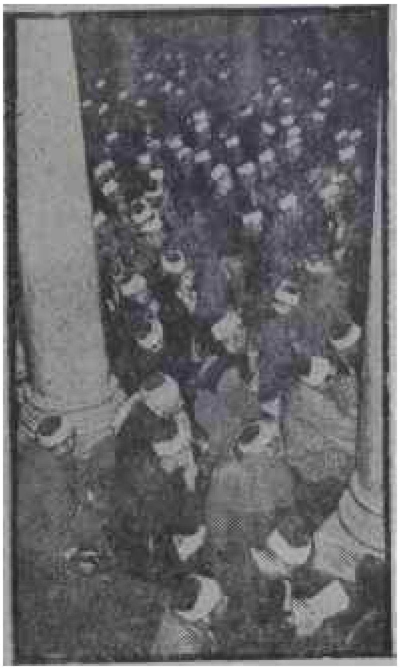
Bayar Meçhul Asker Abidesinde
Dostluğa imza basılıyor

Bunlar hep hayırlı adımlardır ve bu neticelerin alınmasında hükümetimizin oynadığı müsbet rolü gözden uzak tutmaya imkân yoktur. Bilhassa Başvekil Adnan Menderesin Amerikayı ziyaretinden sonra dünyanın bu bölgesinde Türkiyenin giriştiği birleştirici hareket ilk meyvalarını vermektedir. Tabii bunu temin eden esas hâdise ise Süveyş mevzuunda İngilizlerle Mısırlıların bir anlaşmaya varmış bulunmalarıdır.

Orta Doğuda buzlar artık çözülmüştür. Bundan sonra yapılacak olan teşkilâtın nasıl kurulabileceği hususun-

Yugoslavlar Bayarı alkışlıyor
Candan bir tezahürat

Mısırda Hicrî Yılbaşı
Türkiye'yi tebrik

da görüşmelerdir ki, Mısır liderinin yalan ziyareti bu vadide atılmış yeni adım olacaktır.

Mısır Başvekili ile uzaktan telgraf ve tebrik teatisi yapılarken Irak'ın genç veliahtı Abdülillah, Başvekilimizin dâvetlisi olarak Türkiyeye gelmiştir. Abdülillah Kral Faysalın amcasıdır ve Kral 18 yasına basıncaya kadar niyabet vazifesini muvaffakiyetle deruhte etmiştir. Prens Abdülillah uzunca boylu, zayıf, mahcup ve asîl tavırlı bil dostttur. Türkiye'yi naibliği sırasında da ziyaret etmiş ve Nuri Said Paşa ile beraber hükümetimizle müzakerede bulunmuştur.

Ürdün Kralı Hüseyin'in ziyaretinden sonra ve Arap Birliği azaları ile münasebetlerimizde büyük bir selâhın müşahede edildiği şu günlerde Batıya karşı dostluğu malûm bulunan Irak'ın genç veliahtı ile yapılan görüşmelerde yine Orta Doğudaki emniyet sisteminin nasıl kurulması gerektiği hususunda fikir teati edildiği aşikârdır.

Adliye

Yargıtayda münhal var

Ankarada Hukuk Fakültesinin büyük konferans salonunu, merasim günlerine mahsus bir kalabalık doldurmuştu. 20 Temmuzdan beri tatil yapmakta olan mahkemeler 1954 - 1955 yılı çalışmalarına başlıyacaklardı. Ön sıralarda devlet erkânı oturuyordu. Bu sene devlet erkânı başkentten uzak kaldığı için sıralar nisbeten tenhaydı. Sadece iki vekil vardı; Adliye Vekili Osman Şevki Çiçekdag ve Devlet Vekili Osman Kapani. Yanlarında mebuslar, profesörler, Temyiz ve Askerî Temyiz mahkemeleri azaları vardı. Davetlilerin çoğunu genç hukuk talebeleri teşkil ediyordu. Merasim parlak olmadı. Merasim parlak olmadığı gibi Temyiz Reisi Bedri Köker'in mutad açış nutku da sönük geçti.

Evvelâ İstiklâl Marşı dinlenildi. Onu takiben sözü Bedri Köker aldı. Verdiği en mühim haber Türkiye'nin en yüksek mahkemesi olan Temyiz'de 15 yerin açık bulunduğu idi. Temyiz Reisi Adliye Vekili de kendisini dinlerken «Bu yüksek vazifelere ehil ve mümtaz kimselerin tayini ile vazifenin daha sürat ve emniyetle görüleceğini» ifade fırsatını kaçırmadı.

Adli yılı açış nutukları daima bir eski yılın hesap vermesi şeklinde mütalâa edilir. Nitekim Temyiz Reisi de rakamlar vermekten geri kalmadı. Nutkundan anlaşıldı ki 1943 de mahkemelerde 599.083 iş görülmüşken bu rakam 1953 de 1.011.939'a yükselmiş. Bundan üzüntü mü, iftihar mı duymak gerektiği meçhuldür. Bir rakam merakına tutulduğumuz ve muvaffakiyeti büyük rakamları sıralatmakta gördüğümüz şu devirde mahkemelerin de eski iktidar devrine nazaran daha fazla iş görmüş olmalarını yeni iktidarın başarıları arasına sokmaya çalışacak kimselerin çıkacağından emin olunabilir. Mahkemelerin işi artmakla beraber, hâkim kadrosundaki çoğalma o nisbette olmamıştır. 1943 de 2.126 hâkim varken bu rakam 1954 de 3.188 e çıkmış ve orada kalkmıştır. Temyiz Reisi bu vesileyle hâkimlik mesleğini daha cazip bir hale koymak lüzumunu ifadeden de geri kalmamıştır. Buna ihtiyaç bulunduğu açıkça görülmektedir. Zira hâkimliğe talep azalmaktadır.

Kıbrıs meselesi

Karşılıklı durgunluk

Şu mecmuanın intişar ettiği gün - 11 Eylül Cumartesi - Ankarada Gazeteciler Cemiyetinin her zaman alaturka musiki sesi yükselen salonunda bir toplantı yapılıyor. Görüşülecek mesele Kıbrıstır. Toplantıyı Türkiye Milli Talebe Federasyonu tertipliyor.

Türk gençliği Kıbrıs dâvasında milletin hassasiyetine tercüman olmak vazifesini ta baştan beri ve her türlü güçlüğe, imkânsızlığa rağmen mükemmel şekilde başarmıştır. Bu mükemmeliyet, en ziyade olgunluktan ileri geliyor. Zira «Yunanlı kardeşlerimiz» seslerini ne derece aşırı şekilde yükseltirlerse yükseltsinler, hattâ terbiye hudutlarının ötesine geçsinler Türk gençliği vekarından, fakat vekarıyla beraber azminden kaybetmemiş, kendine hâkim olmasını bilmiştir.

Şu dakikada Türkiye adına Kıbrısı, gençliğin kurduğu «Kıbrıs Türktür» komitesi müdafaa ediyor. Hükümetimiz henüz bir harekete geçmiş değildir. İstanbu'da başvekilimiz vilâyet binasında muhtelif memleketlerin elçileriyle görüşerek bir temas temin etmiştir. Fakat Yunanlıların Birleşmiş Milletlere resmen müracaatı ayarında siyasî bir teşebbüse hükümetin girişmek istemediği anlaşılmaktadır. Yunanlılar Kibrisin Yunanistan ile İngiltere arasında bir mesele olduğunu ileri sürmektedirler, İngiltere ise bunun sadece İngilterenin iç işi sayılması gerektiğini bildiriyor.

Türkiyenin tezi de İngiltereninkinin aynıdır.Kıbrıs, ancak İngiltereyi alâkadar eder. Eğer bu görüş Birleşmiş Milletlerde kabul edilirse, Yunanlıların müracaatı bir netice vermemiş olacaktır. Zira Birleşmiş Milletler Teşkilâtının anayasasına göre teşkilâtın, memleketlerin iç işlerine müdahaleye hakkı yoktur. Eğer iki devlet arasında bir anlaşmazlık zuhur ederse Birleşmiş Millet ler bir karar alabilir. Fakat teşkilât, bahis mevzuu edilen hâdisede iki tarafı alâkalandıran bir nokta görmezse mese leyi müzakere dahi etmez.

Bu bakımdan, Türkiyenin Kıbrıs işine faal bir surette müdahale etmemesi, daha doğrusu siyasî bir teşebbüste bulunmaması doğrudur. Elbette ki Kıbrıs, İngizlerin iç işidir ve bizimle resmen alâkalı bir tarafı yoktur. Fakat orada yaşayan türklere karşı bir sempati duymamıza onların davasını hissen benimsetmemize hiç bir şey mani olamaz. Hat tâ, o «Yunan dostluğu» denilen ve ismi var, cismi yok anka kuşu bile...

Şimdiye kadar hükümetimizin hare ketsizliğinden şikâyet, resmî bir siyasî teşebbüs yapmamasından değildir. Hükümetimiz maalesef Yunanistan hükümeti muvacehesinde davayı iyi müdafaa edememiş, meselenin bu noktaya gelmesine sebep olmuştur. Eğer seneler süren o korkunç sükût yerine görüşümüz hiç bir yalnış anlamaya meydan vermeyecek şekilde Atinalı devlet adam larına bildirmiş olsaydı, onlar da ayaklarım tetik alırlardı.

Sibel Göksel
1954 Türkiye Güzeli

TARIM

Toprağın Haritası

Toprağın ruhu doğuyor

Bulgaristan'ın tehcir ettiği ırkdaşlarımız, memleketin dört bir tarafına iskân edildi. Bu muazzam meselenin halli zordu, içinden çıkılmaz görünüyordu, azmetmek lâzımdı. Azmedildi, güçlükler yenildi, yüz binlerce insan toprak sahibi edildi.

Eksiklikler yok muydu? Sızıltılar söylentiler olmuyor muydu? Binler içinden bazı şikâyetlerin çıkması beklenirdi, olabilirdi. Oldu da.. Yalnız bazdan vardı ki, bazı şikâyetler işitiliyordu ki, «geri millet olmanın» bütün sıkıntılarını, hattâ yüz kızartıcı vasıflarını taşıyordu.

Misal verelim : Silifke'ye Kayseri civarına göçmenler yerleştirilmişti, kendilerine Devlet topraklarından arazi tahsis edilmişti. Fakat göçmen vatandaş ekiyor, ekiyordu da, biçemiyordu, mahsul yetiştiremiyordu. Sebep bilinmiyordu, bilinemiyordu. Yalnız bu toprakta, mahsul olmaz, denilip içinden çıkılıyordu. İskan Genel Müdürlüğü işin içinden çıkamıyordu. Tarım Bakanlığına başvurdu.

Tarım Bakanlığı derhal faaliyete geçti, Silifke ve Kayseri civarındaki toprakları «tahlile» tâbi tuttu. Burada mahsul yetiştirilmesi mümkün değildi, çünkü toprak tuzlu idi. Tuz ihtiva eden toprakta bütün gayretler hiçe iniyordu, göçmen haklı idi. Onları tuzlu topraktan kaldırdılar, daha iyi ve sonradan «tahlilden» geçirilmiş bir araziye yerieştirdiler.

Toprağı Öğreniyoruz

Toprağımızı bilmiyorduk! Toprağımızın kaabiliyeti hakkında müphem fikrimiz vardı. Yalnız Cumhuriyet kuruldu kurulalı, bütçe nutuklarında, meydan konuşmalarında «Bu memleket ziraat memleketidir» diyorduk, geçiyorduk. Toprağın verim kaabiliyetinden toprağın nerelerde ne verebileceğinden, neler yapılırsa kapasitesinin artabileceğinden habersiz idik.

Geniş arazimiz vardık coğrafya kitaplarına bir Konya vilâyetinin, bir Belçika olduğunu yazıyor, diğer taraflar da ele alınırsa, bu memleketin bir hububat deposu olarak vasıflandırılabilecegini söylüyorduk.

Toprağı bilmiyorduk!

İki buçuk sene önce, birden fikirlerde, beyinlerde bir cereyan belirdi. Toprağın hakiki sahipleri olarak, bu toprağın İhtiva ettiklerini bilmek...

Ve faaliyete geçildi. Bugün Ankara'nın Keçiören semtine giden yolun üstünde küçük, mütevazi ve durmadan çalışan bir müessese var. «Toprak ve Gübre araştırma enstitüsü».

Bu enstitü, bize topraklarımızın hakikî değerini ortaya koyacak, neleri ihtiva ettiğini anlatacak bir faaliyet içindedir. (Umumî toprak haritası) ismi ile bir harita hazırlamaktadır ki, bu harita Türkiye'nin neresinde, hangi vilâyetinde toprağın ne gibi unsurlara sahip olduğunu ortaya koyacaktır. Amerika'dan iki mütehassıs celbedildi. Birisi, hemen bütün Amerika'nın uimumî toprak haritasını yapmıştı. Ona yakın zirai cemiyetin ve müessesenin âzası idi.

Derhal teşkilâta emir verildi. Her yerden, torbalar içinde, binler ve binler, toprak numuneleri getirildi. Hâlâ da getirilmektedir. Türkiye'nin bu küçük torbalardan çıkacak, numuneler ile «sahibi olduğu toprağın ahvalini bilir» bir memleket olmasına çalışacaktı. Amerika bu işte de bize yardım etti, toprak tahlilleri için gereken âleti Marşal yardımından gönderdi, büyük bir lâboratuvar, küçük bir binanın içme, Keçiören yolundaki o binaya yerleştirildi. Her gün, iki yüze yakın toprak numunesi tahlile tâbi tutuluyordu. Yavaş yavaş, memleketin her bölgesinin toprak nevileri, ihtiva ettiği maddelerin miktarı, mahsulün yetişip yetişmemesine imkân sağlıyacak taraflar ortaya çıkıyordu. Yâni Türkiye'yi Türkler tam mânasiyle, toprak olarak tanıyorlardı.

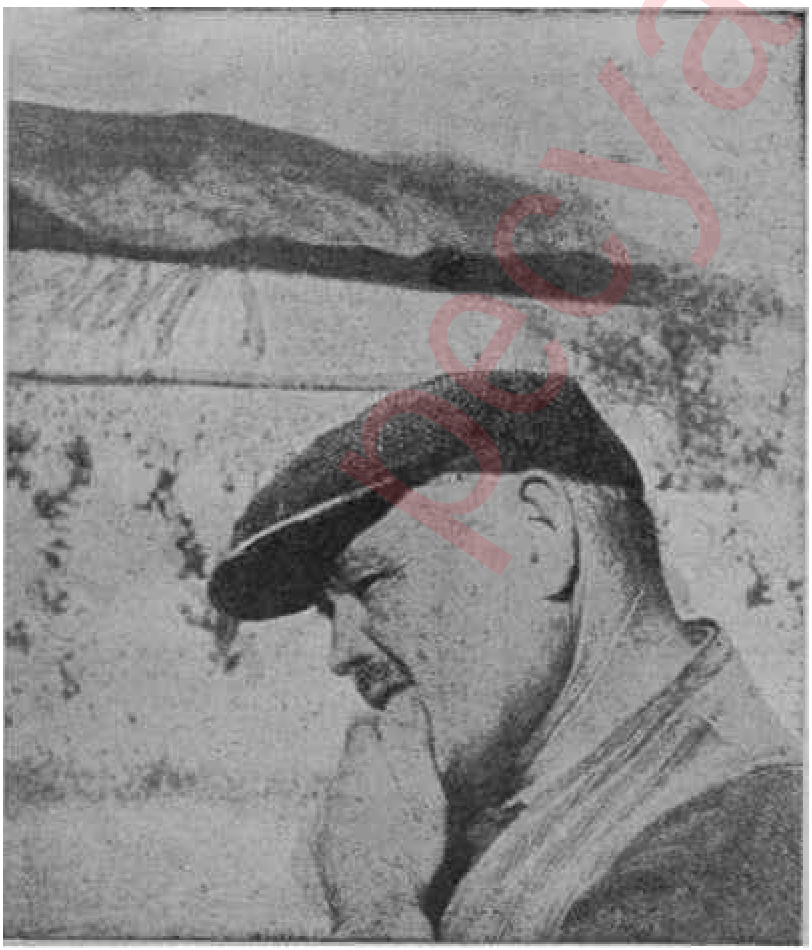
İki sene bu çalışmalara devam edildi. Torbalar açıldıkça, içinden çıkanlar tahlil edildikçe, Tarım Bakanlığı —Bakan Nedim Ökmen bu işle bizzat meşgul— rahatlıyordu. Sebep ortada idi: Köylüye tohumluk verilebilirdi, âlet, traktör, para verilebilirdi. Fakat ezbere, mahsulünün yetişmesi çareleri verilemezdi. Köylü, kendisine toprağı hakkında bilgi verildikten sonra, gelip de «Mahsul bu toprakta yetişmiyor» diyemezdi. Devletin dağıttığı toprakları beğenmemezlik edemezdi. Bunları ileri sürdüğü zaman, haritalar ortaya çıkar, iddia hangi bölgede ise, oranın vasıfları üzerinde durulur, şu veya bu gübre ile toprağını beslediğin takdirde, buradan mahsulün en âlâsını almaman imkânsızdır, denilirdi.

Silifke ve Kayseri bu ışığı göstermişti.

Kaabiliyet Doğmuştu

Binlerce torbanın tahlili ortaya bir büyük duvar haritası çıkardı. Bu harita renk renk, şekil şekil idi. Uzaktan size hiç hiç şey vermiyor, biraz üzerinde durunca, ihtiva ettiği, esasların en basitlerini öğrenince, «Ziraat memleketi Türkiye'yi» tanıtıyordu. Hattâ, biraz canınızın sıkılmasına, üzülmenize yol açıyodru.

Mavi renkler memleketin her ba-

Bu toprağa ne eksek?

Ne ekersen onu biçenin

kundan en bereketli yerleri olarak haritaya yerleştirilmişti. Fazla bir mıntıka teşkil etmiyordu. Kocaman Türkiye içinde Şarkta Van Gölünün arkası, Garpta Trakya ve biraz da Cenup illerinin bazı tarafları. Buna mukabil, muazzam boşluklar vardı, buralarda arazi istenileni verecek kabiliyette değildi.

Şimdi dikkat ediniz, vereceğimiz rakama iyi bakınız: Yapılan hesaplar neticesinde ortaya çıkan hakikat şudur ki, Türkiye'de 16 milyon dönüm arazi «Korkusuz ziraat yapılmağa» imkân verecek haldedir. Bugüne kadar söylendiği gibi, Türkiye'de ekilecek toprak yekûnu 17 milyon hektar değildir. Milyonlarca çiftçi bu topraklar üzerinde işdiğer nokta da şudur ki, 16 milyon hektarın içinde, 3 milyon çiftçi ormanlık arazide ziraat yapmaktadır. Ormanlık arazi üzerinde çiftçiliğin yapılması demek, milli değeri haiz ormanların mahvolması demektir. Harita bu tehlikeyi de ortaya çıkarmıştır. —Bir kerre daha olmak üzere—.

Ekilen bu miktarın bütün Türkiye'yi doyurduktan başka, muazzam istihsal neticesi harice bol miktarda, ihracat yapılmasını temin edeceği yolundaki sözler de tekzip edilebilir.Yapılan tetkikler, mevcut nüfusumuzu, bu ekim topraklarının ancak gıdalandırabileceği neticesine varmaktadır. Yalnız bir ilâve ile: 16 milyon hektar, daha iyi bakımlı, daha fazla gübreli istihsal safhasına intikal ettirilirse, bu takdirde istenilen olacaktır. Fakat bugünkü şartların zayıflığı, eski usullerin tatbik sahasında kalması, hattâ bazı yerlerde köylünün bunda ısrar etmesi karşısmda, ancak 20 milyon nüfusu aç kalmaktan kurtarmak imkânı mevcuttur.

Faydasız Büyük

Canınızın sıkılması, üzülmeniz, o muazzam boşlukların durumu üzerindeki endişe, «Harita» ile sona erebilecekti. Çünkü bu harita ile toprakların durumu ortaya çıktıktan son--a, enstitünün bir diğer şubesi olan «Gübreleme» işin içine girmektedir. Toprak verimsiz mi, bir şeyler elde etmek kaabil iken, hiç bir şey ele alınmıyor mu, Enstitünün «Gübreleme» şubesi harekete geçecektir. Bu kısmın faaliyetini izah etmeden duvarda sakin sakin duran haritanın memlekete sağlıyacağı son faydayı da belirtelim :

Yapılan barajlarda bundan sonra, toprakları sulamanın imkânlarını tesbit etmek, umumî harita ile daha ilmî esasların çerçevesine sokulmaktadır. Hangi ırmak veya nehir suyunun toprakları sulamak ile fayda temin edebileceği tatiller neticesinde kendini gösterecektir. Meselâ, memleketi baştan aşağı kocaman bir kavis ile kateden, Kızdırmak'ın «su» bakımından, toprağa mühim bir fayda temin etmediği ortaya çıkmıştır. Bu sebepten, Kızılırmak üzerinde, barajların kurulmasına bu harita mâni olmuştur.

* *

Haritadan toprağın verileri ve şekli tesbit edildikten sonra, geriye «imkânları genişletmek» kalmaktadır. Yukarıda da söylediğimiz gibi, Enstitünün gübreleme şubesi hareket halindedir. Geçenlerde bu şube bir şikâyet almış, Orta Anadolu'nun veriminde düşüklük olduğu ileri sürülmüş. Tetkikler neticesi, bu bölgenin fosfor eksikliği gösterdiğini ortaya çıkarmış.. Şimdi bu bölge topraklarının fosforlandırılmasına çalışılacaktır.

Gübreleme şubesi, umumî toprak haritasının tamamlanmasında da yardım eder, şu esaslarda çalışmalarım toplar:

1 — Memleket topraklarının fiziki analizleri.

2 — Verimlilik bakımından kimyevî analizler. (Bu analizlerde 28 unsur aranmaktadır.)

3 — Tarla denemeleri. Bu denetmeler ile, toprağın verebileceği gıda maddeleri tesbit edilir. Bitkinin ihtiyacı olan gıda maddelerini tesbit için gübrelemenin zamanı ve miktarı tayin edilir. Çiftçilere rapor halinde bildirilir.

Yeni Faaliyet : Elli sene

Harita için yapılan tahlillerin, tetkiklerin Karadeniz bölgemiz için çıkardığı bir eksiklik var. Karadeniz, kıyıya yakın arazisi ile dar olan bir bölgede, meyilli arazi üzerinde ziraat yapmaktadır. Meyilli arazi, sene ve sene toprak kaybı demektir. Amerikalıların bu arazi üzerindeki görüşleri, Karadeniz'in meyilli arazisini desteklemek sureti ile düzeltmek ve kaybın önünü almaktır. Bu işe başlanmıştır.

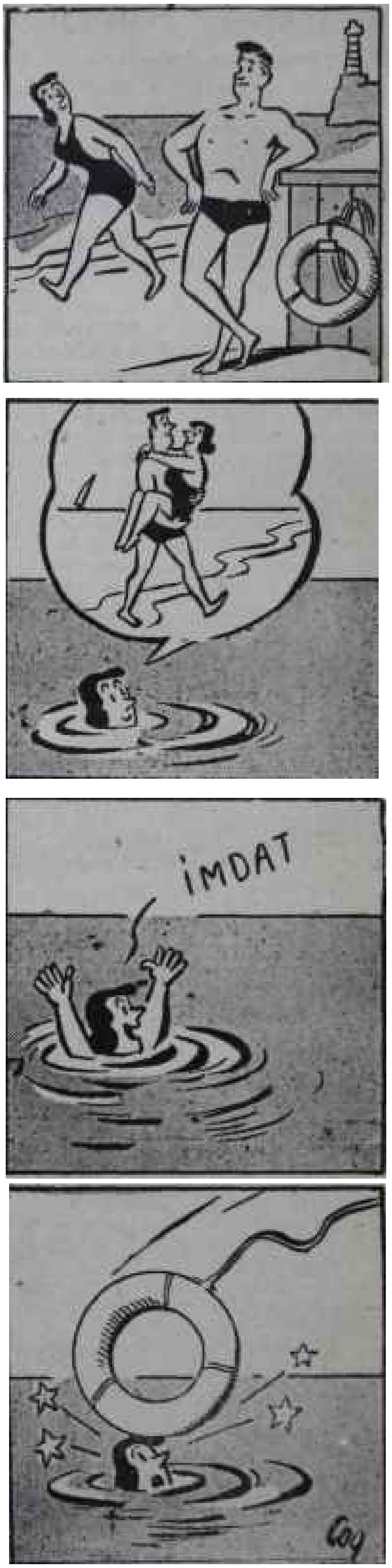
Türkiye'nin umumî toprak haritası, iki buçuk senelik faaliyetten sonra tamamlanmıştır. Geriye bir çok renkleri ihtiva eden haritanın on binlerce basılarak, okullara varıncaya kadar dağıtılması işi kalmıştır. Bu işin yapılması için yüz bin Ura ayrılmıştır, harita matbaadadır. Basılacak, dağıtılacaktır.

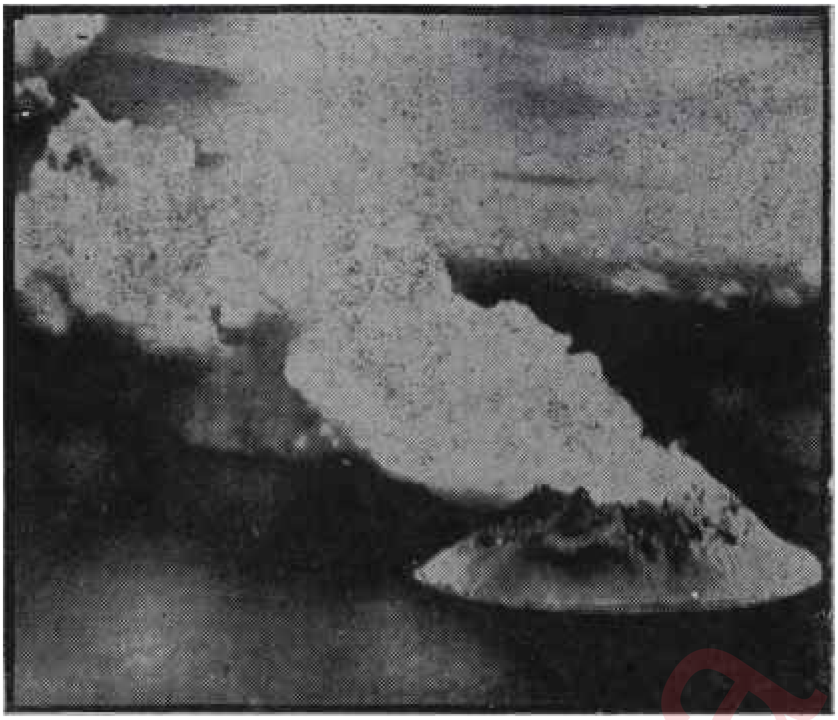
Siz şimdi şunları düşünüp, söyleyiniz: Memleketin toprak haritası iki buçuk sene sonunda hazırlandı, mesele de bitti, dâva halledildi.

İlgililere böyle söyleyince gülüyorlar, «Daha elli senemiz var» diyorlar. Bu elli sene Türkiye'nin her ilini, her kazasını, hattâ köyünün toprak haritasını hazırlamak için sarf edilecektir. Büyük bir kitap içinde, memleketin her böl gesinin durumunu bulabileceksiniz.

Biz makine ile ziraat meselesi halledildi, diye, övünüyorduk. Toprak dâvamızın traktör ile ilk adımını atmış olduğu, çalışmalardan bellidir. Traktör, faaliyeti çabuklaştıracak, elimizi hızlandıracak vasıtadır. Asıl dâva toprağı bilmek idi. Artık, hazırlanan harita, gübreleme teşkilâtı ile takviye edilen bir müessesenin faaliyeti ile toprağın candamarı ele geçirilmiştir. Mesele, toprağın beslenmesinde, doldurulmasında ve bol mahsul elde edebilmekte idi. Bu yoldayız.. Makine; ilim ışığı ile yakın devirde, bu memlekete istediğini verebilecek, o zaman, sadece millet olarak «doymakla» kalmıyacağız, diğer milletleri de istedikleri miktarda buğday vesaire ile besliyebileceğiz.

Gamsız Teyzenin Maceraları

Filipinlerde Volkan

Volkan konferansta patlayacak

Uzak Doğu

Filipinde Konferans

Siyasî konferanslarda âdet, gazetecilerin kapalı kapılar arkasında cereyan eden hadiseleri, konuşmaları, teklif edilen plânları öğrenmek için emek ve alın teri sarfetmeleridir. Herkes herşeyi herkesten saklar.

Güney Asya memleketlerini bir pakt içinde toplamak üzere Manilla'da toplanan konferanstan günlerle evvel yalnız gazeteciler değil, istinasız herkes konferansı fiilen tertipleyen Amerikan plânını hem de bütün teferruatı ile biliyordu. Plân, bir gazetede neşredilmişti.

Hâdise bir bomba tesiri yaptı.

Filipin gazetelerinden biri Amerikanın yapacağı teklifleri ele geçinmiş ve tabii derhal yayınlamıştı. Halbuki teklifler mahremdi. Üzenlerinde uzun zamandan beri görüşmeler oluyordu. Amerikalılar bunları bir bakıma İngilizlerle beraber hazırlamışlardı. Arada mutabakat olması için uğraşılmış ve mutabakat elde edilmişti de.. Konferans 6 Eylülde açılacağı halde mütehassıslar 1 Eylülde Filipin başkentine gelmişler ve faaliyete geçmişlerdi Plân, bir bakıma Anzus (Amerika, Yeni Zelanda, Avustralya) paktının esasına pek uygundu. Yani taraflar, ortaklardan biri tecavüze uğrarsa otomatik olarak harbe girmeye icbar edilmiyordu. Herkes, kendi Anayasasının icaplarına göre harekette serbestti. Bilindiği gibi Amerikan kongresi bu neviden «otomatik» hareketlei karşısında endişe duyar. İster ki karar vermek yetkisi elinde bulunsun ve memleket ancak düşünüp taşınarak harbe girsin. Buna mukabil Yeni Zelanda ile Avustralya Amerikayı kendi yanlarında görmekten veya göreceklerinden emin olmak istiyorlardı. Bundan başka Formoza üzerinde İngiltere ile Amerika arasında ihtilâf mevcuttu. Londra'nın kanaatince milliyetçilerin elinde bulunan bu ada, paktın haricinde bırakılmalıydı. Buna mukabil Washington hükümeti adanın, pakt dışında kalsa bile garantiden istifade etmesi taraftarıydı. Ayrıca, ele alınacak bir çok iktisadî ve imali meseleler de vardı.

İşte, Amerikanın bu teklifleri açığa vurulur vurulmaz ortalık karışıverdi. Sızıntı nasıl vukua gelmişti. Buna sızıntı bile demek caiz değildi, düpedüz akıntı idi. Plânın metni ele geçirilmiş ve neşredilmişti.

Amerikan millî emniyeti derhal faaliyete geçti. O zaman anlaşıldı ki bu bir sabotajdır ve işin altında komünistler vardır. Mesele şudur: Amerikan hükümeti konferanstan evvel, tetkik etsin diye Amerikan plânını Filipin hükümetine tevdi etmiştir. Fakat Filipin hariciye vekâletinde bulunan komünist ajanları plânı ele geçirmişler ve Güney Asya paktım toptan baltalamak maksadile bunu neşrettirmişlerdi. Hâdiseye karışanlar tevkif edildiler. Fakat olan olmuştu. Bu, olsa olsa Amerikan hariciyesine daha tedbirli davranmak lüzumunu hatırlatacaktı.

Konferans Güney Asyada da Kuzey Atlantikteki gibi bir paktın imzalanması ve o bölgenin emniyetinin sağlanması neticesini verecek midir? Kuvvetle muhtemel olarak evet! Zira iştirak eden sekiz devletin prensip bakımından büyük bir ihtilâfları yoktur.

Olsa olsa «yerliler» ile «yabancılar» arasında bir fikir ayrılığı müşahede edilebilir. Filipinin meşhur devlet adamı General Romulo, daha konferanstan evvel Paktın milli hareketleri nazarı itibara alması lüzumunu belirtmiştir. General Romulö'ya göre Filipinler İngilterenin ve Fransanın müstemleke topraklarını pakta kabul etmekle bunların ilelebet müstemleke olarak kalacağını kabul etmiş olmayacaklardır. Böyle bir şey düşünülemez bile. Sonra müstemleke halkı istiklâl talep ettiği zaman da, pakt üyeleri bunu kendilerinden birine tecavüz saymak deliliğini elbette ki göstermeyeceklerdir.

Paktın başlıca gayesi Güney Asyada muhtemel bir komünist tehlikesine karşı şimdiden tedbir almak ve tecavüzü vaktından evvel önlemektir. Zira dünyanın o bölgesinde cereyan eden kuvvet denemelerinde şimdilik Rusyanın galip göründüğü bir hakikattir.

Eisenhoweri tenkid

Nitekim, işte bu yüzdendir ki Amerikada, seçimlerin arefesinde Başkan Eisenhower oldukça şiddetli bir şekilde tenkid edilmektedir. Gerçi tenkitler daha ziyade Demokratlardan gelmektedir, fakat kendi partisinin içinde de başkanın komünistlere karşı sıkı bir politika takip etmediğinden şikâyetçi olanlar çoktur.

Son günlerde şiddetli bir tenkid Demokrat Senatör Albert Gore'dan gelmiştir. Albert Gore, birinci sınıf bir şahsiyet değildir. Fakat itibarı yarindedir ve sözlerinin akisler uyandıracağı şüphesizdir. Senatör şöyle demiştir:

«— Başkan Eisenhower verdiği demeçte Guatemala, Iran ve Süveyşteki siyasî zaferlerinden iftiharla bahsetti. Bu hassas bölgelerde elde edilen başarıyı küçümsemiyorum. Fakat bu zaferler Batı Avıupa ve Cenevre konferansında, Hindiçinîde uğradığımız siyasî hezimetleri örtmeye kâfi değildir.»

Hakikaten Amerikan Umumî efkârını Avrupa meseleleri kadar, hattâ onlardan çok Uzak Doğu hadiselerinin alâkadar ettiği bir hakikattir. Pek çok Amerikalı bilhassa garp sahilinde yaşayanlar için mühim olan, komünizmin Asyadaki gelişmeleridir. Amerika şimdiye kadar gerek Korede, gerek Hindiçinide — barışı temin için dahi olsa — tavizler vermiştir. Bunların artık bir sonu gelmek lâzımdır. İşte Manilla konferansından beklenilen netice budur.

Manilla Konferansı Amerikan hü-

kümeti için iki bakımdan son derece mühimdir. Bu, hem iç hem de dış politikada bir faktördür. Eğer S. E. A. T. O. (Güney Doğu Asya Andlaşması Teşkilâtı) sağlam temeller üzerinde kurulabilirse Eisenhower idaresi başlayan seçim kampanyasında Cumhuriyetçilerin komünistleri Asya bölgesinde de durdurdukları ilân edeceklerdir.

Bilindiği gibi Başkan Eisenhovver kendi seçim kampanyasının esasını komünizmle mücadele teması olarak seçmiş, demokratları kâfi derecede sert davranmamakla suçlandırmıştı. Şimdi, kendisi bu neviden hücumlara maruz kalmaktadır. Bunların Almerikan efkârında reaksiyon husule getirdiğine en güzel delil kendi zaferidir.

Elbette ki göz göre göre Kongredeki ekseriyeti elden kaçırmak istemeyecektir.

Bir garip pazarlık

İngiliz «iyi niyet heyeti» nin Demir Perde ve yeni tâbirle Bambu perde arkasında yapmış olduğu seyahat sona ermiş bulunuyor. Heyet, bilindiği gibi, İngilterenin mes'ul değil gayrı mesul kabinesinin başkam ve azalarından müteşekkildi.

İngiltere'de , daha doğrusu Avam Kamarasında iki tane kabine mevcuttur. Bunlardan birincisi, seçimlerle iktidarı alan partinin kabinesidir. Bugün bu kabineye Sir Winston Churchıll riyaset etmektedir. Fakat bir kabine daha vardır. Adı «Gölge kabine»dir. Seçimlerde kaybeden ve muhaletefi meydana getiren partinin kabinesi. Her iki kabine Avam Kamarasında yan yana oturur, meselâ fiili sağlık bakanını tenkid etmek gerekti mi Gölge kabinenin sağlık vekili kalkar ve tam bir vukufla partisinin tenkidini yapar. Halici işleri muhalefet adına hep aynı kabinenin hariciye vekili, dahilî işleri dahiliye vekili deruhte eder. Bunun faydası aşikârdır.

İşte evvelâ Rusyayı, oradan Komünist Çim ziyaret eden İngiliz iyi niyet heyetine Gölge kabinenin başkam Mr. Attlee riyaset etmekteydi ve azaları arasında gölge kabinenin gölge muhalefet lideri Mr. Bevan da vardı.

Elbette ki Majestenin başvekili Majestenin Muhalefet lideri gibi serbest değildir, sözü İngiltereyi ilzam eder. Ama serbest olan ve sözü İngiltereyi ilzam etmeyen Muhalefet liderinin de bir mühim zat olduğunu kurnaz Çinliler bilmez değillerdir.

İşte bu yüzdendir ki Mr. Attlee ile Komünist Çinin lideri Mao Tse Tung arasında cereyan eden ve sabık İngiliz Başvekili tarafından Hong - Kong'ta yapılan bir basın toplantısında ortaya atılan pazarlık son derece alâka uyandırıcıdır, hele muhavere gerek Çinlilerin gerekse İngilizlerin karakterini göstermek bakımından hakikaten eğlencelidir.

Mao Tse Tung muhatabına, aşağı yukarı demiştir ki :

«— İngilterenin Ana Muhalefet partisini teşkil ediyorsunuz, büyük bir nüfuza sahip bulunduğunuz muhakkak Amerikan siyasetini tasvip etmediğinizi de biliyoruz. Bu siyaset sulh için teklikelidir. O halde, sizden istediğimiz bu siyaset üzerinde tesir icra edip Amerikalıları daha mutedil davranmaya sevketmenizdir. Amerikalıları yola getiriniz, her şey düzelecektir.»

Attlee'nin verdiği cevap da aşağı yukarı şöyledir;

«— Komünist âlem içinde, Rusyadan sonra en büyük kuvvetsiniz. Kremimin siyasetini her bakımdan tasvip etmediğinizi de biliyoruz. Bu siyaset sulh için tehlikelidir. O halde sizden istediğimiz bu siyaset üzerinde tesir icra edip Rusları daha mutedil davranmaya sevketmenizdir. Rusları yola getiriniz, her şey düzelecektir..»

Mao Tse Tung, fikrini daha da etraflı şekilde izah etmekten çekinmemiştir. Kanaati şudur :

«Amerika her şeyden evvel Formoza adasını Çin ana vatanından ayıran boğazdan deniz kuvvetlerini çekmeli ve bu adanın komünistler tarafından işgaline bu suretle fiilen müsaade etmelidir. Formoza, aslında Cinindir ve milliyetçi Çin bir hortlaktan başka şey değildir. Sonra, Amerika Avrupada Almanyayı, Asyada Japonyayı silâhlandırmak sevdasından . sureti katiyyede vaz geçmelidir. Bu iki memleket sulh için daima tehlikeli olmuştur. Amerika onları rahat bırakırsa, dünya da rahata kavuşacaktır. İşte İngiliz sosyalistleri, Amerikaya bu fikirleri telkin etmelidirler.»

Buna mukabil Attlee de kendi fikirlerim şöyle anlatmıştır :

, «Evvelâ Ruslar Demir Perdeyi kaldırmalı ve Rusyada yaşayan vatandaşlarına daha fazla hürriyet vermelidirler. Dünya barışının en sağlam yolu budur. Bir devlet kendi topraklarında yaşayanların haklarına riayet etmezse, başkalarının itimadını nasıl isteyebilir? Sonra bugün Rusyanın bir çok peyki, hattâ tâbi memleketleri vardır. Bunlar üzerinde çok sıkı bir kontrol ve tedhiş havası mevcuttur. Baskı hafifletilmeli, nihayet ortadan kaldırılmalıdır. Rusya diğer hükümetleri içten içe yıkmak sevdasından vaz geçmelidir. Sovyetler silâhlarımda azaltmalı, Rusyayı bir cephanelik halinden mutlaka çıkarmalıdırlar. İşte Çin komünistleri Rusyaya bu fikirleri telkin etmelidirler.»

Bu neviden muhaverelerden biç bir şeyin çıkmayacağı aşikârdar. Nitekim Mr. Attlee teklifler hakkında ne kendisinin, ne de Mao'nun her hangi bir vaadde bulunmadıklarını sözlerine ilâve etmeyi lüzumlu görmüştür. Bundan da anlaşılıyor ki taraflar konuşmuşlar, nihayet hiç bir mutabakat temin edemeden ayrılmışlardır. Ziyaretin faydası daha ziyade batılıların komünist liderlerin fikirlerini öğrenmelerinden ibaret kalmıştır.

Buna rağmen ziyaretin istifadeli olduğu ve. Attlee ile diğer sosyalistlerin hadiseleri daha iyi anladıkları aşikârdır. Nitekim Hong - Kong'daki basın toplantısında İngilterenin eski başvekili komünist âlem hakkındaki kanaatlerini ifade ederken şöyle demiştir:

«— Göz boyamacılık var...»

Sonra ilâve etmiştir:

«— Ama o kadar aşırı değil..»

• Göz boyama dediği, komünistlerin kendi diyarlarını bir cennet olarak tarif etmeleri olmalı.

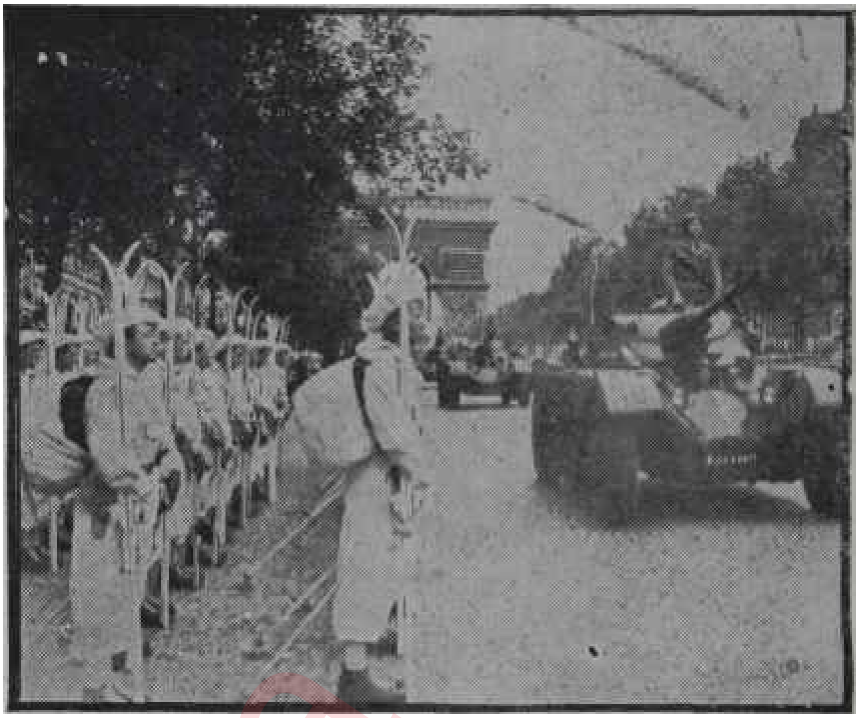

Attlee -Çu En Lai

Kim kimi kandıracak?

Seyahat devam etmektedir. Heyet Hong - Kong'tan Japonyaya geçmiş ve oranın sosyalist partisine misafir olmuştur. Japon sosyalistleri hiç şüphe yok Çin komünistlerinden çok farklıdırlar ve Amerikaya telkin edilmek üzere Mr. Bevan'a (Mr. Attlee Hong Kong'ta kalmıştır ve heyete Mr. Bevan riyaset etmektedir) telkinlerde bulunmaya kalkarlarsa her halde bu telkinle Mao Tse Tung'un telkinlerinden hayli değişik olacaktır.

Meselenin en mühim tarafı İşçi heyeti Londraya döndüğü zaman Hükümete vereceği rapor üzerine Muhafazakârların tutacakları hareket tarzı olacaktır. Zira hiç hatırdan çıkarmamak gerektir ki muvafık veya muhalif yer yüzündeki her İngiliz önünde sonunda Majesteyi temsil eder ve onun menfaatine çalışır.

Fransanın ordusu
İllâ müstakil kalacakmış

Avrupa

Suya düşen plân

82 yaşındaki ihtiyar lider Herriot söze başladığı zaman, Avrupa Ordusunun en hararetli taraftarları bile davarım kazanılmasından ümidi kesmeleri gerektiğini anladılar. Herriot tekerlekli iskemleyle dolaşmaktadır ve uzun zamandan beri rahatsızdır. Buna rağmen mutlaka konuşmakta ısrar etmiş ve fikirlerini evvelâ Meclise, dolayısiyle de Fransız Umumi efkârına duyurmakta fayda görmüştü. Meclisin eski başkanım yerine kadar iki hademe götürmüştü., İhtiyar politikacı konuşmasını yerinden, ayakta yapmayı

Edouard Herriot
1 numaralı aleyhtar

düşünüyordu. Gene iki hademenin yardımı ve desteğiyle doğruldu, fakat farketti ki durmasına imkân yoktur. O zaman, oturarak konuşmasına karar verildi. Herriot - evvelki yıl en güzel plâk müsabakasının nutka ait kısmını kazanmıştır - o malûm hitabet kudretile Avrupa Ordusunun aleyhinde bulundu.

Hâdise Fransız Temsilciler Meclisinde, Avrupa Savunma Camiası andlaşmasının müzakeresi sırasında cereyan ediyor.

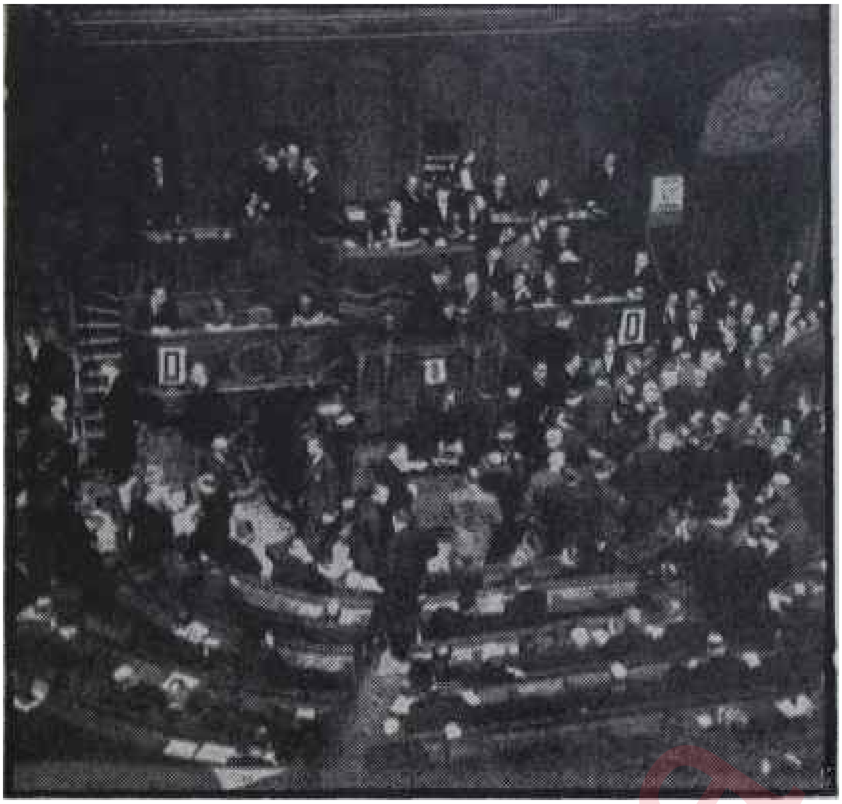
Mesele daha evvel görüşülcekti. Mendes - France'in ele almayı arzuladığı davaların başında bu iş geliyordu. Başvekil, Fransız Meclisinin andlaşmayı mevcut şekliyle kabul etmeyeceğinden emin bulunduğundan Brüksel konferansında matasavver paktın diğer partnerlerine (Almanya, Belçika, Hollanda, İtalya, Lüksemburg) bir takım tâdil tekliflerinde bulunmuştu. Fakat partnerler bunlara iltifat etmemişler, Mendes - France'in teklifleri kabul olunursa Avrupa Ordusunun manası kalmayacağını belirtmişlerdi. İtiraf etmeli ki Fransa da güç durumdaydı. Avrupa Ordusunu piyasaya çıkaran kendisiydi, ilk plânlar ondan gelmişti, hattâ bu, Pleven plânı diye anılıyordu. Pleven, memleketin eski başvekiliydi. Nasıl Kömür ve Çelik andlaşmasının isim babası gene Fransanın eski hariciye vekili Schuman ise, Pleven de Avrupa Savunma Topluluğuna adım vermişti. Sonradan yeni müzakereler olmuş, Pariste uzun toplantılar yapılmış, Romalara gidilmiş, neticede elde bulunan metin üzerinde mutabakat hasıl olmuştu. Hatta taraflardan bir çoğu bunu tasdik bile etmişlerdi. Zira Fransa hükümeti andlaşmanın altına imzasını basmıştı, yapılan müzakere Meclisin tasdikini almak içindi. Diğer memleketlerde âdet, bunun bir formaliteden ibaret kalmasıdır. Fakat Pariste asıl hükmeden Hükümet değil Meclis olduğundan tasdikten evvel imza hiç bir mâna ifade etmiyordu.

Meclisteki cereyan Andlaşmanın tasdikinin aleyhindeydi. Fakat düpedüz reddedilmesi de istenilmiyordu. İstenilen, müzakarelerin kış devresi başına bırakılmasıydı. Bu ise fiilen redden başka mana taşımıyordu.

Müzakereler hararetli geçmişti. Muhtelif hatipler söz almışlar, lehte ve aleyhte konuşmalar olmuştu. Sıra Herriot'ya gelince itirazlar yükseldi. Fransız Meclisinin fahrî başkam bulunan ihtiyar politikacının Savunma Birliğinin reddi için cephe aldığı gayet iyi biliniyordu. Eğer konuşursa, mutlaka diğer mebustan tesir altında bırakacaktı. Buna rağmen Herriot 'nun halefi selefine söz verdi ve Herriot :

« — Eğer bu andlaşmayı tasdik edersek, bu Fransanın sonudur » dedi.

Müthiş bir, alkış yükseldi. Elleri en ziyade hareketle çırpanlar Meclisin en sağında oturan komünist düşmanı De Gaulle'cüler ile en solunda oturan De Gaulle'cü düşmanı komünistlerdi. Herriot'yu alkışlamak, daha doğrusu Avrupa Ordusunu yuhalamak hususunda tam bir işbirliği yapıyorlardı. Bu sırada sol kanattan Marseillaise söylenmiye başlandı. Bir kısım mebuslar ayağa kalktılar, fakat diğer bir

Fransa Meclisi

Bindiği dalı kesti

kısmı, bilhassa ordunun taraftarı olan M. R. P. liler yürüyüp çıktılar. Komünist mebuslar Marseillaise'i bitirince Kızıl Bayrak şarkısına başladılar, ancak bu sefer yuhalandılar. Meclisin içinde karışıklıklar devam ediyordu. Kalabalık dinleyiciler son zamanlarda bu kadar cümbüşlü bir celseye şahit olduklarını hatırlamıyorlardı.

Yeniden Marseillaise başladı. Vekiller de ayağa kalkmışlar, şarla söylüyorlardı. Artık Avrupa Savunma Camiasına ait andlaşmanın Meclis tarafından tasdik edilmeyeceği anlaşılmıştı. Reyler sayıldı : 319'a karşı 264. Müzakerelerin bırakılması teklifi 55 kişilik bir ekseriyetle kabul edilmişti.

Ertesi gün Amerikanın en büyük gazetesi olan New- York Times haberi şu başlıkla verdi : Fransa Avrupa Savunma Camiasını katletti.

Kararın akisleri

Bu sırada İngiliz kabinesi daimi toplantı halindeydi. Cuhurchill ve Eden'e hâdiseler dakikası dakikasına bildiriyordu. Doğrusu istenilirse Fransa tarafından paktın reddedilmesinde en büyük âmil İngilterenin bir türlü pakta dahil olmaya yanaşmamasıydı. Tabii İngilizler Fransızları bol bol teşvik etmişlerdi. Hattâ tavsiyelerde de bulunmaktan hiç geri kalmamışlardı. Ama bilfiil iştirake gelince, mu tad sebep ortaya sürülüyordu: İngiltere sadece bir Avrupa devleti değildir. Onun deniz aşırı mükellefiyetleri de vardır. Savunma topluluğuna dahil olursa o mükellefiyetleri yerine getiremeyecektir.

İşte Fransızlar bunu anlamıyor ve buna kızıyorlardı. İngilizlerin deniz aşırı mükellefiyetleri var. İyi. Ya Fransanın yok mü? Hindicini, Tunus, Fas, Cezayir, hattâ Madagaskar ? Bu, Fransızları Almanlarla karşı karşıya bırakmak için kâfi ve makbul bir sebep miydi ki ? Elbette ki hayır. Madem ki Büyük Britanya Almanyanın böyle bir camia içinde silâhlanmasını arzu ediyor, buyursun o da girsin. O zaman Almanya Fransaya kafa tutamaz, bir kuvvet muvazenesi hasıl olurdu.

Hem siyasî tarihi hatırlıyanlar bilirler ki Fransa daima Almanyaya karşı kendisine bir ahbap aramıştır. Bu, çok zaman İngiltere olmuştur ve Pariste yerleşen hemen bütün hükûmutler gözlerini evvelâ Londraya çevirmişlerdir. Ama başka çareleri kalmayınca da, denize düşen yılana sarılır kabilinden Almanyanın şark komşularına kur yapmışlardır. Fransa-Polonya anlaşması bunun neticesidir. Almanyanın şark komşusu gene Polonyaydı. Ama bu, Rusya ile ortaklık kurma manasından başka manaya gelmiyordu. Nitekim Polonya fırsatı kaçırmadı ve bu karışıklık devam ederken Fransaya derhal ittifak teklif etti. Fransa Rusyaya mı yaklaşıyordu ?

Herriot da Meclisteki sözleri arasında manalı lâflar etmişti. Herriot komünist hükümeti ilk tanıyan Fransız hükümetinin başkanıdır ve 1024' de onlarla bir andlaşma imzalamıştır. İhtiyar lider konuşması esnasında «o yandan bu yana Ruslarla aralarında maraza çıkmadığı» hususunu da bir suale cevap olarak belirtmekten geri kalmamıştır. Fransa, batılılar fikirlerinde ısrar ederlerse eski partilerine döneceğini ihsas etmekte fayda görüyordu.

Kararın Washington ve Londradaki aksülâmeli başka oldu. İngilizler her zamanki siyasiliklerile derhal bir teklifte bulundular : Savunma camiasına dahil olacak altı memleket Amerika ve İngiltereyle beraber toplansınlar , meseleyi bir defa da orada beraberce gözden geçirsinler. Teklif Fransada ve İtalyada müsaid karşılandı. Zira Fransızlar kadar İtalyanlar da İngilizlerin hareket . tarzından şikâyetçiydiler. Buna mukabil Amerikalılar bunda bir fayda mülâhaza etmediklerini saklatmadılar. Mesele sadece İngiltere ile Amerikayı değil bütün Atlantik Camiasını alâkadar ederdi. Bu bakımdan, yapılacak en iyi şey NATO konseyini içtimaa davet etmekti. Mesele asıl orada görüşülmeliydi. Almanyaya gelince, paktın tasdik edilmemesi üzerine Almanyaya en süratli şekilde hüriyetini iade etmenin bir zaruret olduğunu bir defa daha ortaya attı. Hem de yüksek sesle ve ısrar ederek. Avrupa her ne pahasına olursa olsun bir leştirilmeliydi. Bunun için de ilk ve en mühim şart Almanyanın kendisine düşen vazifeyi almasıydı. Yani silâhlanmasına müsaade olunmalıydı.

İşte Amerikanın Batı Almanya ordu. sunu teçhiz için yarım milyar dolar yardım yapacağına dair haber bu sırada bir bomba gibi patladı. Savunma bakanlığı Birleşik Amerika devletleri Kongresince kabul edilen tahsisatın buna imkân verebileceğini tasrih etmekte gecikmedi. Ayrıca elde piyade tüfeğinden taşıt vasıtalarına kadar her türlü malzemenin bulunduğunu da ilâve etti.

Avrupa savunma camiasının doğuran eller tarafından, fakat bilhassa İngiltere yüzünden öldürüldüğünde hiç kimsenin şüphesi yoktu". Pakt yeniden canlansa bile bir hortlak olmaktan ileri gidemiyecek ve hiç bir zaman sağlam temellere istinat edemiyecektir. Sekizler, onaltılar veya kırklar toplanabilir, kararlar alabilir, Bunlardan da bîr şeyin çıkması pek kuvvetle muhtemel değildir. Ortada eksik olan ne budur, ne şu... Ortada eksik olan itimattır. Avrupa bunun buhranını çekiyor.

Avrupa ve dünya...

İKTİSADİ ve MALİ SAHADA

Maliye

Talebelere döviz yok!

Modern iktisat, ihtiyaçlar arasında bir tefrikten hareket eder. Çünkü insanların ihtiyaçları sonsuz olmasına mukabil bunları tatmin edecek vasıtaları mahduttur. Bu durum karşısında iktisat ilminin hareket noktası olarak kabul ettiği iktisadî adam «Homo economicus» elindeki tatmin vasıtalariyle azami derecede ihtiyaçlarını gidermek için şöyle bir muhakeme yapar: Elimdeki vasıtalar ihtiyaçlarımın hepsini tatmin etmiyecektir; öyle ise elimdeki mahdut vasıtalarla o şekilde kendilerine karşı ihtiyaç duyduğum mal ve hizmetlerimin intihabını yapayım ki bu hareketimin sonunda azami tatmini elde etmiş olayım. İşte masraflarını yaparken iktisadî adamın takındığı tavır budur.

Devlet masrafları yapılırken de devlet adamlarımızın aynı maddeden hareket etmeleri gerekir. Zira devlet varidatının büyük bir kısmını vatandaşların keselerinden hazineye yapılan mecburi aktarmalar, yâni vergiler teşkil etmektedir. Eğer devlet masrafları iktisadîlik prensibine göre harcanmıyacak olursa vatandaş haklı olarak kendi kendine «Devlete verdiğim vergi hazineye gideceği yerde keski cebimde kalsaydı, Devlet, elimden parayı aldı, onu hiç değerlendirmedi, bir takım masraflar yaparak mal ve hizmetler halinde topluluk içinde şimdiye kadar tatmin edilmemiş olan kamusal ihtiyaçlarımı tatmin etmedi» der. Yâni kendi gelirinden mecburî olarak devlet kasasına yapılan kıymet aktarmasının milli geliri, milli serveti artırmasını bekler.

Devlet, zamanımızda, masraflarını içinde bulunduğumuz iktisadi hayat icabı parayla yapmaktadır. Öyle ise yukardanberi bahsettiğimiz önemli meselede gözönünde bulundurulacak husus, devlet parasının en verimli bir şekilde değerlendirilmesi, en verimli yerlerde sarfedilmesidir. Bu husus ister iktisatta olsun, ister maliyede müşterektir ve her iki ilmin temel prensibini teşkil eder.

Devletin elindeki döviz de iktisadî bir servettir. Hem de Türkiye gibi döviz sıkıntısı çeken memleketlerde servetlerin en önemli, en kıymetlisi... Böyle bir memlekette döviz ister kamu ekonomisinin ihtiyaçlarına, ister özel ekonominin ihtiyaçlarına cevap vermek için talep edilsin, takip edilecek yol yine iktisat ve maliye ilimlerinin temel prensibini teşkil eden iktisadîlik prensibinin gösterdiği yoldur. Az yabancı parasıyla çok memleket ihtiyâcını karşılamak!

Türkiye gibi iktisaden geri kalmış memleketlerde en fazla eksikliği göze batan ve bu eksikliğin şiddetini olanca kuvvetiyle hissettiren sey meziyetli insandır. Meziyet sahibi olan insan iyi vasıflı insandır. Fakat bu vasıfların çoğu insanlarda doğuştan değildir. Eksesisi, tahsil, eğitim yoluyla kazanılır.

İşte yeni olarak orta tahsillerini Türkiye'de ikmal edip de yüksek tahsillerini yabancı memleketlerde yapmak istiyen genç talebelerimiz Maarif Vekâletine tahsil

Hasan Polatkan
Vermezse mabut...

yapmak istedikleri memleketlerin üniversitelerinden lüzumlu kabul belgesini (Acceptance) getirterek müracaat ettikleri vakit: «Döviz ihtiyaca kâfi gelmediğinden maalesef sizleri göndermek mümkün olmıyacak» cevabını almışlardır.

Türkiye 1923 senesine, yâni Cumhuriyetin ilânına kadar bünyesi, teşkilâtı bakımından bir ortaçağ devleti idi. 1923 te ise kafalarımızda bir aydınlanma başladı. Cumhuriyetin ilânını müteakip Atatürk inkılâpları bu aydınlanmanın birer tezahürü oldu. Harf inkılâbı bu bakımdan okuyup yazma seferberliğinde sürati temin etmekten daha çok Batı kültürüne yaklaşmaya doğru atılmış bir adımdır.

Hür düşünme tarzına, Batı metoduna, müsbet ilimlere olan ihtiyacımız bugün dünden daha fazladır. Çünkü dün, dünün ihtiyaçları mevzuubahisti, terakki eden bir cemiyette yaşadığımızdan bu ihtiyaçlar bugün daha da artmıştır. Yarın daha da fazla artacaktır. Çünkü terakki eden, ilerliyen bir insanın bir cemiyetin ihtiyaçları artar.

Başvekil Menderes, nutuklarından birinde: «Şayet elimizde daha fazla mühendisimiz olsa bayındırlık islerine daha fazla önem vereceğiz» demiş ve sayın Kemal Zeytinoğlu dışardan memleketimize mühendis getirtmek için teşebbüse bile geçmişti. Demek ki, devlet adamlarımız da memlekette neye ihtiyaç, vardır, neye ihtiyaç yoktur pekâlâ bilmektedirler. Zaten bilmemelerine de imkân yoktur. Zira içimizde, aramızda yasamaktadırlar.

Madem ki, elimizde mahdut miktarda döviz vardı, o vakit iki ihtiyaç arasında bir tercih yapmak gerekirdi: Hacca giderek ibadet hürriyetlerini istimal etmek istiyen vatandaşların ibadet hürriyetleriyle dışarı memleketlere giderek birer mühendis olarak tekrar memlekete dönecek talebelerin eğitim hürriyetleri arasında bir tercih! Burada karar verilirken hiç şüphesiz gözönünde bulundurulacak husus iki ayrı sahada kullanılan dövizin bize temin edeceği faydalardır. Biz şahsen bu faydaların gençlerin eğitim sahalarında daha fazla olduğuna kaniiz. İslâm dininin gerçekten tetkiki yapılarak bu iki saha arasında bir tercih yapılmak gerekseydi yine dövizin Hacca gideceklere değil, tahsile gideceklere verilmesi gerekirdi. Zira «İlim Çinde de olsa gidiniz» Hazreti Peygamber tarafından söylenmiş pek kıymetli bir hadîstir. Ankara Üniversitesinin Dil, Tarih, Coğrafya Fakültesinin asfalt yola bakan ön cephesinde ise Atatürk'ün hadîs kadar değerli bir sözü vardır: «Hayatta en hakikî mürşit ilimdir.»

Maarif Vekili, ümit ederiz ki, Amerika dönüsünde gençlerin bu dâvasını ele alır ve pek kısa bir zamanda memleketimizin her karış yerini Amerika kadar mamur hale getirmek için bunlara şanslarım deneme imkânı verir. İyi bir aile babasının çocuklarını, otuz yıl ilerisi için yetiştirmesi gerektiği nasıl esas vazifesi ise, iyi bir maarif vekilinin de vekilliği zamanında eğitim çağında bulunanları 30 yıl ilerisi için hazırlaması birinci vazifesidir.

Bu hususta Maliye Vekilinin elinden gelen her şeyi yapacağından emin bulunuyoruz.

Sıtkı Yırcalı
Transfer derdinde

Ticaret

Transferler tahsisle birlikte yapılacak

Ekonomi ve Ticaret Vekâletince yeni alınan kararlar gereğince bundan böyle memleketimize ithalât a bulunacakların ithal bedellerinin % 10 unu teminat akçesi olarak ödemeleri ve ithalâta tavassut eden bankaların transfer yapılıncaya kadar ithalât bedelinin tamamını Merkez Bankasına yatırmaları gerekiyordu.

Maliye Bakanlığının aldığı yeni bir karara göre ithalâtçılarımızın ithalât bedellerinin tamamını Merkez Bankasına ödedikten sonra transferin yapılması için geçen zaman kazanılmak istenmektedir. Bunun için de önümüzdeki ihraç mevsiminden itibaren transferler tahsisle birlikte yapılacakta İthalâta tavassut eden bankaların akreditif açmaları için de İthalâ'çıların Merkez Bankasından transfer kuvertürünü temin etmeleri gerekmektedir.

İktisadî ve Ticarî meselelerin diğer meselelerden farik vasıfları süratli olmalarıdır. Bu karar bu sürati temin edecek mahiyettedir. Üstelik bu suretle iş adamlarımızın, bankalarımızın paralan bir müddet Merkez Bankasında âtıl kalmaktan kurtarılmaktadır. Onun için bu karara isabetli bir karar nazariyle bakılabilir.

Japonya

Başvekil dünya turuna çıkıyor

Harp dokuz sene evvel Uzak - Doğu'da bugünlerde sona ermiştir. Fakat dokuz sene zarfında Uzak - Doğu'nun politik manzarası çok değişmiştir. 1945 te galip büyük devletler arasında yer alan Çin, milliyetçilerle komünistler arasında uzun zaman mücadeleye sahne olmuş ve 1949 senesinde tamamen komünistlerin eline geçmiştir. 1949 dan bu yana politika edebiyatında Çinden iki adla bahsedilegelmiştir : Komünist Çin, Milliyetçi Çin. Aslında bu iki terim aynı coğrafya bölgesinin iki değişik adla ifade edilmesinden ziyade aynı coğrafya bölgesinde muayyen bir kısmı ellerinde tutan iki ayrı politik hüviyetin birbirinden tefrik edilmesinde kullanılır.

Komünist Çin o zamandan bugüne kadar geçen zaman zarfında Batılı Devletlerin bazıları tarafından tanınmış, fakat 1950 senesi sonlarında Kore harbine fiilen iştirak ettiğinden Birleşmiş Milletler Teşkilâtınca mütecaviz addedilmiştir. Kore'de harbin cereyan etmekte olduğu 1950 yılı sonlarında Komünist Çin, komünistler safında harbe gireceği yerde şayet Birleşmiş Milletlerle Kuzey Koreliler arasında arabulucu rolü oynamış olsaydı, belki Uzak Doğu'da Çin politikası üzerinde Batılı devletler arasında bir görüş beraberliği hasıl olur ve Çin komünist de olsa Birleşmiş Milletler Teşkilâtına kabul olunurdu. İşte bu yüzden tabir caizse, bir tabya hatası Komünist Çine dünya politika sahnesinde pek de başarılı bir politik mevki hazırlamamıştır.

Fakat Uzak - Doğu deyince insanın aklına derhal Japonya gelmektedir. Zira Japonya Uzak - Doğunun Amerika Birleşik Devletleridir. Uzak - Doğu'nun harikalar diyarı Japonyadır. İşte bu memleket ikinci cihan harbinin sonunda ekonomik bakımdan pek zor bir duruma düşmüştür. Japon bütçeleri daimî olarak acık vermektedir. Japon ticaret bilançosu da daimî olarak açıktır. Japonya'da hayat şartları o kadar ağır, bir japonun hayat seviyesi o Kadar düşüktür ki, o, bir japon için millî bir gıda telâkki edilen pirinç ve kuru balığın tedarikinde dahi güçlüklere rastlanmak tadır.

Harp sonunda Japonya «Doğan Güneş İmparatorluğunun» büyük bir kısmını kaybetmiştir. Kore ve Mançurya artık Japonyanın bir kısmını teşkil etmemektedir. Çine komünistler hâkim olduğundan tabii pazarlarının büyük, bir kısmını kaybetmiştir. Japonya şimdi bu boş luğu Güney - Doğu Asya'da pazarlar temin ederek doldurmak azmindedir. Fakat bu arada nüfus büyük bir hızla artmaktadır.

Doğum, ortalama olarak binde 34 - 35 dir. Bu senede ortalama olarak üç milyonluk bir nüfus artışını tevlid etmektedir. Bir takım sosyal tedbirler Japon işçisinin geçim şartını hafifletmek için alınmıştır. Fakat buna muvazi olarak da japon imalâtçıları daha az aile yükü olan Japon işçilerinin işe alınması için faaliyete geçmişlerdir. Bu durum karsısında çok nüfuslu ailelerin korunması zımnında ev sanayii devlet tarafından himaye edilmiş, bunun sonunda da nüfus artışım önlemek için alınmış olan bir tedbir, bilâkis nüfus artışını intaç etmiştir.'

1950 senesi Haziran ayında Kore'de patlak vermiş olan harp Japonya'yı Birleşmiş Milletlerin bir nevi üssü haline getirmişti. Yüzbin lerce kişilik Amerikan ordusu ve Birleşmiş Milletler kuvvetleri Japonyaya turistlerin temin etlikleri. faydaları temin ediyorru. Simdi Amerika Birleşik Devletleri Kore'den birliklerinin büyük bir kısmını çekmek üzeredir, İngiltere Commonvvealt tümeninin bazı birliklerini geri alacaktır. Koredeki Türk Tugayının da alaya indirileceğinden bahsolunmaktadır. Geçen senedenberi husule gelmiş olan Uzak Doğu'daki yeni durum Japonya için hiç de iyi değildir. Başvekil Yoshida güçlükleri nasıl bertaraf edeceğini pek sarih olarak bilememektedir. Haziran ayında Amerika Birleşik Devletlerine bir seyahat yaparak Amerikan devlet adamlariyle temaslarda bulunacak ve Japonya'ya malî yardım, yabancı sermaye, ve bir miktar istikraz temin edecekti. Fakat Parlâmentoda çıkan bir kavga japon başvekilinin seyahata çıkmasına mâni oldu. Yoşhida aynı seyahati bu sefer bir dünya turu perdesi altında yapa-

Yoshida

Şark işi pazarlık yapacak

caktır. Ziyaret edeceği başlıca memleketler Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleridir. Başvekil bu memleketleri yukardaki sıraya göre ziyaret edecektir.

Bu sırada da görüldüğü gibi İngiltere ve Amerika Birleşik Devle leri en sonda yer almaktadır. Bu acaba Japon başvekilinin bu devletlere karsı duyduğu bir gönül kırıklığının mı ifadesidir, diğer devletleri daha evvel ziyaret etmesini makul gösterecek sebepler mi vardır, yoksa Japonya kurtuluş yolunu İngiltere ve Amerika Birleşik Devletlerinden ziyade yukarda isimleri gecen devletlerle işbirliği yapmakta mı bulmaktadır? Bunları bize hep zaman gösterecektir. Japonyayı yeni olarak ziyaret etmiş olan ve hâlen beynelmilel Roma nüfus konferansına iştirak etmek üzere memleketimizde bulunan bir Amerikalı Japonyada ekonomik durumun cetin meseleleri olduğunu söylüyor. Japon Başvekiline Japonya için semereli seyahatler dilemek lâzım. Çünkü bugün Japonyayı tehdit eden iktisadi bir tehlikenin yarın hür dünyayı tehdid etmiyeceğini kimse temin edemez.

Avrupa

Beynelmilel nüfuz hareketleri

Bir çeyrek asır müddetle Avrupayı harpleriyle inletmiş olan Napolyon, kurmayı tasarladığı büyük imparatorluğunu Avrupa'dan ziyade Asyada kurmak istiyordu. Çünkü kendi ifadesiyle küçücük Avrupada 150.000.000 insan yasıyordu. O zamandan bugüne kadar 140 sene geçti ve Avrupa'da nüfus üç kat arttı. Napolyonun zamanında 25 milyon olan Fransa bugün 40 milyon, İngiltere 50 milyon, Almanya Doğu Almanyayla beraber 75 milyon, İtalya 45 milyondur. Napolyon harpleri zamanında ise İtalya 15 milyon (yarımada İtalyası). küçük Alman dükalıklarının hepsi ise 25 milyon, İngiltere de 15 milyon kadardı.

Artan bu nüfus karşısında eski Avrupa kıtasında geçim şartları ağırlaşan aileler bu şartların daha ehven olduğu memleketlere doğru hicret etmekledirler..

Beynelmilel nüfus hareketlerine tarihin muhtelif devrelerinde yeni kıtaların keşfiyle birlikte rast lanır. Bu hareketler bilhassa 19 uncu asırda büyük önem kazanırlar. 19 uncu asırda devre devre nüfus hareketleri vardır. Bunlardan sonuncusu 19 uncu asrın sonuncu kısmındadır. Yirminci asrın başlarında Birinci Cihan Harbinden önce ve sonra da büyük muhaceret hareketleri olmuştur.

İkinci Cihan Harbini müteakip eski kıtadan yeni dünyaya doğru büyük bir nüfus akını belirmeğe başlamıştır. Son seneler zarfında da Amerikaya doğru bir nüfus hareketi vardır. Son iki sene zarfında 237.000 Avrupalı Amerikaya hicret etmiştir.

Muhacirlerin yerleştikleri mem leketler miktarlariyle birlikte şöyledir :

Kanada 60.000 Amerika Birleşik Devletleri 50.000, Avustralya 45.000. Brezilya 34.000, Arjantin 30.000.

Başlıca muhacir gönderen memleketler de şunlardır :

Almanya 100.000, İtalya 70,000, Avusturya 20.000, Belçika 13.000. Yunanistan 10.000.

Bur rakamları tetkik eden bey. nelmilel nüfus hareketleri mütehassısları Yeni Dünyaya muhacir gönderen memleketlerin değişmiş olduğunu söylemişlerdir., Artık diğer kıtalara en fazla muhacir gönderen memleket eskisi gibi Almanya değildir. Almanya bu mevkiini İtalyanlara ve Yunanlılara vermek üzeredir. Ocak ayından itibaren Almanya dışarıya 21500 göçmen gönderdiği halde İtalya 35.500. Yunanistan 5.2000 göndermiştir. Başlıca hicret edilen memleketler de değişmiştir. Lâtin Amerika Cumhuriyetleri tarafından alınmış olan kolaylık tedbirleri muhacirleri bilhassa bu memleketlere doğru çek mektedir.

Hicret etmiş olan bu nüfusun yerleştiği yerde iş ve güç sahibi olmasını temin etmek sosyal güvenlik için alınması gereken birinci tedbirdir.

Gıda

Beynelmilel Gıda ve Tarım Teşkilâtının yıllık raporu

Birleşmiş Milletler Teşkilâtının ihtisas organlarından biri olan Milletlerarası Gıda ve Tarım Teşkilâtı senelik raporunu yayınlamıştır. Bu rapora göre 1953 . 1954 mahsul yılında istihsal 1952 - 1953 mahsul yılı istihsalini' aşmıştır. İstihsalde kaydedilen artış nüfus artışlarında kaydedilen artıştan daha fazladır. Fakat rapor bir noktayı daha belirtmektedir, o da Kuzey Amerika memleketlerinin istihsal fazlasını nereye koyacaklarını bilemiyecek derecede fazla istihsalle karşılaşmış olmalarına, mukabil bazı Uzak - Doğu ve Lâtin Amerika memleketlerinin az istihsalle karsı karsıya bulunmaları keyfiyetidir. Bundan sonra raporda bölgelere göre su malûmat vardır :

Balı Avrupa ; İstihsal artmıştır. Mahsul fiyatlarını indirmek için uzun vâdeli tedbirler alınması gerekmektedir. Batı Almanya, Yunanistan, İtalya, ekmeklik buğday ithalâtını azaltmağa muvaffak olmuşlardır. Fransa ve İsveç bu buğdayları ihraç edebilecek hale gelmişlerdir. Fiyatların inmesine mâni olan şey küçük zirai isletmelerin yaygınlığıdır. Ziraî istetmelerde temerküze yalnız İsveç muvaffak olmuştur.

Rusya ve Doğu Avrupa : 1953 senesindenberi Rusya ve peyklerinde refah ekonomisine doğru bir ilerleme vardır. Bataklıkların kurutulmasına büyük gayretler sarfedilmektedir, ekim evvelki yıllara nazaran daha fazladır. Ziraî kooperatiflere büyük krediler açılmaktadır. Gıda maddeleri için ithalâta büyük önem verilmektedir. Ferden çalışan köylülerle, kolektifleştirme dışında kalan ziraî isletmelere lüzumlu kredi verilerek arzın talebe uyması temin edilmektedir.

Lâtin Amerika : Ziraatlerini modernleştirme hususunda ellerinden gelen gayreti sarfetnektedirler. Şili daha fazla şeker sanayiine ehemmiyet vermektedir. Brezilya ve Meksika buğday istihsalini arttırmağa çalışmaktadır. Lâkin nüfusun bu memleketlerde istihsalden daha fazla artması adam başına düşen istihsali azaltmaktadır.

Klâsik iktisatçılardan Malthus nüfusun gıda maddelerine nazaran daha fazla arttığını iddia ediyor ve insanları aşırı nüfus artmasının teh likelerinden korumak için mânevi zecre davet ediyordu. Halbuki rapor gösteriyor ki, gıda maddelerinin istihsalindeki artış insan nüfusundaki artmalardan daha fazladır.

ASKERLİK

Ordu

Personel dâvası

Ordu personel işlerini yeniden tanzim edecek olan bir kanunun Büyük Millet Meclisine sevkedilecek iken geri alınarak yeniden üzerinde çalışıldığı malûmdur.

Ordunun en mühim meselelerinden biri, hattâ birincisi olan personel dâvasının bu defa esaslı ve kati olarak halledileceğini ümit ediyoruz.

Orduda peısonel tâbiri, yüksek kumanda heyetinden itibaren bütün subayları, subay muadillerini, askerî memur, teknisiyen, ve sivil memurları ve ast subayları da ihtiva eden bir mâna taşır. Personel meselesinin ehemmiyeti cidden büyüktür. Çünkü ordunun devamlı kadrolarını bu personel teşkil eder ve bütün., vazife, idare ve kumanda bakımından bunlar , arasında taksim edilmiştir. Personel meselesini iyi halleden ordularda diğer bütün işler de kolaylıkla görülür.

Personelde aranılan vasıflar, ehliyet, miktar, moral, ve devamlılıktır. Ehliyet, ahlâk, sağlık ve mesleki bakımdan vazifenin talep ettiği kalitelere malik olmak demektir. Personel miktarca, vazifenin pürüzsüz olarak görülmesini temin edecek ölçüde olmalıdır. Moral, personelin meslek ve vazifeye hevesi, bağlılığı ve sevgisi olması ve çalışma zevk ve heyecanını duymasıdır.

Devamlılık ise, personelin, orduya bütün kabiliyet ve imkânlariyle kâfi derecede hizmet edebilmeleri için mümkün olduğu kadar uzun müddet vazife görebilmeleri, orduda kalmaları demektir.

Devamlılık, personelin mesleğe rağbet ve sevgisinin devamına, hizmetin ahenk ve tesanüdüne delâlet eder. Personeli, mütemadiyen, ve her imkândan istiafade ederek boşalan müesseselerde ne meslek sevgisi, ne tesanüt, ne de verim vardır. İşte personel dâvasının gayesi personele bu vasıflan azamî derecede kazandırmaktır.

Bu maksada erişmek için, evvelâ orduya kifayetli bir rağbet ve mevcut personelden azamî randıman alınmasını temin edecek bir personel politikası tesbit etmek ve bunun bütün esaslarım vatandaşlar a ve alâkalılara iyice anlatmak lâzımdır. Bundan sonra bu politikanın icra sahasına konularak gerçekleştirilmesi kalır.

Ordu personeli, gerek menşe itibariyle, gerek vazife, hizmet ve külfet bakımından çok çeşitlidir. Denebilir ki büyük müesseseler içinde, en çok sayıda ve en çok çeşitte personel kullanan en büyük müessese ordudur. Bu sebeple, personel statüsünde büyük bir çeşitlilik meydana gelmesi zarurîdir. Vazife ve hizmetler, gerek talep ettikleri vasıflar ve kabiliyetler bakımından, gerekse yükledikleri külfet, fedakârlık ve yıpranma mecburiyetleri dolayısiyle, ve hususiyle ihtiva ettikleri risklerin çeşitli oluşu sebebiyle gerçekten birbirinden pek farklıdır. Böyle olunca personel heyetinin kategorileri elbette çeşitli statülere mâlik olacaklardır. İşte bütün bu hususların etüdleri ilmi bir mahiyet gösterir." Bunlar, tecrübe ve prejüjelerle asla halledilemezler. Personel meselelerinin yanlış hal tarzlarına ve bunların mahzur ve zararlarına dair askerlik tarihimizde çok misal vardır. Bu zararlar yalnız ordu bünyesinde kalmaz, memleketin yüksek menfaatlerine de dokunur.

Personel mevzuunda alınacak tedbirlerin neticeleri senelerce sonra belli olur ve hatalar yapılmış ise o vakit ve geç olarak meydana çıkar. Mukabil tedbir alınıp müessir oluncaya kadar hayli zaman geçer ve o nisbette de zararlı olur.

Personel dâvasının her şeyden evvel hukuki sonra mesleki, idari, sosyal ve psikolojik cepheleri vardır. Böyle olduğu içindir ki bu dâvanın etüdü ve halledilmesi, sistemli bir çalışma talep eder. Çeşitli sahalardaki çalışmalar sıkı bir koordinasyona tâbi tutulmalıdır; a k - si takdirde, hal tarzları arasında tenakuzlar olur. Meselenin hallinde, taklit ve kopyacılıktan kati surette içtinap etmek lâzımdır.Çeşitli orduların metod ve prensiplerini uzun zamandır sadece kopye etmekle iktifa ettiğimiz için bugün personel dâvasını yeni baştan ele almak zorunda kalmış bulunuyoruz. Yaptığımız taklitlerin hiç birisi bu orduda kök tutmamış ve daima bunların mahzurlarını gidermek ve eksiklerini tamamlamak için uğraşıp durmuşuzdur. İşte bu esaslara göre yapılacak çalışmalardan s o n - ra tesbit edilecek politikanın tatbik ve icrasını programlamak ve ondan sonra da icraya geçerek gerçekleştirmek kalır.

Personel dâvasını - böylece halletmek zarureti karşısındayız. Böyle olmazsa, yapılanlar şahsi olur, devamsız olur, mevcut kifayetsizlik ve haksızlıkları izale etmek şöyle dursun yeniden bir sürü pürüz ve mahzur meydana getirir daha kısa tâbirle faydasından çok zararı olur.

Esas dâvalar hiç bir zaman palyatif tedbirlerle haledilemez. Denebilir ki böyle radikal bir personel reformu uzun sürer. Elbette! Her esaslı teşebbüs uzun vâdelidir, fakat köklüdür, temellidir; kısa zaman soma yeniden ayarlamalara, düzeltmelere ve tadillere lüzum bırakmaz. Sistem tam olarak kurulur ve inkişafı mümkün olur. Yine denebilir ki bazı haksızlıkların izalesi için acele etmemiz lâzımdır. Mevcut nizamın eksik ve haksızlıklara sebep olduğu bir hakikattir. Fakat büyük bir işi, acele bazı faktörlerin icabına uydurmak için eksik ve kifayetsiz bir halde halledivermek gibi fahiş bir hataya düşülmektense, en bariz haksızlıkları süratli bazı tedbirlerle izale edip esas meseleyi yukarıda işaret ettiğimiz şekilde halle devam etmek daha doğru olur. İki asırdır yazıp bozuyoruz; bu defa esaslı ve mükemmel yapalım.

Havacılık

Avrupa'da Rus Bombardıman Üsleri

Berlin'in şimalinde Grossdölln ve Vogelsang mahallerinde büyük tayyare meydanları inşa edilmektedir. Bu üsler atom bombası atacak tayyarelerin kullanılması için yapılmaktadır.

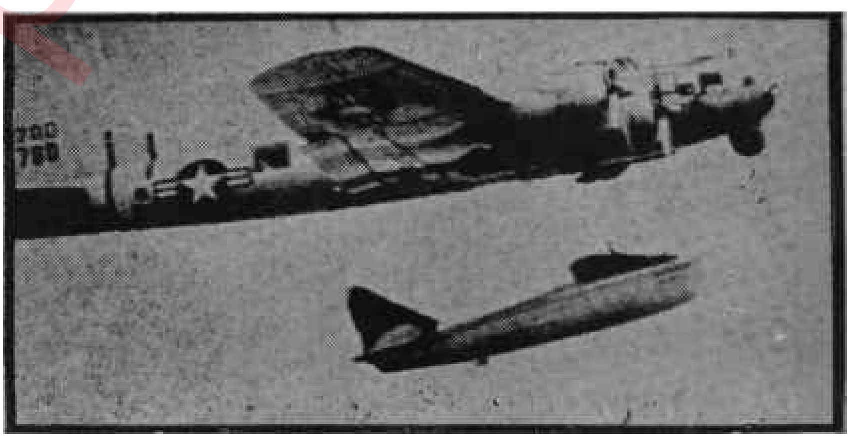
Almanya - Polonya hududunda Gölitz'de de av tayyare meydanı yapılıyor.

Mikrop harbi

Biyolojik harp, bakteriyolojik harp gibi isimler alanda, mikrop ve zehir saçmak, zararlı böcekler üretmek ve dağıtmak suretiyle harp yapılması üzerinde uzun zamandanberi başlıca büyük devletler çalışmaktadır.

Bu maksatla Amerikada kurulmuş fabrikalarda, usul ve çalışmalar inkişaf ettikçe mühim meselelerle karşılaşıyorlar. Birinci mesele, tehlikeli istihsallerin çoğalmasıdır.

Amerikalıların Bakteriyolojik harp

Tayyareden atılan kurtarma botu

Gökten gelen yardım

araştırma merkezi Detrick kalmpındadır. İkinci Dünya harbinde kurulmuştu. İstihsal arttıkça artık ve lüzumsuz maddeler de mühim bir mesele teşkil ediyor. Nitekim ayni mesele atom bombası fabrikalarında da vardır. Bu maddelerle temasa gelen hava gerek işçiler, gerekse civardaki halk için tehlikeli olduğundan sterilize edilmek mecburiyeti vardır.

Bütün tehlikelerine ve mahzurlarıma rağmen bakteriyolojik harp hazırlıklarına gerek Amerika, gerekse Rusya ve İngiltere'de büyük ehemmiyet verilmektedir.

Japonya

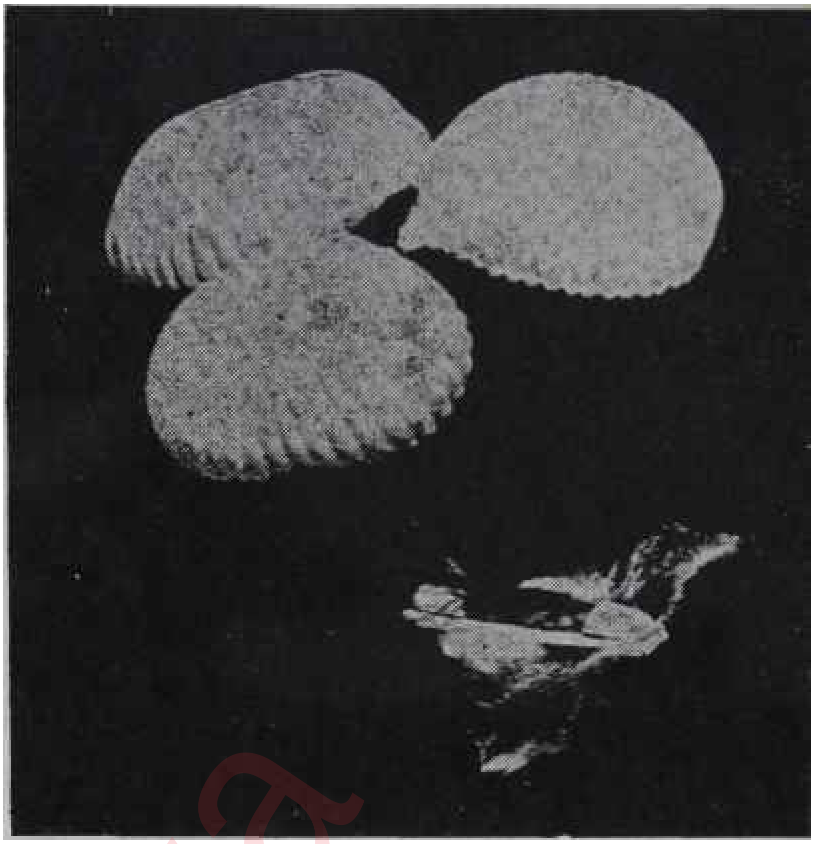
Hava kuvveti doğuyor

Komünist emperyalizminin yayılmasına karşı hür dünyanın aldığı tedbirler içinde Asya ve Japonyanın silâhlandınlması çok mühim bir yer tutar. Gerçekte Birleşmiş Milletlere ve hattâ NATO'ya mensup bazı devletlerin — zahiri bütün samimiyet ve gayret lerine rağmen— bu antikomünist haçlı sefere lüzumu kadar ciddiyetle iştirak etmediklerine artık herkes kanaat getirmiştir. Almanya ve Japonya gibi iki büyük milletin bu mücadelede hür dünya tarafında bulundurulması hayatî ehemmiyeti haizdir. Bu vaziyette yapılacak politika hatası yalnız bu iki büyük kudretin hür dünya tarafına geçmesine mâni olmakla kalmaz, öte tarafa yardımcı olmalarına imkân da hazırlıyabilir. Bu bakımdan bu iki milleti silâhlandırmak ve sıkı olarak antikomünist bloka bağlamak ve bunda da artık acele etmek lâzımdır.

Almanyanın Avrupa müdafaasına iştirak ettirilmesi Fransızların ve onları —açıktan olmamakla beraber, esaslı surette desteliyen— başka milletlerin obstroksiyonlariyle gecikmekte devam ediyor. Kaybedilen zamanın hür dünya müdafaasına ne kadar zararlı olduğu hâdisatın inkişafından sonra daha iyi anlaşılacaktır. Her ne kadar Almanlar şu veya bu şekilde askerî kuvvetlerini hazırlamakta iseler de, açıkça ve resmî olarak Alman millî hâkimiyetinin tanınması ve ordularına müsaade edilmesi, bu kuvvetin (müessir surette inkişafı için lüzumludur.

Japonyaya gelince Pasifikte Amerikadan sonra en mühim askerî kudret muhakkak ki Japonya olacaktır. Bunu takdir eden Amerikalar zaten Japonları silâhlandırmağa başlamışlardır bile. Geçen Ocak ayında Japon hava kuvveti resmen doğmustur. Bu kuvvet, şimdilik altı aylık olacaktır. Her birinde 18 hafif irtibat tayyaresî bulunacaktır. Karargâhları Shizuoka'da bulunan Hamamaton'dadır. Burada eğitim merkezi de açılmıştır.

Janon askeri kuvvetlerine, şimdilik Millî Emniyet Kuvvetleri denilmektedir. Bunlar iki yıl içinde modern av ve uzun menzilli keşif tayyareleriyle teçhiz edileceklerdir. Hava kuvvetlerinin umumî yekûnunun ne olacağı hakkında henüz sarih bir bilgi verilmemekte ise de bunun bin tayyarelik ve 150 bin kişilik bir kuvvet olacağı tahmin edilmektedir.

Paraşüttü kurtarma

İş rüzgâra kaldı

Japon Millî Müdafaa Dairesi Müdür Muavininin bir açıklamasına göre bu sene alınacak tayyareler F. 86. E. Sabre ve F. 94. C. Starfire tayyarelerinden 143 adet olacakta.

Amerikan Reisicumhurunun, Batı Pasifik (müdafaasının anahtarı diye vasıflandırdığı Japonyanın bu şekilde kendi askerî kudretine malik olması hür dünya müdafaası için gerçekten memnunluk verici bir hâdisedir. Kara ve deniz kuvvetlerinin de muvazi inkisafiyle Pasifikte durum kuvvetli olarak hür dünya lehine inkişaf etmiş olacaktır.

Denizcilik

Yavru denizaltı gemisi

Küçük denizaltı gemilerinin ikinci dünya harbinde de mühim rol oynadığı görülmüştü. Bu sebeple, bir taraftan atomla müteharrik büyük denizaltı gemileri yapılırken diğer taraftan da pek küçülerinin yapılmasına çalışılmaktadır.

Amerikan bahriyesi bu maksatla T—1 adlı bir küçük denizaltı gemisini tecrübe etmektedir. Bu denizaltı gemisi kırk senedenberi yapılan ilk küçük gemidir. Mürettebatı iki subay ve 12 tayfadan ibarettir. Uzunluğu otuzdört metre kadardır. Normal ve orta bir denizaltı gemisine nisbetle üçte bir kadar küçük tür. Japonlar bundan çok daha küçük denizaltı gemileri yapmışlardı.

T—1 denizaltıları, hareket ve manevra kabiliyeti bakımından üstün vasıflar göstermektedir; yakalanması ve tahribi oldukça güçtür.

İngilizler de küçük denizaltı gemisi inşasına ehemmiyet veriyor. Bu gibi gemiler bilhassa Umanlara girmek ve orada barınan gemilere taarruz etmekte mühim rol oynarlar.

Harb zamanında da bunlar hayli kullanılmışlardı. 22 Eylül 1943 de Kaafiord'da bulunan Alman zırhlısı Pirtits üzerine taarruzda, Japonyaya karşı harpte Singapore - Saigon deniz kablosunu kesmekte ve Singaporedaki Japon kruvazörü Takao'ya taarruzda kullanılmışta.

Yeni denizden çıkarma vasıtaları

Amerikan bahriyesinin ikinci dünya harbinde karaya karşı çıkarmalarda kullandığı (LVT) vasıtalarının yeni modellerinden yapılmağa başlanmışta.

T I B

Kongreler

Hematoloji kongresi:

Beşinci hematoloji (kan hastalıkları) kongresi, bu yıl, Parisde, Prof. Paul Chevallier'nin başkanlığında, 6 - 12 Eylül arasında toplantısına başlamıştır. Bu münasebetle bir sergi hazırlanmıştır. Ayrıca, kongreye iştirak edeceklere, modern tıbbî araştırmalar üzerinde orijinal filimler gösterilecektir. Paris dolaylarında gezintiler, pariler, müzikal konserler de tertiblenmiştir. Bu kongrenin ilmî programında aplaziler, akyuvarların fizyolojisi, tronboplastin ve kendinden önceki faktörler, dalağın fizyolojisi üzerinde yeni fikirler, immüno - ematoloji ve bir çok da, serbest mevzular vardır.

Beşinci transfüzyon kongresi

Bu kongre de Prof. Benhamou'nın başkanlığında Parisde 13 - 19 Eylül tarihleri arasında toplanacaktır. Bir çok doktorlar, teknisyenler, herhangi bir transfüzyon merkezine uzaktan yakından bağlıaraştırıcılar bu kongreye davet edilmişdir Evvelce Akis dergi sinin iki sayısında kan gruplarından, bunların öneminden Ve son zamanlarda bu sahada başarılan gelişmelerden bahsetmiştik. Hematoloji ye transfüzyon birbirlerine çok bağlı bilgiler olduklarından her iki kongrenin birbiri arkasından toplanması faydalı ve zaruri, görülmüştür.

Bu kongrenin ilmî etüdleri arasında immüno — ematoloji, insanda kan gruplarının jenezi, kan grubu antijenlerinin immüno - şimisi, kan gruplarının serolojisi, transfüzyon arızaları, transfüzyonla geçen hastalıklar, transfüzyonun lüzumsuz kullanılmasından doğan hatalar, tranfüzyondan sonra görülen sarılıklar, şokda tranfüzyon, kanın ve plazmanın hazırlanması ve muhafazası, kan nakli için organizasyon, milletler arası kan nakli için organizasyon, milletlerarası kan organizasyonlarının çalışmaları, transfüzyon maddelerinin milletler arası normalizasyonu, transfüzyonun mediko - legal durumu gibi enteresan konular vardır Yurdumuzdan bu kongreye Gülhane tıb akademisi Prof. Vekillerinden Dr. Yarb. Mehmed Yardımcı, Halid Kamgözen, ve Fethi Tezok iştirak edeceklerdir. Yurda hayırlı bilgilerle dönmelerini ve gördükleri yenilikleri gitmiyen hekimlerin faydalarını sağlamak üzere yayınlatmalarını temenni ederiz.

Türkiye'de hekimlerimiz için bu «temenni» her zaman olagelen bir meseledir. Gördüklerini, öğrendiklerini hekimlerimizin kendisine saklamaması lâzımdır.

Her mesleğin kendine has «kıskançı» tabiatı vardır. Bunu saklamamak elzemdir. Fakat; kıskançlık Tıb gibi beser için çalışan bir ilimde yaşamamalıdır.

Hekim, bildiğini, öğretecek, öğrendiğini verecektir. Bu kütle sıhhatini kurtarmak, korumak bakımından elzemdir. Hekimin bilgisi ses dalgalan gibi, meslekdaşlarına yayılmadıkça, bu memlekette, insan sıhhatini de «tehlike» ye sokmuş olacağız.

Ve bunun için tekrar ediyoruz : Bu kongreye iştirak edecek olan hekimlerimiz, öğrendiklerini, bilgilerini bizler için— yeni bir şey katan her şeyi yayınlamalıdırlar.

Beynelmilel Teşkilât

O. M. S. in 1953 yılı çalışmaları

O. M. S. (Dünya Sağlık Teşkilâtı) 1953 çalışmalarının bilançosunu, Dr. Candau'nın hazırladığı bir raporla yayınlamış bulunuyor. 1953 dânemini biridirine eşit iki bölüme ayırmak lâzımdır. Birinci dönemde Dr. Brock

Hekimlik Devletleştirilmeli midir?

Dr. Esad EĞİLMEZ

Bu fikir yeni değildir. Refik Saydam zamanındanberi bu yolda çalışmalar vardır. Esasen bu iş biraz da başarılmıştır. Bugün devlet müesseselerinden başka yerde çalışan kaç hekim vardır?

Hekimliğin devledeştirilmesi konusunu devlet, halk ve hekim bakımından ve bunların ayrı ayrı menfaatleri göz önüne alınarak mütalâa etmek yerinde olur. Devlet kendi müesseselerinde en iyi hekimi en ucuza çalıştırmak amacındadır. Halk zaten bedavacılığa alışmış durumdadır. Günde 200 - 250 hastaya poliklinik yaptığımız halde, muhteşem arabasiyle hastahaneye gelerek, baştabibin odasına ve ayağına en liyakatli hekimi çağırıp emir vermek suretiyle en ince muayeneleri yaptıran zenginleri ve mevki sahibi kimseleri çok görmüş ve bu yüzden kapı önlerinde bekleşen hastaların ıstırabını çok çekmişizdir.

Hekim de artık, Laennec ve Hippocrates devirlerinin fevkalâde altrüvist insanı değildir. İktisadî, malî, sosyal zaruretler faziletlere, insanlıklara, kahramanlıklara sınırlar çizmekte ve başka istikametler vermektedir. Bugün artık orta çağın veya Haçlı ordularının şövalyelerini ve ufak şeref kırıcı bir hâdisede başım arkaya atıp burnunun ucundan eldivenini karşısındakinin suratına fırlatarak onu Bolonya ormanına düelloya çağıran asilzadeleri bulamazsınız. Hekimin kanunsuz ve talimatnamesiz sadece vicdanı ve mukaddes yemini ile başbaşa sanatım icra ettiği devirler geçmiştir. O, şimdi her tarafından nizamlar, kanunlar, talimatlar, emirler, vergiler ve mükellefiyetlerle sarılmış ve bağlanmış durumdadır. Bunların ortasında fazilet timsali bir heykel gibi bir elinde yılanı, öbür elinde şifa tası ve ağzında Hippocrates'in kupkuru yeminiyle yaşayamaz, barınamaz, gelişemez ve yükselemez. Maddî menfaatler onu da tesiri içine almıştır. O halde bu menfaatlerin halkın ve devletinkilerle uzlaştırılması lâzımdır.

1948 de Cenevre'deki genel toplantıda dünya tıb birliği on iki prensip kabul etmişti. Bunlar hekimin hürriyetini sağlayacak temel unsurlardı. Aralarında: Hastanın kendi hekimini ve hekimin kendi hastasını seçme hürriyeti, tıbbî müesseselerin kontrolünün sadece hekimler eliyle yapılması, hastanın yatacağı hastahaneyi kendisinin seçmesi, hekimin dilediği ve seçtiği yerde ve beğendiği ihtisasta çalışması, hekimin dilediği tedaviyi ve lüzumlu gördüğü ilâcı kullanma hürriyeti, hekim ücretlerinin sigorta şirketlerinin takdirine ve devletin isteğine göre değil, hekimlerin kendi değer ve arzularına göre ayarlanması, hekimlerin resmi işlerden arta kalan zamanlarını kendi muayenehanelerinde özel hastalarına hasretmeleri serbestliği, hekimlerin, hükümet veya sosyal emniyetin hizmetkârları durumuna getirilmemeleri gibi hayatî maddeler vardı.

Bütün hekimlerin elbirliği ile bu hakları elde etmek için çalışmaları zaruridir. Hekimlerin bu ana hak ve hürriyetlerini tahdit etmek için birçok memleketlerde çalışmalar vardır. Bu arada İngilterede yapılan tahditleri öne sürenler de bulunmaktadır.

Yurdumuzda da bu cereyan, İstanbul Tabib Odasında 25/26/27 haziran tarihlerinde üçüncü toplantısını yapan Tabib Odaları büyük kongresinde genç bir hekimin konuşmasından sonra yeniden ortaya çıktı. Hekimi sigorta şirketlerinin ve devletin tahakkümü altına koyacak böyle bir teklifin bir hekim tarafından yapılmış olması durumu daha acı ve üzücü bir hale koymaktadır. Hekimin dış tesirlerden uzak, araştırma, öğretme, yayınlama hürriyetlerinin bayrağı altında çalışması lâzımdır. Hasta ile hekimin arasına şahıs olarak, müessese olarak, şirket veya devlet olarak hiç bir şeyin girmemesi icabeder. Herkesin derdi mahremdir. Bunu hekimden başka kimsenin bilmeğe, öğrenmeğe ve araştırmağa yetkisi yoktur.

Bizim böyle hürriyetler sınırlandırıcı bir konuyu de alırken Amerikanın durumunu gözden geçirmemiz lâzımdır. Orada, hekimlik serbest rekabet, ferdî teşebbüs, hudutsuz hürriyet sayesinde gelişmiştir ve bütün dünyaya önderlik eder duruma gelmiştir.

Chrisholm iş başında bulunmakta idi İkinci dönemde ise Dr. M. G. Candau vazifeyi devralmış ve ödevine başlamışdı. Candau, raporunun giriş kısmında: «Ne prensiplerde, ne de çalışmada bir değişiklik olmamışdır. Bu da benden evvelki arkadaşın, O. M. S. teşkilâtını sağlam temeller üzerine kuıduğuna delâlet eder.» demektedir. O.M.S. in 1953 yılındaki başlıca amacı da teşkilâta dahil devletlerin halk sağlığı servislerini kuvvetlendirmek için onlara yardam etmek olmuştur. O. M. S. in yardımile teşekkül eden sağlık kampanyalarının sayısı 330'a yükselmiştir. 1953 yılında başlıca üç grup tarafından sağlık programı üzerinde çalışmalar yapılmışdır.

I. Hastalıklarla mücadele

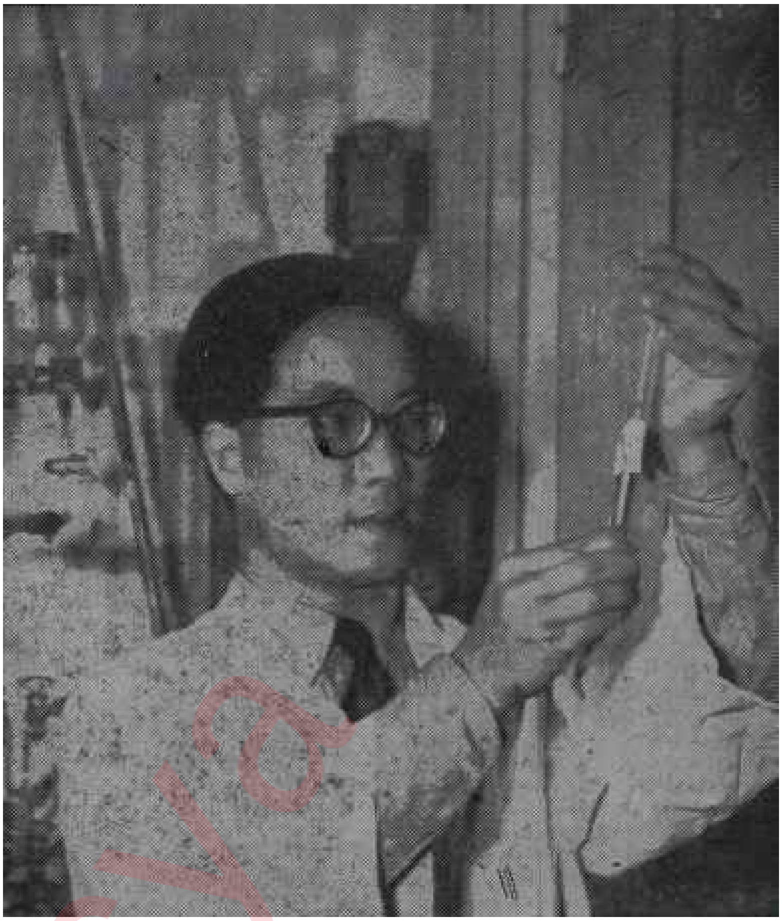
Beş yıl önce başlanılan ve tercihan (kitle hastalıkları) üzerine yöneltilen üç savaşda aşağıdaki merhaleler aşılmıştır.

Sıtma, - Brunei, Cameronun, Liberia da dahil olmak üzere 21 memlekette O. M. S. malarya mücadelesi yapmıştır. Modern antipalüdik ilâçlar radikal şifa imkânlarını artırmışdır. Bunda muvaffak olduktan sonra hariçden yeni intanlara engel olmak için savaşmak icab eder. Bunun için de sivri sinek öldürücü ilaçları, bataklık bölgelere pülverize etmek lâzımdır. Çok mahdut çapta olmak üzere bu şekilde bir savaş da yapılmışdur.

Treponema hastalıkları ve zührevi hastalıklar — Haiti, Filipinler, Yugoslavya, Irak, Hindistan, Endonezya, Tay land, Laos, Bechuanaland ve Libberyada bu hastalıklarla savaş yapılmış, kollektif penisillin tedavisi tatbik edilmişdir. Bütün tropikal Afrika'da 20 - 30 milyon insanın müsab bulunduğu Pian ve diğer trerponem hastalıklariyle metodlu bir şekilde savaşmak için bir plân hazırlanmıştır. 1953 yılı sonuna kadar 15 milyondan fazla insan muayene edilmiş ve bunlardan dört milyondan fazlası penisilinde tedavi edilmişdir.

Tüberküloz — 1953 de O. M. S. 24 memlekette tüberkülozla mücadele için ya yeni servisler kurmuş veya eskiden mevcut olanları genişletmiş, bilhassa halkın sağlam olanlarının himayesini sağlamağı almaç edinmiştir. Tüberküloz sayısı için yetkili teknik personeli hazırlamak üzere 16 ihtisas merkezi kurmuş, ayrıca 21 adet B. C. G. aşısı savaş istasyonu tesis etmişdir. Meselâ Hindistanda, 10 milyon çocuk ve gençde tüberkülin reaksiyonu yapılmış bunların arasından dört milyondan fazlasına 65 ekip tarafından aşı tatbik edilmişdir. Bu ekiplerin her birinde bir doktor, ve altı B. G. G. teknisyeni bulunmakta idi.

Tüberküloz savaşında halka gerekli bilgiler de yerilmeğe çalışılmışdı. Çok güneşli memleketlerde tüberkülozun bilhassa, geceleri evlere intikal ettiği bilinmektedir. Şu halde veremlerin geceleri tecridi, tüberküloz intikalini köstekleyen bir tedbir olabilir. O. M. S. ziyaretçi hemşireler aracılığı ile hastaların evlerine kadar giderek, hastanın ailesinin alması gerekli korunma çarelerini izah etmektedir.

Vietnamlı talebe
O. M. S. faaliyette

O. M. S. in geçen yıl meşgul olduğu hastalıklar arasında hayvanlardan insanlara geçenler de vardır. Bunlara Zoonose deniliyor. Bu sahada O. M. S. milletler arası araştırmaları desteklemiş ve koordine etmişdir. Malta humması Bang hastahğı, kuduz, Q humması, rularemi, leptospira hastalıkları bunlar arasındadır.

Yine besin hijiyeni, süt ve sütlü maddeler, et üzerinde de çalışmalar yapılmışdır.

Virüs hastalıkları da esaslı bir tetkike tabi tutulmuşdur. Muayyen bir program gereğince yapılan bu araştırmaların birinci kısmında grip merkezlerinden müteşekkil milletler arası bir şebeke kurmak gelmekte idi. Bundan sonra bu çalışmalar başka virüs hastalıklarına meselâ poliyomiyelit, variyol, trahom, epidemik hepatıte de yöneltilmişdir., Bu savaşlar muhtelif mem leketlerde uzun vadeli programlarla devam etmektedir.

II. Sağlık servislerinin kuvvetlendirilmesi

O. M. S. in asd ödevi Birleşmiş Mil letlerin sağlık servislerini desteklemektir. Geçen yıl, O, M. S. Birmanya, Kolombiya ve panamaya sağlık işlerini islâh ve geliştirmek için yardımlarda bulunmuşdur. O. M. S. in tekliflerile Birmanya, bir sıhhiye Vekâleti kurmuş ve millî saflık servisini geliştirmişdir. O. M. S. in hemşireler ve hekimlerden müteşekkil ekipleri, 20 memlekette mahallî sağlık personelile birlikte çocuk hijiyeni merkezlerinde çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışmalar için gereken meteryel F. I. S. E. (Fonds international de secours â l'enfance) tarafından temin edilmişdir.

1953 de O. M. S. in başka memlekedere yardım kadrosunda 144 hasta bakıcı çalışmışdır. Bunlardan 54'ü hemşire okullarına bağlı olarak ödev almışlar, 90'ı ihtisas merkezlerinde görevlendirilmişlerdir. Hepsinin vazifeleri hemşirelik mesleğini çalıştıkları memleketin personeline öğretmek olmuş - dur.

O. M. S. in 1953 yılı çalışmaları arasında sosyal hekimliği ve işçi sağlığını ilgilendirenler de vardır. Bir çok memleketlerde endüstrinin kalkınması işçi sağlığı problemini ortaya atmış bulunmaktadır. O. M. S. Bu konudaki çalışmalarına başlamadan önce milletler arası iş organizasyonu ile mutabık olarak Irak, İran, Mısır, Finlandiya, Yugoslavya ve Türkiyenin bu sahadaki durumlarını ve ihtiyaçlarını bir anketle tesbit etmiş ve bir program hazırlamışdır.

Raporda akıl sağlığı, besi, halk sağlığı eğitimi gibi bu gün halk sağlığında önemli rolü olan bir çok meseleler üzerindeki çalışmalardan da bahsedilmektedir.

III. Eğilim ve mütehassıs eleman yetiştirme yolunda çalışmalar.

O. M. S. Geçen yıl da bu konudaki faaliyetlerine devam etmişdir. Bir çok devletlerin sağlık personelini yetiştirmiş, bir çok memleketlere de sağlık öğretimi müesseselerini geliştirmek için yardımlarda bulunmuşdur.

O. M. S. dış memleketler için 894 burs vermişdir. Afganistan, Ekvator, Hindistan, Endonezya, Pakistan, Paragvay, ve Singapura 16 profesör ve bir dekan tehsis etmişdir.

O. M. S. direkt olarak muhtelif memleketlere yaptığı bu yardımların yanında, epidemiyoloji, statistik, ilâçların standardizasyonu meselelerindeki teknik; servislerini dünya çapında geliştirmişdir. Toksikomani yapan ilâçlar üzerinde geniş etüdler yapıldığı gibi antibiyotikler, ensektisid ilâçlar da esaslı tedkiklere tabi tutulmaktadır.

1953 de O. M. S. in bütçesi 8.500.000 dolara kadar yükselmişdir. Raporda tahsilatın iyi gittiğinden bahsedilmekte ise de bu sene O. M. S. devamlı ve vahim mali zorluklarla karşılaşmadır. Çünkü Birleşmiş Milletlerin teknik yardımından sağlanan kredi yan yarıya kısılmışdır. Bu yüzden bazı sağlık programlarının hızı gevşemişdir. Yemden başlanması tasarlanan bazı işlerin de geçiktirilmesi ve tamamen durdurulması icab etmiştir. — Dr. E. E.

KİTAPLAR

ATATÜRK'ÜN SÖYLEV VE DEMEÇLERİ

(111. Cilt : 1918 — 1937. Ankara 1954 Türk Tarih Kurumu B. 104 S. 199 kurut, "Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları: 1»),

Atatü'k'ün Büyük Nutku dışında kalan söylev ve demeçleri Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nce bastırılmaktadır. Enstitü'nün müdür yardımcısı Nimet Unan eliyle derlenen söylev ve demeçler üç cilde taksim edilmiştir. 1. Cilt : T. B. M. Meclisinde ve C. H. P. kurultaylarında (1910 — 1938) söylediklerini derlemektedir, 1945 te basılmıştır. (2+398+111 S.), ikinci ciltte : 1906 — 1938 yıllarında T. B. M. M. ve C. H. P. Kurultayları dışında devlet merkezinde ve memleket içinde söylediklerini buluyoruz. (1952, 296 S.) Yeni yayımlanan 3. ciltte ise, Atatürk'ün Türk ve yabancı gazetecilere verdiği demeçlerin tam metinleri yer almıştır. Böylece, Büyük Nutukla birlikte, Atatürk'ün bütün söyledikten «kitaba geçmiş» oluyor. Genç nesiller için en güzel devrim armağanı..

İSİMSİZLERİN HİKÂYESİ

(Perihan Parla'nın hikâyeleri. Ankara 1954. Desen Af. 142 S. 209 kuruş)

Perihan Parla'nın, çeşitli dergilerde, gazetelerde yayımlanmış yirmi hikâyesi bu küçük kitapta bir araya getirilmiştir. Yazar, kitabın kapağında, hikâyelerini şu . cümle ile sunuyor : «İnsan, kaderin ve tesadüflerin çizdiği yolda yürüdükçe her ömür bir hikâye, her hikâye bir ömür olmakta devam edip gidecektir.» İşte bu sebeple olacak, hikayeci, kahramanlarının akıbetlerinden kendilerini sorumlu tutmuyor. Onları bir kadın inceliği ile adeta himaye ediyor; sefil de olsalar, bayağı olmamaları için gayret harcıyor. Serseriler, hırsızlar bile bu hikâyelerde temize çıkabiliyor, okuyucuyu süprizlerle karşı karşıya bırakıyorlar.

Yazar için, âdeta kötü insan yoktur. Zaten, «Kaderin çizdiği yolda yürüdükçe», kötülük de, iyilik de «mukadderattın malı olmaktadır. .

Bu fikir, yazara, engin acuna duygusundan, kadınca şefkatinden gelmiş olsa gerektir. Kahramanlarına bu derece sevimli çehreler vermeyi, onları düşkünlüklerinde bile sevdirmeyi istiyen yazarın, kahramanlariyle her an birlikte yaşadığı, onları bir çocuğu kollar gibi kolladığı gözden kaçmıyor,

ÜÇ YENİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

Gerci bu kitapların üçü de okullar için hazırlanmıştır. Fakat devrim terbiyesi verecek olan böyle eserlerin okulların dışında da fayda sağlıyacağını unutmamak lâzımdır. İçinde yaşadığımız çağın tarihi belki eski çağ tariflerinden daha çekicidir. Kitapta adı geçen kişilerin bir kısmı henüz ölmemiş olabilir. Yakından tanıdığımız bir kimse bizi uzakta olanlardan daha çok ilgilendirir. Olaylar için de bu böyledir. Bu yüzden, cumhuriyet. çağı tarihlerini daha yaygın bir hale getirmek, okullarda bırakmayıp, halka çıkarmak faydalı olur. Okuyucu önce bir merak çekmiş olsa da, kitaba daldıkça birçok şeyler öğrenecek, nihayet «devrim terbiyesi» nden, bir şeyler alacaktır.

Üç kitabın künyesini veriyoruz :

1» Enver Ziya Karal : Türkiye Cumhuriyeti tarihi. (1918 — 1953). İstanbul 1954 Cumhuriyet M. 230 S. 240 kuruş. (Okuma parçalariyle : resimli).

2. Mükerrem Kâmil Su — Kâmil Su : Türkiye Cumhuriyeti tarihi, İstanbul 1954 Kanaat yayınları. 183 S. resimli. Metin dışında renkli harita. 190 kuruş.

3. Enver Behnan Şapolyo: Türkiye Cumhuriyeti tarihi. (3. basım) 1918-1950. İstanbul 1953 Milli Eğitim Vekâleti. IX+201 S. resimli. Metin dışında renkli 3 harita. Sonda: Bibliyografya.

TİLKİNİN ROMANI

(Çeviren : Zahir Güvemli. İstanbul 1954. Varlık Yayınevi. 123 S. resimli. 100 kuruş. Varlık Yalanları Soyu 283. Çocuk Klasikleri : 10)

Varlık Yayınevi, çocuklar için de bir seri kitap çıkarıyor. Dünyaca tanınmış çocuk romanlarından, masal derlemelerinden meydana gelen bu seride şimdiye kadar on kitap çıktı. 10 uncu kitap, Ortaçağdan kalma Fransız halk masallarındandır. «Tilki kardeş» çocukların çok iyi tanıdığı bir masal kahramanlarından biridir. (Çocuklarımızın kütüphanesini zenginleştirecek olan bu serinin öteki kitaplarını da hatırlatıyoruz : 1. En güzel dünya masalları, 2. Colledi Pinokyo, 3. Swift : Gulliver'in yolculukları, 4. Carol : Alis harikalar ülkesinde, 5. Wyss : İsviçreli Robenson, 6. Andersen masalları.

VATAN SANA NE DER?

(Ernest Hemingway'dan hikâyeler. İstanbul. Ağustos 1954. Yeni M. 123 S. *80 - 100 kuruş. Varlık Yayınlan. Sayı: 281. Çarlık Cep Kitaptan : 197).*

Bu kitapta Hemingway'in 5 küçük bir de büyük hikâyesini buluyoruz. Kitabın başında Malcolm Cowle'un, dilimize Tunç Yalman kalemiyle çevrilen «Ernest Hemingway kimdir?» başlıklı bir inceleme yazısı var. 5 kısa hikâyeyi Mustafa Yurdakul, «Yenilmez adam» adlı uzun hikâyeyi ise Vahdet Gültelin dilimize çevirmiştir. Kitabın kapağında rasladığımız bir notta : «... bu dev yazarın hikâyeleri arasında pahada ağır çekenlerin tercümesini tamamlamış oluyoruz.» demliyor.

KADIN

Moda

İngiliz kadınının zevksizliği

Moda âleminde her sene yeni ve değişik şekiller görmeğe bütün dünya kadınları alışıktır. Ortaya henüz atılan fikirlere, yakışsın yakışmasın, kadınların yüzde sekseni «değişiklik», «Moda» diye hemen razı olurlar. Yalnız iki seneden beri meşhur Fransız terzisi Christian Dior'a nasılsa boykot ilân edildi.

Geçen sene Dior, kısa etek modasını ortaya attığı zaman ona ilk isyan eden İngiliz kadınları ve İngiliz terzileri olmuştu. Ve nihayet sarayın baş terzisi Norman Hartnell İngiliz kadınlarının kısa etekle kat'iyen dolaşmıyacaklarını anlattı.

Halbuki Dior'un bu şene moda dediği düz göğüslü elbiselere bütün dünya kadınları büyük bir gürültü, kopardığı halde İngilterede ses seda çıkmadı.. Acaba neden?

Bunun cevabım ilk veren Christian Dior şöyle demiştir :

«İngiliz, kadınları, giyimde her şeyden evvel rahatını arar. Ev ve çalışma hayatında yorulmağa hazır olan bu kadın, giyinmekte zahmete katlanmağa dayanamaz. Elbiselerinin çoğu kaba kumaşlardan yapılmıştır. Vücudu âdeta kamufle eden bu kumaşlar içinde ise zarif görünmek mümkün değildir.

Bilhassa yaşlı İngiliz kadınları şapkalarını seçmekte oldukça zevksizdir. İhtiyar başlarda, tüyler, çiçekler ve tüller ile süslü ve garip şapkalar görülür.

Velhasıl, İngiliz kadını, onu şık giydirmek isteyen kimseyi zevksizliği ile deli eder.»

Christian Dior'un bu beyanatından sonra İngiliz kadınının zevksizliği Amerikada ve bir çok memleketlerde olduğu gibi İngilterede de tenkid edilmiştir.

Bir Amerikan moda yazarı olan Charlot Carry, bir taraftan İngiliz kadınlarını tenkid ederken diğer taraftan Christian Dior'a da hücum ederek şöyle demiştir :

«Bütün dünya kadınları elbiselerini zenginleştirmek isterler ve aksesuar kullanırlar, ilâveler yaparlar. Fakat, ken disine çeki düzen vermek işini İngilizlerden kötü ve zevksiz bir şekilde yapan bir millete dünyada rastlayamazsınız, İngiliz kadını bu hususta maalesef rekor kırmıştır.

Güzelleşmek ve süslenmek için taktıkları küpeler, bilezik ve kolyeler, şapkalarındaki garnitürler, tüyler ve eşarplar birer zevksizlik nümunesidir. Christian Dior'un en saçma düz göğüs modasına da ses çıkarmamaları buna bir misaldir.»

Bütün bu söylenen ve yazılanları İngiliz, kadınları evvelâ sükûnet ve soğukkanlılıkla karşılamışlardır. Fakat Londra'da intişar eden Daily Sketek gazetesinde Marion Slater isminde bir kadın (muharririn İngiliz kadınlarını ağır ağır şekilde itham etmesi ve onlarda giyim zevki diye bir şey aramamak lâzım geldiğini anlatması Ladyleri isyan ettirmeğe kâfi gelmiştir. Sadece isimlerinin açıklanmasını doğru bulmıyan bazı İngiliz terzileri de İngiliz kadınının giyim zevki olmadığını söylemekten çekinmemişlerdir.

Sarayın terzisi Norman Hartvell ise bu iddialara karşı cephe almıştır. Ona göre her memlekette zevkli ve zevksiz giyinen kadınlar mevcuttur. Dior'un düz göğüs modasının İngilterede hiçbir tepki uyandırmamasının sebebini de Norman Hartnell: «Dior'un 1954 yılı modası İngiltere için bir yenilik değildir; çünkü İngiliz kadınları arasında düz göğüslüler pek çoktur. Onların eski elbiseleri bu sene Parisli moda desinatörü için bir yenilik oldu.» diye ifade etmiştir.

Çıtıpıtı Fransız kadını kelimenin tam mânası ile kadındır. Hattâ hafifmeşrepliğe kaçan şuhluğunu gizlemez. Çok fazla elbise yapmıyan Fransız kadını, bıkıncaya kadar giydiği elbisesi ile de zariftir. Elbiselerini giyişte, aksesuarlarında daima zevkli olduğunu belli eder.

Tertemiz olan Amerikan kadını ise Avrupalı kadınların yadırgadığı frapan ve açık renkleri tercih ederek yeni modaları tatbikten korkmaz, fakat bu garip kıyafetleri öylesine benimser, modanın keyfini öylesine çıkarır ki karşısındakiler bile beğenir ve taklide kalkar.

İngiliz kadınının onlar ile boy ölçüşemiyeceği muhakkaktır. Fakat kendilerini güzel ve şık giyinmek ıntiyacını duyurmıyan galiba biraz da İngiliz erkekleridir. Herhalde kadın ruhunu okşamağa ya vakitleri yok, ya mizaçları müsait değil. Zira İngilterede erkekler, daha ziyade kendi aralarında yaşarlar.

İngilterede moda
Ne zevk...Ne zevk...

Aile

Erkekler kadınlara yardım etmelidir

Biz, hâlâ bir şark memleketiyiz. itiraf etmek icabeder ki bundan kurtulmuş değiliz. Bugün evlerimizin yüzde sekseninde toplanıp oturmuş aile erkânına kahve gebren izmetçi tevziata evin beyinden başlar. Sokakta, çarşıda pazarda dolaşılırken bey, hiç değilse yarım adım önden yürür. Akşam eve dönen efendilerin yüzde sekseni, eşi dışarıda çalışır da olsa bir kenara kurulup yemeğin geç hazırlanışından şikâyet eder.

Bugün, dünyanın biçok yerinde olduğu gibi, memleketimizde de ka-

Havagazı kesilince
Hani erkeği?

dın erkek kadar çalışır. Ailenin nafakasını teminde, kadın da erkek kadar didinir, uğraşır, Gerçi zamanın hayat şartları bunu icabettirir, hattâ zaruri kılar bir hal almıştır ama, bir çok erkeklerin eşlerinin bu kadar çalışıp yorulduğunu göz önüne almaması üzüntü verecek bir haldir.

Hakikat odur ki, ev dışında aile nafakasını temin etmek için kocasına yardım eden kadına, erkek de ev işlerinde az da olsa, yardım etmelidir. Bütün gün dairesinde çalışan kadın akşam evine dönünce, yemeğini hazırlarken bey de, biç değilse sofrayı kurmak zahmetini lütfen ihtiya etmelidir.

Yok, bunu erkekliğine yediremeyecek kadar şark kafalı erkekler varsa, o zaman bunların da eşlerini çalışmaya zorlamaya haklan yoktur. Normal olarak ailenin dıştaki işlerinden erkek, ev içinde de kadın mes'uldur. Zamanın şartları yüzünden ev dışında karısının yardımına muhtaç kalan erkek, ev içinde ondan yardımını esirgememelidir.

Dünyanın en çekilmez koca tiplerinden birisi de, evi ile alâkadar olmayan erkektir. Evin mes'uliyeti ile beraber evlât yetiştirme mes'uliyetini de yüklenen kadın, çoğu zaman bu yükün altından kalkamaz. Hele erkek evlâtların yetişmesinde babanın yardımı da elzemdir. Evi, eşi ve çocukları ile hiç alâkadar olmayıp da, sonra çocuğunun ufak bir kusuru karşısında «— Bu ne biçim şey; hanım bu çocukla hiç mi meşgul olunuyorsun?.» diyen kocalar kadınları çileden çıkaran tiplerdendir.

Zaman eski zaman, şartlar eski şartlar değildir. Ev dışında kocasına hiç yüksünmeden yardım eden kadın, ev içinde de kocasının hiç değilse manen yardımına muhtaçdır. Erkeklerimizin bunu anlamaları ve batılılaşmayı sadece kıyafetlerine inhisar ettirmemeleri lâzımdır. Medenileşmek ve Avrupalılaşmak, sadece setre pantolon ve şapka ile olmaz, kabul etmek lâzımdır ki, kadın da erkekle aynı seviyededir..

Kadına saygı

Perihan PARLA

Bir cemiyette kadına gösterilen saygı o topluluğun medeni seviyesi ile sıkı sıkıya alâkalıdır. İptidai insan kümelerinde bu his ne derece zayıfsa ileri toplumlarda kadına beslenen hürmet duygusu da o nisbette hususî bir mahiyet alır. Gerek aile muhitinde, gerek sosyal hayatta, ev içi ev dışı münasebetlerde kadın, incinmesinden, kırılmasından çekinilen bir varlık telâkki edilir.

Kadının anne, eş ve sadece vatandaş olarak bağlı bulunduğu camiaya gördüğü hizmetler sayılamıyacak kadar çoktur. Bir milletin ekonomik, millî sosyal hayatında mühim rolleri bulunduğuna şüphe edilmiyen lâtif cinse cehalet ve taassup devirlerinde, «Saçı uzun, aklı kısa» denmişse de bugün saçları kısalan kadınların her sahada hayli ileri gitmeye muktedir bulundukları pek çok misallerle ortadadır.

Vakıa böyle iken, kadını -bazı hafif garb magazinlerini taklit ederek- gözlerin ve gönüllerin tahammül edemediği bir takım bayağı ve müstehcen karikatürlere mevzu yapmak iptilâsının ne ile telif edileceği bilinememektedir. Kadının varlığı, şahsiyeti mizah konusu olacak kadar eğlenceli midir? Açık saçık resimlerle tirajını arttırmak istiyen gazete ve mecmualara acımamak mümkün değildir. Bediî zevklere seslenen çıplak resimler san'at eseri olduğu zaman bir kıymettir; fakat insani olmıyan hisleri tahrik vasfını taşıyan laubali karikatürler, resimler, fotoğraflar her memleketin basını için yüz karasından başka bir şey olamaz.

Bir taraftan nesilleri yetiştiren anneleri tahkir ederken, diğer taraftan da manyaklara, dejenere mahlûklara, çeşitli ruh hastalarına fırsat verildiğini unutmamak lâzımdır.

Geçen sene umumi efkârı perişan eden Sarıyer cinayeti hatırlardadır: Beş yaşındaki sağır ve dilsiz yavrucağa saldıran canavar, gayet sakin bir halde iken berber dükkânında karıştırdığı mecmuadaki çıplak resimlerin tahriki ile ellerini kana boyadığını itiraf etmişti.

Odalarında bu nevi resimler dolu gazete ve mecmuaları gizli gizli biriktiren gençlerin dersleriyle asla ilgilenmediklerinden, psikolojik ve fiziyolojik sapıklıklarla neticelenen buhranlar geçirdiklerinden zaman zaman şikayet eden birçok anne babaları dinlemişizdir.

Hangi cepheden alırsak alalım, kötü tesirlerinden başka en ufak kıymeti bulunmıyan bu müstehcen neşriyata, soyunmuş karikatürlere Türk basın ailesinin topyekûn boykot etmesini gönül ne kadar isterdi...

An'anevî terbiyemize uymıyan, millî duygularımızı hırpalayan bu başıboşluğa çare aramanın lüzumuna inanan kalem arkadaşlarımızın fikrimizi destekleyeceklerinden ve bu çirkin yayınlarla mücadelede bizi yalnız bırakmıyacaklarından emin bulunuyoruz.

Bizden — Onlardan

İtalyada, hazin bir vaka cereyan etmiştir. Anersa şehrinde, bundan altı yıl evvel bir facia olmuş, genç, *güzel ve asil bir kadın kendisinden yüz çeviren âşığını öldürtmüş, sonra da gidip polise teslim olmuştur.*

Kontes *Pia Bellantani ismindeki bu esmer, zayıf kadın on iki seneye mahkûm edilmişti.*

Aradan geçen altı ay zarfında hapishanedeki hücresinde gayet sakin ve munis bir hayat geçiren kadına avukatı, pişman olduğunu söylemesini defalarca tekrarladığı halde Kontes bunu asla kabul etmemiştir. Nihayet geçenlerde hapishanede çıkan bir yangında on iki mahkûmu ve iki gardiyanı kurtaran genç kadına mahkeme heyeti altı aylık bir mezuniyet hakkı tanımış ve onu ailesinin yanma göndermiştir.

Hapishaneye tekrar dönecek de olsa, bir müddet için böyle bir hürriyet havasına kavuşmanın heyecanı ile sarsılan kadın kimse ile görüşmeden doğruca evine gitmiştir. Gerek hapishanede gecen günleri, *gerek islediği cinayet hakkında en yakınlarına dahi bir şey söylemeyen Kontes sadece, Hayatımın en güzel senelerini yok yere harcadım» diye mırıldanmıstır.*

Son zamanlarda yapılan bir istatistikte alkolizmin Fransada bir milli âfet halini aldığı görülmüştür. İçki aleyhtarı bir cemiyetin yayınladığı istatistiğe evvelâ kimse inanmamıssa da az bir zaman sonra bunun hakikat olduğu *görülmüştür. Hindicini harbinde yalnız 92.000 asker öldüğü halde içki 100.000 kişinin ölümüne sebep olmuştur. İşin sayanı dikkat tarafı, içkiden ölen bu kimselerin yüzde altmışının kadın olmasıdır. Bu kadınların ekserisi sefahat hayatına dalmış, bir kısmı da hayatta büyük darbeler yemiş kadınlardır.*

BUNLAR HEP HAKİKATTİR

Saatte 800 kilometrelik bir hızla giden tepkili uçaklardan, diğer uçaklarda olduğu gibi,. paraşütle atlamak kabil değildir. Bu hava kuşlarından da paraşütle atlama imkânları araştırılmaktadır. Şimdiye kadar otomatikman uçaklardan ayrılan paraşütlü iskemleler yapılabilmiştir. Ancak bunlar henüz emniyetle kullanılamamaktadır. Bunları daha mütekâmil bir hale getirmek için yapılan tecrübelerde sık sık kazalar olmaktadır.

Son olarak Fransanın Bretingy şehrinde yapılan denemede tecrübe pilotu hayatını güçlükle kurtarmıştır. (Time)

Bugün lüks bir eğlence vasıtası olan kano tipi kayıklar, bütün vahşi milletlerin en mühim nakil vasıtalarından biridir. Bu kayıkla balık avına çıkar, bununla başka kabilelere savaşmağa giderler. Ganimetlerini, avlarını yine bu vasıtalar ile naklederler. Bu sene İngilterede yapılan beynelmilel bir kano yarışında birinciliği Avusturya, ikinciliği İtalya almıştır. (Time)

Cenubî Amerika'da, Colombianın Bogota şehrindeki bir eve giren üç hırsız, odalardan birinde, bir kişinin kendisine «Eller yukarı, kıpırdamayın, canınızı cehenneme yollarım» dediğini duyunca korku ile ellerini yukarı kaldırıp beklemişlerdir. Her kıpırdanışlarında aynı emrin tekrarlanması yüzünden bir çeyrek bu vaziyette duran hırsızlar, odaya ev halkından birinin girmesi ve lâmbayı yakması ile kendilerini korkutanın bir papağan olduğunu gömmüşlerdir. (Nafen)

Geçirdiği bir kaza neticesinde kör olan ve İtalyanın Zivemo şehrindeki mütehassıs doktorlar tarafından artık hiç bir şekilde görmesine imkân olmadığına kanaat getirilen elli iki yaşındaki Nikola, hastahaneden çıktıktan sonra ayağı bir merdivene takılarak düşmüştü". Nikola'nın ayağa kalktığı zaman yeniden görmeğe başlaması hayretle müşahede edilmiştir.

(New York Herald Tribüne)

Meksîka'da, kendini asarak intihar eden Francisco Malpico adında doksan dokuz yaşlarında bir adamın cebinden çıkan mektup ile, ölmemek korkusu ile intihar ettiği anlaşılmıştır.

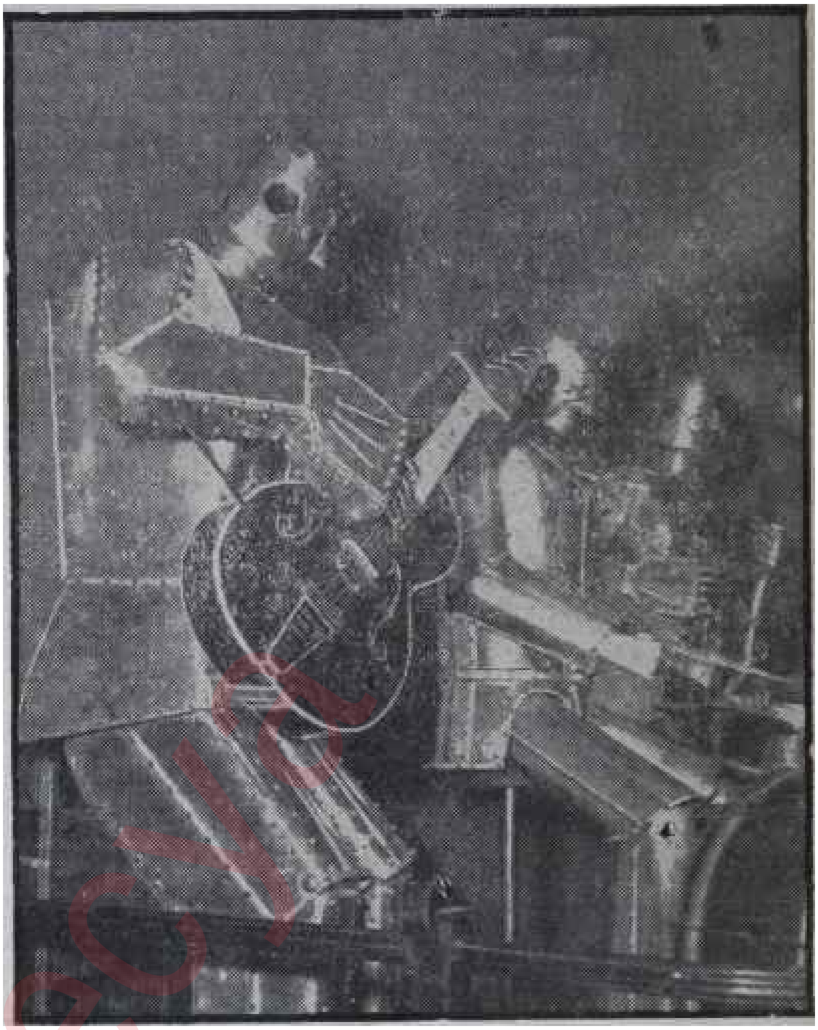
(A.P.)

Amerika'da St. Louis şemrinde Zela Diepenbrock adında bir kadın, kocasından boşanmak üzere mahkemeye müracaat etmiş ve bu arada evdeki eşyanın kocası ile arasında müsavi bir şekilde taksimi meselesi üzerinde ısrarla durmuştur.

Mahkemenin de kadını iltizam ederek bu yolda bir karar vermesi üzerine eline bir testere alan Mr. Diepenbrock bütün eşyayı tam ortadan birbirine müsavi iki parçaya bölmüş ve artık hiç işe yaramıyan bu eşya parçalarından eski karısının hissesine düşenleri Zela'nın yeni tuttuğu eve yollamıştır.

(New York Herald Tribüne)

* *

Robotlardan orkestra

Çaldıkları parça ne?

Oklahama eyaletinin Wankonuş kazasında çiftliği bulunan Virgil Beard adında bir kimse çiftliğindeki kocabaş hayvanların yalamaları neticesinde otomobilin yeşil renkteki, verniği aşındıracak yok olduğu anlaşılmış, otomobilini sigorta ettirdiği şirketten 75 dolar tazminat almıştır. (U. F.)

* *

Ben Esley adında bir Hind fakiri diri diri gömülü kalma rekorunu kırmağa çalışmaktadır. Tabutun içine girerek kendisini gömdüren Ben Asley, hariç ile irtibatını kesmemek, gömülü kaldığı müddetçe ihtisaslarını bildirmek için, tabutun içine bir mikrofon yerleştirmiştir. (New York Times)

Son günlerde akla gelmiyecek kadar orijinal düğün ve nikâh merasimleri tertibedilmiştir.

Bunlardan bir tanesi Fransanın Pkov şehrinde vukua gelmiştir. Fred Jolson isminde bir aslan mürebbiyesi ile aynı sirkin at cambazlarından olan nişanlısı Yolan de Priv aslanların bulunduğu kafesin içinde evlenmişlerdir.

Diğer garip bir evlenme merasimi de Amerikanın Los Angeles şehrinde olmuştur. Reklâm meraklısı iki havai genç, denizin on metre derinliğinde nikâhlarını kıydırmışlardır.

Yine Amerikada, Marshall Jacobs adında bir genç ile Yolanda Cosmar adında genç bir kızın evlenme merasimleri de garip şartlar altında yapılmıştır.

Ellerinde birer mikrofon bulunan nişanlılar otuz metre yüksekliğindeki bir direğin tepesine çıkmışlar ve nikâhlarını orada kıydırmışlardır.

(New York Herald Tribüne)

Bavyera okullarında ders veren profesörlerin millî kıyafetleri olan kısa pantolon ile sınıfa gelmeleri yasak edilmiştir. Bu yasağın konulmasına sebep, kız öğrencilerin kısa pantalonlu profesörler ile alay etmeleridir.

Amerika demiryolları memurlarından James King birdenbire çıldırmış ve sağa sola saldırmağa başlamıştır Derhal hastahaneye kaldırılan King, doktorlar tarafından yapılan muayene neticesinde, kulağına kaçan bir tahtakurusunun çıldırmasına sebep olduğunu ortaya çıkarmış, ve bu tahtakurusunun çıkarılması ile yine birdenbire iyileşerek, akıllanmıştır.

New York'un en büyük haydut şebekesi, geçenlerde bir bankayı soymağa teşebbüs ederken, yakalanarak adalete teslim edilmiştir. Şebekenin suç üstü yakalanışı ortaya yeni bir hakikatin çıkmasına sebep olmuştur. Yıllardan beri cinayet masası şefliği yapan James Fox adında bir polis memunmun da bu şebekede haydutluk ettiği görülmüştür

(New York Times)

Newyork'ta Gloria Wassler adında bir kadın mahkemeye müracaat ederek, göğsüne bir döğme ile ilk nişanlısına a ş k ı n ı anlatan cümleler yaptırmış olan kocasına, bu hâli ile tahammül edetmediğini bildirmiş ve boşanma talebinde bulunmuştur. Mahkeme, Gloria Wassler'in talebini red etmiş, ve hâkim kararında karı kocaya, geceleri karanlıkta yatmaları tavsiyesinde bulunmuştur.

(New York Times)

*

Florida şehrinde bir memur Kübalı bir kızla evlenmek için on beş günlük bir izin alarak Kübaya gitmiştir. Jack Linton ismindeki bu genç, oranın en büyük otellerinden birinde, evlenmek isteyen her kızın gelebileceği mükemmel bir kokteyl parti tertibetmiştir. Binlerce genç kızın koştuğu kokteyl partide tombul bir Kübalı kızı beğenerek evlenmiştir. (Riders Digest)

S Bergere» in önünden geçenler, on günlerde Patisteki, «Folies ilân afişlerinin arasında «Stalin» isminin de kocaman harfler ile yazıldığını hayretle görmüşlerdir. İlk önce, Staline izafeten bir temsile bu adın verildiği düşünülmüşse de Stalin adının dansözlerden birine ait olduğu görülmüş ve bandan dansözün Rus diktatörünün akrabası olduğu kanaatine varılmıştır.

Hakikatte ise Tahitili bir dansöz olan Stalin, çok yakın zamana kadar adada olan Rus diktatörünün varlığından dahi habersizdi. Dansöz ismini değiştirmek için mahkemeye müracaat etmiştir.

* (New York Times)

Mısır gazetelerinin yazdıklarına göre Kahirede bulunan Sadık Ahmet isminde bir adam Amerikalıların dahi kıramadıkları bir dünya rekoru kırmıştır. Şimdiye kadar kırk iki kere evlenip boşanmıştır. (A. P.)

BANKACILIK

Çıktık açık alınla

Milli kurtuluş savaşımızın iki mutlu gününde ekonomik kuruluşumuzun iki büyük öncü müessesesi de yıldönümlerini kutluladılar :

Bütün milli bankalarımızın ağabeysi olan «İş Bankası» 30 yaşını doldurdu. Memleketimizde hususi teşebbüsün en parlak Örneklerinden biri olan «Yapı ve Kredi Bankası» da 9 Eylül'de 10 yaşını tamamlamış oluyor.

26 Ağustos 1924 de, yâni Cumhuriyetin ilânından hemen on ay sonra kurulmuş olan «İş Bankası» nın en mühim hizmeti, Türkleri ekonomik sahadaki «aşağılık duygusu» ndan kurtarmak olmuştur. Türklerin askerlikten başka bir işe yaramadıklarım ve askerî zaferlerimizi ekonomik hezimetlerle ödemek zorunda kalacağımızı iddia edenleri, İş Bankası büyük zaferleriyle en mükemmel bir tarzda yalanladı.

İşte, bu zaferlerin hazırladığı mânevi iklim içindedir ki, bundan on yıl önce «Yapı ve Kredi Bankası» doğdu. Onu kuran adam, ve bir kimya mühendisi, o zamana kadar, sadece şeker endüstrimizin muvaffak lideri olarak tanınmış Kâzım Taşkent'di. Yâni bankacılık ile hiç ilgisi olmıyan bir sanayici, bir teknik adamı.

İşte bizce, Yapı ve Kredi Bankasının bu 10 yıl içindeki büyük hamlelerinin sırrını da ancak bu «bankacı olmıyan», fakat yüksek tevettürlü bir teşebbüs kabiliyetine ve yaratma enerjisine malik olan böyle bir «motor - adam» tarafından kurulmuş olmasında aramalıdır.

Eğer Kâzım Taşkent, «klâsik» bir bankacı olsaydı, Yapı ve Kredi Bankasının bankacılık, sahasında getirdiği «yenilikler» e belki de biç cesaret edemiyecekti.

Kumkapıda Yapı - Kredi

Bankayı mahalleye götürdü

Kâzım Taşkent

İş adamı

Bankaların büyük şehirlerde, büyük şehirlerin de muayyen caddelerinde, (çok kere bankalar caddesinde) temerküz etmesinin bir gelenek olarak yerleştiği memleketimizde «mahalle bankaları» açmak fikri, ancak bir sanayicinin «işletmeci» zekâsından çıkabilirdi.

Yapı ve Kredi Bankası olmasaydı, hattâ bugün bile, Eyüp, Balat, Kumkapı, Pendik gibi ücra sayılan semtlerde banka şubeleri açmak akla pek gelmezdi sanırım.

Bankayı halkın ve iş yerlerinin ayağına götürmekle Yapı ve Kredi Bankası, bankacılığımızda âdeta bir «demokratik çağ» m açılmasına sebep oldu, diyebiliriz. Eskiden muhteşem ve umumiyet üzere biraz «loşça» banka binalarının kapılarından içeriye ayak atmaktan bile çekinen halk, Yapı ve Kredi Bankasının aydınlık, dışardan içerisi görünen âdeta şeffaf ve mütevazi binalarına çabucak ısındı.

Yapı ve Kredi Bankası, bankalarımızın çalışma saatlerinde de inkilâp yaptı. Eskiden iş adamları, esnaf ve halk kendilerini bankaların ekseriya öğleye kadar devam eden iş saatlerine uydurmak zorunda idiler. Yapı ve Kredi Bankası, bu sahada da iş hayatının ihtiyaçlarım düşünerek kapılarını ve gişelerini günün geç saatlerine kadar, hattâ bazı bayram günlerinde bile, hizmete açık' tuttu. Bu da sanayici zihniyetin bir tecellisidir.

Yapı ve Kredi Bankasının tasarrufu teşvik yolunda yaptığı en büyük yenini: ve en hayırlı hizmet biç şüphe yok ki, «Ev ikramiyeleri» ni ihdas etmek oldu. Önceleri, bu yenilik de, bütün yenilikler gibi, «istihfaf» edildi. Hattâ bankacılığın şanına yakışmıyan

bir «bid'at» sayıldı. Bunun bir nevi, «kumar» olduğunu iddia edenler bile çıktı. Fakat hakikatte bu, ne bir bid'at; ne de bir kumardı. Sadece, «Ev sahibi» olmağa verdiği ehemmiyetin derecesi, izdivaca bile «evlenmek» demesiyle ölçülen bir memlekette ev ikramiyeleri yolu ile «tasarruf» hareketini o zamana kadar görülmemiş bir ölçüde canlandırmak için bulunmuş «dahiyane» bir teşvik vasıtası idi. Ve çok şükür, arası çok geçmeden, bu ev ikramiyesi fikrinin bütün yerli ve hattâ yabancı bankalar tarafından taklit olunmaya değer güzel bir «buluş» olduğu anlaşıldı. Öyle ki, şimdi gazetelerimi ve radyolarımız bankalarımızın dağıttıkları ev ikramiyelerinin, para ikramiyelerinin ve çeşitli hediyelerin ilânlariyle dolup boşalmaktadır.

Bu arada şunu da söylemeyi unutmayalım ki, gazetelerimiz de Yapı ve Kredi Bankasının «ilâncılık» sahasında da açtığı yeniliklerden ve rekabetten çok faydalanmışlardır. Eskiden, gazetelerin ikinci, üçüncü sahifelerinde banka ilânı görülmüş, işitilmiş şeylerden değildi. Bu «bid'at» ı da Yapı ve Kredi Bankasına borçluyuz.

Bütün bu ve buna benzer yenilikler sahasında, Yapı ve Kredi Bankası, tamamiyle hususî teşebbüs ve hususi sermaye ile kurulmuş hemen ilk banka olarak 10 sene gibi kısa bir zaman içinde üç yüz milyon lirayı aşan bir mevduat toplamağa muvaffak olmuştur. Bu parlak başarı, müşteriye hizmet zihniyetinin, sanayici işletmecilik prensiplerinin bankacılık sahasına da tatbikinin mesut bir neticesidir. Yapı ve Kredi Bankasından sonra, hususî sermaye ile kurulan bankalarımızın sayısı —ilâmaşallah— bir hayli artmış bulunmaktadır.

Yapı ve Kredi Bankasının dimağı sayılan adam, Kâzım Taşkent, sadece yaman bir «bulucu» değil, aynı zamanda yüksek cevherli bir «gönül adamı» dır.»

«Doğan» adlı çocuğunu, bir bahar günü, İsviçre dağlarının kayaları altında, son zerresine kadar kaybetmiş olmanın acısını ulvileştirerek Türk çocuklarına ve gençlerine kaliteli, faydalı dergiler ve kitaplar hazırlasın ve bassın diye Yapı ve Kredi Bankasının bir iştiraki olarak kurduğu «Doğan Kardeş Yayınları Anonim Şirketi» de memleketimizin kültür hayatında bir dönüm noktası sayılabilecek kadar mühim bir eserdir. Bu yayın evinin bastığı dergiler ve kitaplar için, çocuklarının ruhî ve fikri sağlıkları üstüne —titreyen ana— babalar ne kadar minnettardırlar.

Aynı yayın evinin, bankanın 10 uncu yıldönümü münasebetiyle yayınladığı «İstanbul» ve «Türkiye» adlı kitaplar da Millî kütüphanemizin demirbaş eserleri arasına girmeğe şimdiden hak kazanmışlardır.

Ya «Küçük Sahne»? Sahne hayatımızın yegâne otoritesi sayılan Ertuğrul Muhsin'i başına getirerek kurduğu bu «Küçük Sahne», memleketinizin beş yıldır tek sanat sahnesi olmuştur.

Yapı ve Kredi Bankasının 10 uncu yıldönümü münasebetiyle koyduğu yüz bin liralık «Sanat ve Kültür Mükâfatları, ve bütün hasılatını Gazeteciler Cemiyetinin Yardım Sandığına teberru ederek tertip ettiği Halk Oyunları müsabakaları da memleketimiz için birer yenilik olmuştur.

Kısaca, Kâzım Taşkent «madde» nin ancak «mânevi değerler» için birer vasıta olduğunu anlamış bir «iş - ahlâkçı» mızdır. Onun memleketimize getirdiği en büyük «yenilik» bizce budur.

Muvaffakiyetinin sırrını soranlara Kâzım Taşkent daima şu cevabı verir :

«Eğer çalışmalarımızın bir muvaffakiyet değeri varsa, bunun sun hissedarlarımızın anlayışlı işbirliği, mesai arkadaşlarımın yaratıcı gayretleri ve halkımızın güvenidir.»

— Ya sizin hiç bir payınız yok mu?

— Ben sadece bu üç kuvveti beraberce yürütmek mazhariyetine ermiş talihli bir insanım!»

Hoş Resimler:

Batıdan:

General Eisenhower
Amerika'da ağlıyan lider yoktur.

Doğudan:

General Zahidi
İran'da ağlamıyan lider bulunmaz

Tiyatro

Telif eser aranıyor

Avni Dilligil; konuşması lâzımgelenlerin söz aldığını ve havayı hazırladıklarını görünce, masanın kenarına ellerini dayayarak ayağa kalktı ve: «Tanınmış müelliflerimiz kendilerini Gençlik Tiyatrosunun amatör akıntısına kaptırmalıdırlar...» Dedi. Bu konuşma; İstanbul Univcsitesi Talebe Birliğinin bir senedenberi faaliyette bulundurduğu Gençlik Tiyatrosunun Marmara lokalinde tertip ve tanınmış sahne sanatkârlarımızla tiyatro ' yazarlarımızı davet ettiği toplantıda yapılmıştır.

Gençlik tiyatrosu; telif eser ihtiyacını belirtmiş ve bunun bir dava olarak benimseneceğini söylemiş, Gene aynı toplantıda bir İdare eyeti üyesi de Gençlik tiyatrosunun geçen ay Almanyada iştirak ettiği milletlerarası talebe tiyatroları festivalinde telif bir eser oynıyamamış olmasının yabancılar üzerinde uyandırdığı hayrete işaret etmiştir.

Bütün bunlar gerçeğin ifadesinden başka bir şey değildir fakat bizim merak ettiğimiz şey: Orada hazır bulunan müelliflerin ne dedikleri ve bilhassa tanınmış kelimesiyle vasıflandırılan Şehir tiyatrosu kodamanlarının bu mevzuda ağızlarını açıp açmadıklarıdır.

Gerçekten, tiyatromuzun belli başlı eksiklerinden biri telif eser bulunmayışıdır. Ancak bu cümleden memleketimizde telif tiyatro eseri yazabilecek kabiliyette bir müellif ,yetişmiyor manası çıkarılmamalıdır. Olsa olsa bunun için: «Telif eser yazanlara saha verilmiyor» denilebilir ki bunu da misalleriyle isbat etmek mümkündür.

Memleketimizin biricik sahnesi olmak imtiyazını yıllarca elinde tutan İstanbul Şehir tiyatroları, bu mevzuda en sorumlu mevkii işgal etmektedir. Çünki orada sahneye konulabilecek yerli eserin değerinden ziyade, yazarının şahsiyeti ve mevkii göz önünde bulundurulmaktadır. Bu, Muhsin Ertuğrul zamanında da böyle idi, ondan sonra da böyledir. O kadar böyledir ki geçen sene Haldun Taner in eserinin başına gelenler bu güne kadar aynı macerayı geçirmiş fakat türlü sebeplerle umuonî efkâra aksedememiş örneklerden yalnız bir tanesidir. Buna mukabil eserleri hiçbir Sanat değeri taşımıyan müellfler vardır ki Şehir tiyatrosunda baş tacı edilir, bazan aynı sezonda iki zırvası birden sahneye konur.

Devlet Tiyatrosu kurulup sahnesini açtıktan sonra genç ve değerli müellifler için bir ümit ışığı belirmiş gibi idi.

Fakat ne çare? İnhisarcı zihniyet bu yeni yuvaya sanattan daha önce bağdaş kurup oturdu. Gene Devlet Tiyatromuzun bu en verimli çağında repertuvarını karıştırınız, şunları görecek ve üzüleceksiniz: Branda bezi, Batak veya Çığ...

Şüphe yoktur ki tiyatromuzun şah-

Paristen Mektup

Existentialisme

Çetin ALTAN

Zaman zaman Fransa'dan yeni fikir cereyanları kopar ve bir müddet bir moda kasırgası halinde Paris'in üzerinde estikten sonra dalga dalga başka ufuklara doğru yayılır; bunlardan sonuncusu' Existentialisme'di.

Her ne kadar dört beş yıl önceki sıcaklığıyla cazibesi kalmamışsa da hâlâ daha genel kurmay karargâhı olan Saint - Germain - des Presde bazı kıvılcımlarla bu kıvılcımları seyretmiye gelenlere rastlanıyor.

Kızlar, Rönesans resimlerindeki genç papazların başlarını hatırlatır şekilde saçlarını makasla erkek biçimi kestiriyorlar ve bir daha hiç taramıyorlar..Hepsinin ayağında çadır bezine benzer bir bezden diz kapağının bir karış aşağısına kadar, siyah, dar, acayip bir pantalon ve sonra çıplak ayaklarında en kötüsünden, en külüstüründen birer sandal.

Erkeklerin ekserisi sakallı.. Onların da sırtında fanileye benzer ince, siyah bir kazak ve çıplak ayaklarında yine en çirkininden birer sandal..

Kızlar da, erkekler de giyimlerinde kaabil olduğu kadar babayani, hattâ pejmürde, hattâ pis.. İlk bakışta orijinal bir kıyafetleri varmış gibi göze çarpmalarının sebebi bu...

Fransa'ya gelen turisderin ilgisini çeken de sadece bu garip görünüşleri.. Fransa, sinobizmin en maskara şeklini dahi bir turist oltası şeklinde kullanmasını biliyor...

*

Existentialisme hakkında bir fikir edinmek ister de, üniformasından bu mektebin tilmizi olduğunu kestirdiğiniz bir gençten bilgi almaya kalkarsanız sukutu hayale uğrarsınız... Fransa üzerinde sizin kadar dahi edebî, tarihi ve felsefi kültürü olmaması pek muhtemeldir..

Zaten aslı aranırsa Eristentialisme tam mânasiyle kimse tarafından pek anlaşılmadan miadını doldurmuş ve gençliğin kaprislerine bir müddet tramplen vazifesi gördükten sonra unutulmıya başlanmıştır.

Bu doktrine ciddî şekilde ilgi gösteriyorsanız Jean - Paul Sartre'dan çok daha önce gelmiş olan filozoflara birer göz atmanız lâzım...

Dominique Aury 1945 de «Existentialisme nedir» başlığıyla yazdığı bir makalede existentialiste iki büyük filozofdan bahsediyor; biri İskandinav filozofu Kierkegaard, öteki Alman filozofu Heidegger.. Gabriel Marcel birincisinin; Sartre da ikincisinin Fransadaki birer şubesinden başka bir şey değilmiş..

Fakat bugün için herkes sadece Sartre'ı bu ekolün kurucusu ve bayraktan olarak tanıyor..

Demek ki o, propogandasını ötekilerden daha iyi yapmış.. Eh, doğrusu hakkıdır, iş bilenin, kılıç kuşananın... Ötekiler onun kadar artist, onun kadar muharrir ve onun kadar çalışkan değilseler Sartre ne yapsın...

Sartre 1943 de Varlıkla yokluk (L'Etre et le Neant) diye 700 sayfa bir kitap yazdığı zaman Fransadaki aydınlar âlemi ilk önce biraz afallamıştı.

Sartre bu eserinde, hemen nemen bütün öteki filozoflar gibi insanla sosyal çevresi arasındaki ilgiyi araştırıyordu...

Bir görüşe göre insan fizik, fizyolojik ve sosyolojik tesirlerin meydana getirdiği ve bunlarla bağlı bir varlıktır... insanın şahsiyetini bu tesirler meydana getirir.

Bir görüşe göre de bu tesirlerin ötesinde insanın doğuştan gelen bir şahsiyeti vardır...

Sartre da bu iki görüş arasında bir muvazene kurmıya çalışıyor, bunun için de yeni bir izah tarzı bulmıya uğraşıyordu..

Nihayet mevcudiyet (I'Existence) gerçek varlığa, şahsiyete (I'Essence) a daima tekaddüm eder ve onu yaratır, dedi.

Yâni insan her şeyden önce mevcutta ve davranışlariyle kendi şahsiyetini yaratıyor, hareketleriyle kendisini yapıyordu.

Başka bir deyimle insanın şahsiyeti davranışlariyle hareketlerinin bir toplamı, bir neticesiydi.

Bu davranışlar, bu hareketler şartlara göre değişirdi.. Onun için insan tamamen hürdü. Şu hareketi yaptıktan sonra pekâlâ bu hareketi yapabilirdi..

Bu muğlâk doktrin, edebiyattaki karakter anlayışını da yıkıyordu..

Sartre tiplerin, meselâ Zola'da olduğu gibi karakterleriyle bağlı olduklarını inkâr ediyordu.. Nitekim Le Mur'deki hikâyelerle L'Age de Raison'da bu açık açık görülüyor.

Bu hürriyet anlayışının Fransız gençliği üzerinde tuhaf tepkileri oldu» Değil cemiyet kaidelerine, insanın kendi psikolojik yapısıyla bağlı olduğunu dahi kabul etmiyen

siyetini bulması telif eserlerle mümkündür. Fakat her şeyden evvel yapılacak gev yazarlara bühtan etmek değildir. Tiyatroların mukadderatına hakim, olan kötü politikayı yok etmek gerek.

O kötü politikacılar sanatkârın yaratma gücünü körletiyor, seyircinin zevk seviyesini düşürüyor ve üstelik bizi hiçbir eksiğimiz olmadığı halde, ele güne karşı mahcup ediyor.

Mevsim açılıyor

Eylülün birinci günü, körükleri açık, eski bir fayton, içinde siyah gözlüklü üç hanım olduğu halde, gelip Opera binasının sanatkârlara mahsus kapısının önünde durdu.

Her halde antika meraklısı olan payton müşterileri, güle oynıya arabadan indiler avluda, merdivenlerde gelişi güzel guruplar teşkil eden diğer sanatkâr arkadaşları ile bayramlaşır gibi selâmlaştılar. Mekteplerin ilk açıldığı günkü talebe heyecanı ile dolu bulunan bütün bu kadınlı erkekli gruplar tiyatro sanatkârları idiler ve o gün Devlet tiyatrosu kanununa göre, yeni çalışma devresinin başlaması icabediyordu.

Büyük tiyatroda kartlarım imzalıyan sanatkârlar Küçük tiyatrodaki muhasebeye giderek hem alıklarını hem de Devlet memurlarına üç ayda bir verilen ilâve ödeneklerini alıyorlardı. Öğleye kadar bu iş böylece devam edip gitti. Öğle üzeri imza kartlarını kontrol eden Sahne müdürü telefonla kendisine sorulan suale şu cevabı verdi:

«Henüz bütün kartlar tamam değil, fakat akşama kadar imzaların tamamlanacağım tahmin ederim. Tabii bugün vazifesine gelmiyenler hakkında disiplin cezası tatbik edilecektir...»

Sahne müdürünün 1 Eylül günü verdiği bu tekmil haberine biz, halâ bu güne kadar gelmemiş sanatkârlar bulunduğunu ve geç gelenler için hiçbir disiplin tedbiri alınmamış olduğunu ilâve etmekle yetineceğiz.

Esasen sanatkârlar tesbit edilen tarihte toplanmış olsalardı da tiyatro için fayda verici bir çalışma elde etmeleri kabil olmıyacaktı. Çünkü tiyatrodaki idarî buhran sari bir hastalık gibi rejisörlerden kapıcıya kadar yayılmış, herkese bir kayıtsızlık, bir huzursuzluk arız olmuştu.

Umum Müdürlük makamına eski Umum müdür oturuyor, fakat kararnamesinin çıkmasını beklediği için elini İşe sürmek arzusunu duymuyordu. Sanaktârlar arasındaki ezeli partizanlık

Artistler tiyatroya gidiyor
Tıkır da tıkır...

bir yoklama ve hazırlanma devresini yaşamakta idi.

Mevsim başında sahneye konacak tek yeni eser; «Keçiler Adası» idi. Fransızcadan tercümesini yapan edebî heyet başkanı, Umum Müdürlüğe Muhsin Ertuğrulun geleceğini öğrenince eserini geri almış, İtalyanca aslından (ki, bu eserin bir şimalli tarafından yazıldığını bize İdare heyetinden bir üye söylemisti. Halbuki İtalyan eseridir, muharririnin adı da Ugobetti'dir) tercümesini yapan fakat nedense daha önce,edebî heyet başkanının Fransızca tercümesinden tercüme etmesi tercih edilerek, hizmetine iltifat edilmeyen vatandaşımızla muhabereye geçilmiş ve eseri istenmişti.

Devlet Tiyatrosunun Büyük tiyatro da Ekimin birinci günü aksamı temsil et mesi icabeden Keçiler adası dramı bu macaradan sonra ancak 4 Eylül günü rejisörünün eline geçmiştir. Şimdi rejisör eseri tetkik edecek, sanatkâr ve tek nisyenlerle istişarelerde bulunacak, rol

bu anlayış karşısında gençler bilhassa cinsel bakımdan hiç bir mânevi hudutla tahdit edilmemiş bir âleme daldılar...

Sartre bu bakımdan hâlâ daha büyük tenkidlere uğruyor..

Ancak birtakım karakterler yarattığı ve tipleri kendi karakterleriyle bağladığı için Zola'yı tenkid etmesine rağmen Sartre'ın kendisinin dahi meselâ Kirli Eller piyesinde tipleri karakterlerinin dışına çıkaramadığını görüyoruz...

Zaten felsefe ekolleri bazan kurucularının dahi tatbik edemedikleri formüllerle, tariflerle doludur.

Eğer bu ekollerden bir tanesi gerçeği verebilseydi başka ekoller aramıya hiç lüzum kalır mıydı...

Existentialisme de bu ekollerden, hem de cılızlarından biri... Gençliğin züppeliği olmasaydı, belki de hiç farkedilmeden kaybolup gidecekti..

bölümü yapacak, mizansen tesbit edecek ve eseri temsil edilir hale getirebilmek için ancak yirmi altı gün, (pazarları saymazsak yirmi üç gün) çalışabilecek.

Fakat bütün bunları normal şartlar içinde yapabilecek.

Meselâ, rol vermek istediği sanatkârlardan bazıları henüz gelmemişse ve idare de onları vazifelerinde bulunmaya mecbur edememişse, rejisörün karşılaşacağı güçlük tabu bir misli artmış olacak.

Netice itibariyle Devlet Tiyatrosunun perdesi, tiyatro idaresi istediği takdirde, Ekimin birinci günü açılacaktır ama, öyle derme çatma bir hazırlığın ortaya koyacağı tiyatro eserinin kalitesi hakkında bir şey söylemiye kalkarsak, hem idare, hem de sanatkârlar ayaklanacaklardır.

Malûm olduğu üzere, Devlet tiyatrosu her yaptığında bir keramet bulan acaip zihniyetten bir türlü kurtulamamıştır.

Dünyadan haberler

Mozart'ın 200 üncü doğum yılı

Viyana :

Satrzburgdaki Mozart akademisi müdürünün bildirdiğine göre, 27 Ocak 1956 tarihinde Mozart'ın 200 üncü doğum yılı dönümünü bütün Avusturyada milli bir bayram, olarak kutlanacaktır. Bayramın programı şimdiden hazırlanmaya başlamıştır.

Wagner filmi

Frankfurt :

Hollywood'un tanınmış rejisörlerinden Wilhelm Dieterle, Amerikan film şirketlerinden «Republic» hesabına Batı Almanyada renkli bir Richard Wagner filmi çevirtmek için tetkiklerine başlamıştır. Filmin ismi «Ateşin sihiri» olacaktır. Rejisör Dieterle, gazetecilere verdiği beyanatta 25 seneden beri Wagnerin hayatını filme almayı düşündüğünü söylemiştir. Çevrilecek olan film bir müzik veyahut opera filmi olmayacak, Wagnerin şahsiyetini ve maceralarını anlatacaktır. Film almanca ve İngilizce olarak çevrilecektir. Dieterle bu arada Bayreuth'a da gelerek orada Wagnerin torunları ile de çevireceği film üzerin-

Barcelona Valisi Boyrulh'da

Bayreuth :

Wagner festivali münasebetiyle buraya gelen Barcelona valisi hava generali Don Felipe Acedo Colunga, Wagnerin torunları ile 1955 yılında Barzelona'da bir Wagner festivalinin tertibi hususunu konuşmuştur.

Olimpiyad marşı.

Münih :

Seksen Alman bestekârı, olimpiyad marsı müsabakasına iştirak ederek, bestelerini millî olimpiyad komitesine gönde mişlerdir. Marşın metni mezkûr komite tarafından, eski Yunan şairlerinden Pindar'ın mısraları üzerine hazırlanmıştı. Marş, müsabakasını kazanan bestekâra Monaco prensi Peter bin dolar mükâfat verecektir.

SPOR

Beşiktaş - Adalet
Yeni mevsim açıldı

Futbol

Az milli maç mı, çok millî maç mı?

Aynen hatırımızdadır, Ulvi Yenal, bundan evvel, ilk defa iş başına geldiği zaman şöyle demişti; «Senelerdenberi milli maç yapmamış Türk futboluna hayatiyetini yermek için her sene bol millî maçlar temine çalışacağım, beynelmilel piyasanın Türk futbolunun mevcudiyetini görmesini arzu ediyorum.»

O tarihten bu yana, eski federasyon bu prensibe riayet etti. Her sene millî maçlarımızın adedi arttı. Bu federasyonun yerini alan federasyon da ayni prensibe sadık kaldı. Geçen mevsim milli forma on iki defa sahada gözüktü. Bunların bir kısmını kazandık, bir kısmını da kaybettik; fakat futbolumuz her maçtan birşeyler kazançlı olarak sahadan ayrıldı.

Şimdi Ulvi Yenal federasyonu ile tekrar iş başındadır. Federasyonun programına bir göz atınca bu mevsim yapılacak millî maçların adedini Ulvi Yenal'ın eski prensibine pek uygun görmemekteyiz. Ne oldu? Bu prensipten ayrılındı mı, yoksa hâdiseler mi bu yoldan ayrılınmasına sebep oldu? Belki de sebep hem o, hem de budur. Bu defa iş basma geldikten sonra yeni bir prensip kabul eden Ulvi Yenal ise şöyle diyor :

«Millî maçların fazla ve sık yapılmasını yine arzuluyorum; fakat geçen vazife devremde projeden kalmış birçok tasavvurlarım var, bu defa onları ilk olarak ele almak istiyorum. İlk iş memleket çapında bir futbol kalkınma hamlesi yapmak, modern bir teşkilât kurmak ve ondan sonra daha rahat ve kuvvet[1] i bir şekilde Avrupa futbol piyasasında sık sık görünmek.»

Bu fikri dünya kupası maçlarının aksülâmellerinin ışığı altında mütalâa etmek daha doğru olur. Dünya kupasında muvaffak olanlar ve onlardan daha ziyade bir kuvvetle başarı sağlayamıyanlar yeni prensipler peşinde koşmaktadır. Muvaffakiyetler temin edemiyenlerin hepsi, milli maçlardan evvel kendi futbollarının iç bünyesine gözlerini çevirmişlerdi. Futbol üstadları olarak bugüne kadar tanınan İngilizler bile, artık millî maçların adedinden evvel, dahilde İngiliz futbolunu kalkındırmak çareleri, yeni sistemler, metodlar ve teşkilât üzerinde çalışıyorlar. Dünya kupasında hezimete uğrayan Fransızlar profesyonelliklerinin şekli üzerinde duruyorlar. Bu ara, «Her sene az, üç dört millî maç, fakat hazrlıkları tam ve kaliteli takımlarla maç» teranesi duyuluyor. Dünya şampiyonluğunu kazanan Almanlar da, her mevsim yapılacak maç adedini tahdit etmeyi, bunu asgari hadde indirilmeyi ve kuvveti geniş ve kaliteli bir futbolcu kitlesinin teminine vermeyi düşünüyorlar. Macarlar da dünya kupasından ayni dersi almışa benziyorlar.

Biz her mevsim kaç milli maç yapalım? Ulvi Yenal'ın ilk prensibi gibi, çok maç yapmamız fikrini Savunacaklar olacaktır. Bazıları ise, daha kötümser davranarak, son başarısızlıkları düşünerek kendi kabuğumuza çekilmemizi tavsiye edeceklerdir. Ana dâva asıl mühim

olandır. Futbolumuzda kısa vadeli bir muvaffakiyet politikası mı güdelim ve bugün için kuvvetli bir millî kadro teminine çalışalım, yoksa daha uzun vadeli bir politika ile ileride ileri bir futbola sahip olmağa mı gayret sarfedelim? Şimdilik iş başında olanlar, ikinci prensibi benimsemişe benzemektedirler, şu halde ilerisi için ümit beslemekten başka bir şey kalmıyor.

Askerî Takımlarımız

Başkent sporunu bu güne kadar daima desteklemiş ve bazı zaman tek bir Gücü ile Ankarayı temsil vazifesini şerefle ifa etmiş Askeri Takımlarımız; maalesef lig tertip komitelerinin mevzuatı istedikleri şekilde tefsir etmeleri ile en kıymetli mümessillerinden birini kaybetmek mecburiyetinde kaldılar.

Ordunun kahraman (mümessillerinden doğmuş pür amatör Harp Okulunun Güç hüviyetini kaybetmiş olduğu nasıl bir emrivaki halinde kabul edilmişse, bu şanlı ocağın bu sezon Ankara liginin maçlarına iştirak edemiyeceği de böyle bir emrivaki haline getirilmek suretiyle kabul ettirilmiştir.

Bu mevzuda yazdan ve söylenen çok olmuştur. Fakat netice üç, beş kulüpçünün aldırtmıya muvaffak oldukları karan değiştirememiştir.

Bugün birkaç kulübümüzü memnun etmeye kâfi gelen bu kararın alınmasında şahsen biz yine Askerî Güçlerin parmağı olduğunu iddia ediyor ve bunda ısrar ediyoruz.

Şöyle ki : Ankara bölgesi futbol Ajanı Namık Katoğlu'nun bir basın toplantısında izah ettiği üzere Harpokulu komutanlığının Genel Kurmay Başkanlığından çıkarmaya muvaffak olduğu ve Harpokulunun güç hüviyetini almak suretiyle Ankara dahilindeki bütün resi mi müsabakalara gireceği hususundaki karar, Harpokulu Gücünün hiç bir kabahati olmaksızın, esasen fazlası ile meşgul bulunan Gn. Ky. Baş. lığının tasvibinden 3 gün geç çıkarılmak suretiyle alınmıştır. Şu halde mevzuat ve usul bakımından Harpokulu Gücü resmi bir teşekkül olduğu ve Gücün bir idare heyeti, bir başkam olduğu halde bu Gücün mukadderatı yüksek komuta heyetindeki bir - iki zatın dudakları arasındadır.

Hava Gücü, Jandarma Gücü, Deniz Gücü gibi Güçler doğrudan doğruya kendilerini temsile yetkililerken Karagücü ve Harpokulunu bunların dışında mütalâa etmek hiç te doğru bir yol değildir.

ikincisine gelince : Harpokulunun Ankara ligine iştirak edeceği hakkındaki Genel Kurmay Başkanın yazısı 3.8.954 tarihini taşımaktadır. Fakat hâlen bölgede bulunan ve Futbol Ajanı Namık Katoğlu'nun bir kaç defa mevzuu bahsettiği gibi bundan 3 - 4 gün önceki tarihi taşıyan Garnizon Komutanlığının yazısında Harpokulunun liglere iştirak etmiyeceği kati bir lisanla ifade edilmektedir. Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu!

Temmuzun 31 inci günü gerek beden Terbiyesi Genel Müdürü Cemal Alpmana ve gerek Bölge Müdürlüğüne Harpokulunun tekrar Güç hüviyetine döndüğü şifahen bildirildiğine göre bunun müsaadesi evvelce alınmış demektir.

Kanaatimizce bunu uzun uzun düşünmeye lüzum yoktur. Kara Güçlüler ye bilhassa onların marifetli bir idarecisi Harpokulunun kıymetlerini saflarına dahil etmek için bulduğu bu çare ile Garnizon komutanlığına bu yazıyı yazdırmıştır.

Ordu Spor Bürosu

Bütün buraya kadar olanlar Harpokulunun durumunu tayin ettiğine göre ve artık bunu değiştirmeye de imkân olmadığına nazaran Ankara 1 inci küme ligi, Harpokulundan mahrum kalarak, geçen senenin lig sonuncusu Demirsporun ikinci kümeye düşmemesi ve Jandarma Gücünün iltihakı ile 8 takım olarak 10 gün sonra, maçlara başlıyacaktır.

Demek ki Harpokulu Güç hüviyetine tekrar kavuşmuş, kabul edilmekle bundan böyle Ankaranın en son kümesinden başlamak mecburiyetindedir ki bu Harpokulunun hiç bir şekilde tekrar eski hüviyetine kavuşmasına imkân vermiyecektir. Bütün bunlar Türk Ordusunun spor faaliyetlerini, tayin ve tanzimle mükellef tutulmak üzere kurulmuş bulunan Ordu Spor Bürosunun malûmu olduğu halde bu yetkili makamdan hiç bir ses duyulmamaktadır.

Çok kibar bir zat olan Ordu Spor Bürosu Başkam Kurmay Yarbay Nuri Gücüyener'in şahsına karşı hürmetimiz vardır. Fakat bu işte, yakinen şahit olduğumuz üzere bütün hüsnüniyet ve çalışmalarına rağmen netice üzerinde müessir olamadığına • göre kendinin de aklına geldiği ve bize anlattığı yola girememesi makamını dolduramadığı intihamı vermektedir. Hemen her sene or-

Gündüz Kılıç'tan ne istiyoruz

Tevfik ÜNSÎ

Bu kadar aceleye gelmiş bir maç için, mevsime futbolcuların henüz girdikleri bir sırada millî formalar sandıktan çıkarken, vazifeye davet edilen bir antrenörden bir şey beklemek, parasız seyahate çıkandan hediye beklemek gibi oluyor ama, millî kadroyu hazırlamak vazifesini alan Gündüz'den yine de bazı şeyler istiyoruz.

Gündüz, dünya kupası maçlarını görmedi ama, görenlerden dinlemiş veya okumuştur, hoş kendisi de bunları bilir ya, dünya kupasında en muvaffak olan takımlar, oyuncuları birbiri ile kardeş gibi kaynaşan, başlarındakilere inanarak şevkle çalışan, yaptıkları işi bir milli vazife olarak benimseyen, bir mîllî takım ruhu ile sahada ter dökenlerdi. Bu sıralarda pek büyük ehemmiyet kazanan «Moral eğitim» millî kadro içinde ne kadar muvaffakiyetle hazmettirilmiş ise, başarı da o kadar büyük olmaktadır. Almanların muvaffakiyeinin bir sırrı da budur. Biz Gündüz'den, her şeyden evvel, samimî tavırları, oyuncular üzerindeki sempati ve ağabeylik vasıfları ile bunu temin etmesini bekliyoruz. Antrenör artık sadece sahada muayyen hareketleri öğreten adam değil, takıma ruh aşılayan insan da demektir. Gündüz, bundan evvel millî kadro içinde ağabey futbolcu olarak bulunurken, kulübünde antrenörlük ederken etrafına emniyet saçmış, elinden geldiği kadar bunu telkin etmiş olduğundan kendisinden ilk olarak bunu bekliyoruz.

Bir idarecinin, bir antrenörün en büyük meziyetini psikolog olması teşkil edecektir. Yabancı antrenörler bizim sporcumuzun psikolojisine nüfuz edemediklerinden çok defa çalıştırmaları satıhta kalmakadır. Gündüz senelerce bizim futbolcularla düşüp kalkmış, onların içinden çıkmadan onların safının başına çıkmıştır. Gündüz'den bütün çalışma ve çalıştırmalarında bizim futbolcumuzun kabiliyet, kuvvet ve karakterini, psikolojisini gözönünde bulundurmasını istiyoruz.

Millî kadro çalışmalarında otorite ve ciddiyetin şart olduğunu kabul etmiyen yoktur. Fakat otorite ve ciddiyet samimi ve içten gelen bir gayret ile birleşirse çalışmalar daima daha verimli olur. Bunu gayet bir gayret ile birleşirse çalıştırmalar şahsiyetini de bilgisine katarak futbolcuları ciddi olduğu kadar samimî bir hava içinde hazırlamasını da istiyoruz. Futbolcular ve idareciler Gündüzün bu şekil hareketini muhakkak ki destekliyeceklerdir.

Teknik bakımdan, bu kadar kısa zamanda, hem de mevsim başında çok şeyler yapılamaz. Futbolcular kendi kulüp antrenmanlarında haftada üç gün bulunurken, haftada bir gün millî takım idmanına katılacaklardır. Form tutmada daha ziyade kulüp idmanları rol oynıyacaktır. Millî kadroya kadar yükselmiş futbolcuların teknik bilgilerini arttıracakları yer milli takım çalışmaları da değildir. Bu çalışmalarda Gündüz* arkadaşlarına takım beraberliği, takım oyunu ve Yugoslavlara tatbik edilecek taktiği Öğretmelidir. Gündüz'den, bilgisini kullanarak, mevcut fena şartları, iyi bir taktik ile telafi etmesini istiyoruz.

Hulâsa, şunu istiyoruz, bunu istiyoruz ve bunu çekinmeden yazıyoruz, çünkü bir millî takım antrenörü ve bizim bildiğimiz Gündüz Kılıç, bunları yerine getirmeğe muktedirdir.

taya çıkan Asker . Sivil dâvasını kökünden halledecek, Harpokulu gibi sadece Ankara değil, Türk sporuna daima önderlik yapmış bir spor, ilim ve irfan ocağının haklarının çiğnenmesine engel olacak tek bir karar vardır! O da askerî takımları sivil liğiden ayırarak ayrı bir lig teşkil etmektir.

Bunu yapmamak silâh altında bulunan muvazzaf, yedek bütün sporcuların haklarının çiğnenmesine göz yummak olacağı gibi vazifenin de yapılmaması demek olacaktır.

Son istişare heyeti toplantısında askerlerin askere alınmalarında bekleme müddeti için bir müeyyide tanınmadığı halde fiiliyatta bunun tatbik edilmekte olduğu görülmektedir.

Ordu Spor Bürosunun bundan da bihaber görünmesi veya bunu tashih ettirememesi cidden başarısızlıktır.

Sayın Nuri Gücüyener belki bugün kararsızlık içindedir. Fakat asli vazifesi icabı Karagücü kadar Harpokulunu da düşünmek mecburiyetindedir.

O Harpokulu ki sayın başkana bir çok muvaffakiyet misali vermiş ve herkesin kalbinde sevgi ve hayranlık yaratmıştır.

Bekliyoruz.

N. A.

Boks

Antrenörler

Bu sporda bizler dünyanın en talihsiz kimseleriyiz diyebiliriz. Misallerin en başında milli temas hasreti ve onu takiben de zamanımızda, ecnebi boks antrenörlerinden gençlerimizin istifade edememeleri gelir.

1952 yılından beri yapmış olduğumuz, bir milli ve iki temsili, boks karşılaşmasının sonunda yabancı basın boks otoritelerinin gençlerimiz hakkında yazdıkları sitayişkâr yazıların faktörünü teşkil eden antrönör yokluğunu açık bir lisan ile belirtmekte, ve iyi bir ecnebi antrönörün çalıştırması ile Türk boks takımının gelecekte hatırı sayılır bir kuvvet olacağım işaret etmektedirler.

Yalanda ve gelecekte mili bir boks temasının yapılıp yapılmıyacağı meçhulümüzdür. Hareketsiz bir zamanda bulunmamızdan bilistifade eksiğimizi gidermek çarelerini aramak, bizler kadar bu işin başında olan sayın Dr. Hakkı Yücesoyu da ilgilendirir.

Yeni yıl boks Federasyon bütçesine acaba yabancı antrönör tahsisatı konulmuş mudur?

Bu sporda isim yapmış milletlerin Federasyonlarından namlı antrönör isimleri istenmiş midir?

Kısaca bu iş için emek sarfedilmiş midir?

Bu üç sorunun cevabının «Hayır» olduğunu maalesef işaret etmek zorundayız.

Elde mevcut yerli antrönörlerden acaba istifade edilemez mi?

İşte işin en zor tarafı :

Bu sporla bedenen veya fikren uğraşan her fert bizde «Boksu bilir» ve boksun hocası geçinir.

Kendisine ilgililerce yetki verilerek çalışmağa başlıyan bu yerli antrönörün ilk karşılaşacağı zorluk «Parazitlerin» etrafa saçacağı ufak, fakat tehlikeli habbeciklere hedef olmasıdır. Ringde yeni isim yapmıya başlamış veya emekli- sınıfına çoktan geçmiş olan tehlikeli ring kurtlarının Ötede beride antrönörü çekiştirmesi, kendisini bu işe vakfetmiş ve maişetini bu yolda kazanmaya mecbur olan yerli antrönörün talihsizliğinin canlı bir misalidir.

Bu çalıştırıcının talihsizliği kendisini devamlı şekilde rahatsız edecek olursa bu işten el çektirilmesi de o nisbette çabuklaşır.

Bu hale göre millî maç arifesinde yumruklarımızı kim hazırlar?

Bizde ecnebi bir boks antrönörü mevcut olamadığına göre bu işte muvaffak olmuş bir antrönörü işin başına getirmek en doğru bir harekettir.

Bu talihsiz antrönör bütün hüsnüniyetiyle çalışır. Fakat bu arada tehlikeli boks bilgiçleri ya dilleri veyahut kalemleri ile bu çalışmaya engel olmaktan kaçınmazlar. Hele sonuç Türk boks takımının aleyhine olursa zavallı antrönörün adı boks tarihinden silinir gider.

Bugün Türk boksu ecnebi bir öğreticiye kati olarak muhtaçtır. Dolgun ücretle memleketimize geleceğini tahmin ettiğimiz bu antrönörün boksumuzun kalkınmasında bir hamle sayılacağını bir kere daha işaret etmek isteriz. — S. D.

Güreş

Şampiyona iptal edildi

Dediğimiz çıktı.

12 Eylülde İstanbulda yapılması icap eden serbest güreş karşılaşmaları, Güreş Federasyonumuzun son dakikada aldığı bir kararla iptal edilmiş bulunuyor. Böylece 12 Eylülü heyecanla bekleyen meraklılar, memleketimizde belki de bir daha görmelerine imkân olmıyan böyle büyük bir teşebbüsün tahakkuk edememesinden mütevellit bir üzüntü duymaktadırlar.

Bundan evvelki sayımızda, karar altına alınmış olan organizasyonun tarihçesi ile birlikte bir noktaya işaret etmiştik. Hâdisat bizi haldi çıkarmış bulunuyor.

Tokyo'da yapılan ve serbest güreş takımımızın dünya şampiyonluğunu tekrar Rusların elinden alması ile neticelenen dünya serbest güreş şampiyonasının neticesinde; yalnız birincilerle, ikincilerin bir revanş karşılaşması yapmaları hususunda beynelmilel güreş federasyonunun aldığı bir karar ve yapılacak olan bu karşılaşmaların federasyonumuzun talebi üzerine memleketimizde organizesi kabul edilmişti. Güreş federasyonumuz bu tarihi gözönünde tutarak bütün hazırlıklarım ikmal etmiş, karşılaşmalara iştirak edecek güreşçilerin mensup oldukları federasyonları davet etmişti. Fakat Tokyoda bu revanş karşılaşmalarına iştirak edeceklerini mükerreren ifade eden Ruslar bunu yazı ile de teyid etmiş olmalarına rağmen son dakikada gelmiyeceklerini bildirdiklerinden güreş federasyonumuz haklı olarak maçları iptal etmek mecburiyetinde kalmıştır.

Acaba Ruslar niçin son dakikada gelmekten imtina etmişlerdir?

Akla türlü İhtimaller gelmektedir. Fakat bunların başında tabiidir ki Rusların daima kendilerine güvenemedikleri müsabakalardan kaçmakta gösterdikleri titizlik gelmektedir. Bilhassa 87 kiloda Adil'i tesadüfen yenen Rus'un kendine olan itimatsızlığı, keza Ağırda Rusla güreşecek Antansonun kuvvet ve kudreti Rusların bu müsabakadan vazgeçmeleri için kâfi sebep teşkil etmektedir.

Akis'in bundan evvelki sayısında temas ettiğimiz, Rusların dâvetine icabet etmemiş olmamız da sebep olarak ileri sürülebilirse de bunun zahiri sebebi teşkil edeceği izahtan varestedir.

Ortada beynelmilel bir müsabaka varken, araya hususi maç sokmak, güreşçilerin hazırlık zamanlarında bir millî temas talep etmek haklı olarak federasyonumuzca reddedilince aslında müsabakalara iştirâk etmemeyi akıllarına koyan Ruslara bu bir sebep teşkil edivermiştir.

Dünya Şampiyonu takımımız hazardır. Arzu eden mindere buyurur. Hodri meydan!..

Atletizm

Norveç Federasyonunun Protestosu

Geçenlerde Norveç Atletizm Federasyonu başkanının bir ajansa verdiği beyanatta Avrupa Atletizm Şampiyonası ile kanamaya başlıyan bir yaranın açılmasına sebep oluverdi. Dünya şampiyonası sırasında, Norveçle mukarrer Atletizm milli temasımızın Federasyonun parası kalmadığından yapılamıyacağını bildiren Atletizm federasyonu başkanımızın bu hareketi karşısında Norveçliler Beynelmilel federasyona müracaata karar vermişler. Norveç federasyonunun gayet haldi protestoları karşısında kendilerine bir diyeceğimiz yokken yalnız sözüne bağlılığı ile tanınan Türkiyenin bu şekilde sözünden caymış duruma düşmeleri belki de spor tarihimizde ilk defa vuku bulmaktadır. Ve cidden çok acı bir hâdisedir.

Hele iddia edildiği gibi bu temasa tahsis edilen paraların voleybole harcandığı doğru ise bu çok daha çirkindir. Atletizm müstakil bir federayon olduğuna göre sportif oyunlar federasyonunun bir şubesi olan voleybole aslında kuru bir bütçeden aktarma yapılması hiç bir şekilde mantıkla kabili telif değildir..

Türk Atletlerinin İsviçrede düştükleri acı durum esasen hepimizin üzüntüsüne sebep olmuşken bu defa Norveç federasyonunun protestosu bu üzüntümüzün üstüne tuz biber ekmiştir.

Yılda
16
Çekiliş
EV
OTOMOBİL
AYRICA:
VADELİ MEVDUAT SAHİPLERİNE
KUMAŞ SATIŞLARINDA
% 10 TENZİLÂT
Sümerbank

DEEN MATBAASI — ANKARA